Evaluatie en monitoring Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo

Tussenrapportage 2026

Bianca Leest
Mariska Roelofs
Joris Cuppen
Britt Visser
Daphne Janssen
Graciël Kersten
Daniëlle van Helvoirt

KBA Nijmegen

Projectnummer: 2023.079

© 2026 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 1

1 Inleiding 5
1.1 Vooraf 5
1.2 Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo 5
1.3 Onderzoeksopzet en dataverzameling 6
1.4 Verantwoording 7
1.4.1 Registerdata CAMBO 7
1.4.2 Enquête studenten, eerstejaars 2024-2025: aanmelding en inschrijving 7
1.4.3 Enquête studenten, eerstejaars 2023-2024: (bindend) studieadvies 8
1.4.4 Onderzoek opleidingen met numerus fixus en aanvullend eisen 9
1.4.5 Focusgroepen 10
1.4.6 Vervolgbevraging studenten negatief (bindend) studieadvies 10
1.5 Leeswijzer 11

2 Aanmeldingen en inschrijvingen 12
2.1 Moment van aanmelden 12
2.2 Meervoudige aanmelding 18
2.3 Samenvatting 21

3 Proces van aanmelding en inschrijving 23
3.1 Inleiding 23
3.2 Voorgaande opleiding/situatie 23
3.3 Informatievoorziening over en begeleiding naar mbo door vorige school 24
3.4 Informatievoorziening door mbo-instellingen 27
3.5 Intake/kennismaking 31
3.6 Studiekeuzeadvies 33
3.7 Toelating 35
3.8 Samenvatting 37

4 Opleidingen met numerus fixus 40
4.1 Inleiding 40
4.2 Opleidingen met numerus fixus 41
4.2.1 Domeinen 41
4.2.2 NF-opleidingen per domein 43
4.2.3 Leerweg, niveau en instellingen 43
4.3 Redenen en procedure numerus fixus 44
4.3.1 Redenen 45
4.3.2 Procedure 46
4.4 Opleidingen met aanvullende eisen 47
4.5 Ervaringen van studenten 48
4.6 Samenvatting 49

5 (Bindend) studieadvies 50
5.1 Inleiding 50
5.2 Het ontvangen van een (bindend) studieadvies 50
5.2.1 (Bindend) studieadvies ontvangen 50
5.2.2 Bekendheid met het (bindend) studieadvies 53
5.2.3 Studieadvies bij start opleiding en (bindend) studieadvies 54
5.3 Studievoortgangsgesprekken 55
5.4 Waarschuwing voor een negatief (bindend) studieadvies 58
5.5 Negatief BSA 61
5.5.1 Nazorg 63
5.5.2 Vervolgloopbaan van studenten met een negatief studieadvies 65
5.6 Samenvatting 66

6 Conclusies en aanbevelingen 68

Bijlage A 72

Tabellen bij Hoofdstuk 3 72

Bijlage B 74

Tabellen bij Hoofdstuk 5 74

Bijlage C 81

Tabellen bij Hoofdstuk 4 81

Managementsamenvatting

Onderzoek

Vanaf 1 augustus 2017 is de wet 'vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo' (VATmbo) in werking getreden. Gelijk met de invoering van de wet is een onderzoek gestart om de implementatie en gevolgen van de wet te monitoren en om de wet als geheel en op onderdelen te evalueren. In 2023 is het onderzoek verlengd tot en met 2027. Voorliggend rapport presenteert de uitkomsten van de zesde en voorlaatste meting sinds de start van het onderzoek. De uitkomsten van deze meting zijn gebaseerd op:

- Analyse van aanmelddata CAMBO
- Enquête studenten, eerstejaars studiejaar 2025-2026, thema aanmelding en inschrijving;
- Enquête studenten, eerstejaars studiejaar 2024-2025, thema (bindend) studieadvies;
- Drie focusgroepen met studenten, met betrokkenen vanuit mbo-instellingen en vanuit het vmbo;
- Inventarisatie van opleidingen met numerus fixus en aanvullende eisen.

Aanmelding en inschrijving

Het merendeel van de aanmeldingen (55 procent) vindt plaats uiterlijk 1 april maar een substantieel deel van de instromende studenten meldt zich pas na de vroegtijdige aanmelddatum aan, in de meeste gevallen wel uiterlijk in juli. Laat aanmelden komt relatief vaak voor onder entree- en bbl-studenten, vermoedelijk omdat aankomend studenten pas na 1 april weten als ze geen vo-diploma hebben behaald (en naar entree gaan in plaats van een ander mbo-niveau) en een leerwerkplek moeten vinden (voor bbl-studenten). Studenten melden zich gemiddeld voor 1,7 opleidingen aan; de meerderheid (81 procent) voor maar één opleiding. Dit lijkt een stabiel gegeven. Bij aanmeldingen tot uiterlijk één april leidt twee derde tot een inschrijving. Naarmate de aanmeldingen later zijn, neemt het aandeel dat wordt omgezet in een inschrijving af.

Proces van aanmelding en inschrijving

De overgang naar het mbo verloopt voor de meeste studenten positief. Het merendeel van de eerstejaars mbo-studenten is tevreden over de informatievoorziening vanuit de mbo-instellingen, de ondersteuning bij de studiekeuze, de intake- en kennismakingsactiviteiten en de beschikbare oriëntatieperiode. Ook neemt het aandeel studenten dat de benodigde informatie voor aanmelding kon vinden/opvragen geleidelijk toe. Daarnaast zijn studenten de afgelopen jaren vaker tevreden over de geboden hulp bij hun studiekeuze en over de intake-/kennismakingsactiviteiten.
Hoewel vo-scholen en mbo-instellingen op verschillende manieren en momenten informatie aanbieden over de overstap naar het mbo, blijkt dat deze informatie niet alle studenten in dezelfde mate bereikt. Vooral verschillen naar vooropleiding vallen op. Studenten afkomstig uit vmbo(-g/k/t) geven vaker aan informatie te hebben ontvangen over voorlichtingsactiviteiten, intake/kennismaking en de aanmelddatum van 1 april dan studenten met vooropleiding havo. Studenten met vooropleiding pro, havo en vwo geven vaker aan geen van de genoemde informatie te hebben ontvangen. Ook zijn er verschillen in de bekendheid met het studiekeuzeadvies; ook hiervan zijn havisten vaker niet op de hoogte.

Ook de ervaringen van studenten verschillen naar vooropleiding en achtergrond. Zo zijn studenten uit het praktijkonderwijs relatief vaker ontevreden over de hulp die zij van de mbo-school hebben gekregen bij het kiezen van hun opleiding. He onderzoek laat kwetsbare overstappen

zien, zoals die van havo naar mbo. Uit dit onderzoek en ander onderzoek komt naar voren dat oud-havisten vinden dat mentoren en decanen in het voortgezet onderwijs onvoldoende aandacht besteden aan doorstroommogelijkheden naar het mbo en dat zij op de havo nauwelijks begeleid zijn bij hun beroeps- of studiekeuze. Dit onderstreept dat niet alle studenten dezelfde ondersteuningsbehoefte hebben en dat maatwerk een belangrijke voorwaarde blijft voor een succesvolle overgang. Zowel studenten als onderwijsprofessionals benadrukken de meerwaarde van samenwerking tussen vo en mbo. Activiteiten zoals meeloopdagen, matchingsdagen, voorlichtingsactiviteiten en gezamenlijke opleidingen- en beroepenmarkten helpen leerlingen om een realistischer beeld te krijgen van opleidingen en beroepen. Mentoren/coaches in het vo vormen steeds vaker een belangrijke informatiebron en mbo-instellingen worden actiever worden in het informeren van vo-mentoren, zodat zij leerlingen beter kunnen ondersteunen bij hun studiekeuze.

Numerus fixus

Het aantal opleiding/instelling-combinaties waarvoor een numerus fixus (NF) geldt, bedraagt 546 in 2025-2026. Ten opzichte van zowel de vorige meting als de eerste meting in 2019-2020 is het aantal NF-opleidingen gedaald. Enkele domeinen laten over een reeks van vier jaren een (sterke) daling zien: Media en vormgeving (waar eerder landelijke afspraken waren gemaakt over het beperken van aantallen opleidingsplaatsen); Informatie- en communicatietechnologie; Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek. De numerus fixus beperkt zich vrijwel geheel tot bol-opleidingen. Bij ongeveer de helft van de NF-opleidingen is het gebrek aan stageplaatsen de reden of een van de redenen voor de numerus fixus. Ten opzichte van de vorige meting is gebrek aan werkgelegenheid vaker de reden of een van redenen om een numerus fixus in te stellen. Bij vrijwel alle NF-opleidingen wordt de volgorde van aanmelding gehanteerd als toelatingsprocedure; loting komt zelden voor. Van de studenten die in de studentenenquête aangaven een NF-opleiding te volgen wist drie kwart wel en een kwart niet van tevoren dat het een opleiding met een beperkt aantal plaatsen (NF) was.

(Bindend) studieadvies

Het (bindend) studieadvies is onderdeel van een procedure waarin studievoortgangsgesprekken een belangrijke plek innemen. 84 procent mbo-studenten heeft in hun eerste studiejaar één of meer gesprekken over hun studievoortgang gehad, ongeveer de helft daarvan heeft één gesprek gehad en de andere helft meerdere gesprekken. Dit beeld is vrij stabiel sinds corona. Uit eerdere metingen is bekend dat teams soms moeite hebben om de workload van de begeleiding van studenten behapbaar te houden. Hiertoe worden soms groepsgerichte aanpakken ingezet, worden de voortgangsbegeleidingsgesprekken breder ingezet (voor meerdere doeleinden), of komt de focus vooral te liggen op gesprekken met studenten bij wie de voortgang achterblijft. Hierdoor kan voorkomen dat in de praktijk minder gesprekken worden gevoerd dan beoogd, of worden de voortgangsgesprekken niet altijd als zodanig herkend door studenten.

Een aandachtspunt blijft dat structureel de helft van de studenten zegt niet op de hoogte te zijn geweest van het (bindend) studieadvies en die eisen die daarbij horen. Mbo-instellingen geven op verschillende manier aandacht aan het (bindend) studieadvies, van de introductie tot de OER tot slb-lessen. De informatie moet herhaald blijven worden en instellingen zoeken naar manieren om te zorgen dat de informatie bij studenten beklijfd, zoals animaties of ouderavonden waarop studenten zelf het (bindend) studieadvies uitleggen aan ouders. Ongeveer een op de vijf studenten krijgt een waarschuwing of voorlopig negatief studieadvies. Uiteindelijk ontving in 2024-2025 4,2 procent daadwerkelijk een negatief (bindend) studieadvies. Dit is een vrij stabiel gegeven. Van deze (kleine groep) studenten met een negatief (bindend) studieadvies zegt één op de vijf

geen formele of informele waarschuwing te hebben ontvangen. De algehele trend sinds 2020-2021 lijkt dat er wat meer duidelijkheid bij studenten komt over een ontvangen positief studieadvies; de groep die geen (bindend) studieadvies heeft ontvangen of dat niet weet is sinds die tijd wat afgenomen.

Het beeld van in hoeverre het studieadvies bindend wordt gebruikt blijft diffuus. Uit metingen onder de professionals van de mbo-instellingen komt naar voren dat het studieadvies in meestal bindend is. Een negatief studieadvies zonder bindende consequenties wordt door hen als een verwarrende optie beschouwd die alleen bij uitzondering wordt toegepast, bijvoorbeeld vanwege persoonlijke omstandigheden. Van de studenten zegt echter een minderheid (42 procent) dat ze moesten stoppen met de opleiding na het studieadvies.

Aanbevelingen

- De onderzoeksuitkomsten laten zien dat blijvende investering in succesvolle elementen van het huidige oriëntatie- en instroomproces (elementen waar studenten positief over zijn), monitoring van de tevredenheid van studenten over het oriëntatie- en instroomproces en periodieke evaluatie van het oriëntatie- en instroomproces relevant zijn; monitoring en evaluatie maken het mogelijk de kwaliteit van het proces te verbeteren. Bovendien wordt in de focusgroepen aangeraden om succesvolle werkwijzen en aanpakken uit te wisselen tussen opleidingen en mbo-instellingen.
- Aangeraden wordt om niet alleen in het vmbo, maar ook in havo/vwo nadrukkelijk aandacht te besteden aan (de mogelijke overstap naar) het mbo; hetzelfde geldt voor het praktijkonderwijs. Een uniforme aanpak werkt mogelijk niet voor alle doelgroepen even goed. Aanbevolen wordt de informatievoorziening sterker te differentiëren naar doelgroep, specifiek aandacht te besteden aan leerlingen afkomstig uit praktijkonderwijs, havo en vwo, communicatievormen te gebruiken die aansluiten bij de communicatie-/belevingswereld van jongeren (denk aan apps, korte video's, interactieve middelen, praktische stappenplannen) en de betrokkenheid van ouders/verzorgers te vergroten.
- Aangeraden wordt na te denken over specifieke ondersteuning in de overgang naar het mbo voor doelgroepen die relatief vaker knelpunten ervaren, extra aandacht te besteden aan andere overgangen dan vmbo-mbo (denk aan pro/havo/vwo-mbo) en bestaande ondersteuningsmogelijkheden vanuit het mbo bij het kiezen van een opleiding beter zichtbaar te maken voor specifieke doelgroepen. Het lijkt niet zozeer nodig te zijn om nieuwe instrumenten te ontwikkelen, maar vooral om bestaande begeleidingsmogelijkheden beter te laten aansluiten op de behoeften van verschillende doelgroepen.
- Aanbevolen wordt de samenwerking tussen vo en mbo verder te versterken, gezamenlijke (praktijkgerichte) voorlichtings- en oriëntatieactiviteiten structureel onderdeel te maken van het keuzeproces en regionale samenwerkingsafspraken te ontwikkelen rondom loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Bovendien lijkt het relevant om te investeren in de rol van mentoren (vo) als belangrijke schakel in het studiekeuzeproces, om in te zetten op deskundigheidsbevordering bij vo-mentoren/coaches over mbo(-opleidingen) en om kennisuitwisseling tussen mbo-begeleiders, vo-mentoren en decanen te faciliteren.

1 Inleiding

1.1 Vooraf

Vanaf 1 augustus 2017 is de wet 'vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo' (VATmbo) in werking getreden.[1] De wet introduceerde een set maatregelen, waaronder de aanmelddatum van 1 april, voorschriften voor procedures en informatievoorziening, het toelatingsrecht voor aankomende studenten, voorwaarden waaronder dat toelatingsrecht geldt en het verplichte (bindend) studieadvies in het eerste jaar van de opleiding.

Tegelijk met de invoering van de nieuwe wet is een onderzoek gestart om de implementatie en gevolgen van de wet te monitoren en om de wet als geheel en op onderdelen te evalueren. Er zijn rapporten verschenen in 2020, 2021 en 2022. Omdat Corona het lastig maakte om een goed beeld te krijgen van de uitvoering van de wet en de uitkomsten daarvan, is in 2023 het onderzoek verlengd tot en met 2027. In 2024 en in 2025 zijn tussenrapportages verschenen. Het voorliggend rapport is de tussenrapportage 2026 en presenteert de uitkomsten van de zesde meting sinds de start van het onderzoek. Volgend jaar volgt de eindrapportage.

1.2 Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo

De wet richt zich op de overgang van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs, maar raakt ook de overige instroom. Het gaat daarbij om studenten die zich nieuw voor een bepaalde opleiding inschrijven. Dat waren er in 2025-2026 iets meer dan 219.000[2]. Die groep is als volgt samengesteld:

- 44 procent afkomstig uit voortgezet onderwijs (vmbo, havo/vwo, praktijkonderwijs)
- 29 procent afkomstig uit het mbo (opleidingswisselaars binnen en buiten de mbo-instelling)
- 27 procent afkomstig van buiten het onderwijs, onbekostigd onderwijs of anders (voortgezet speciaal onderwijs, hbo en wo)

De grootste groep instromers is dus afkomstig uit het voortgezet onderwijs, daarvan het overgrote deel uit het vmbo.

De wet VATmbo beoogt een aantal doelen te bereiken op het gebied van toegankelijkheid en doelmatigheid. Om die doelen te realiseren schrijft de wet verplichtingen voor die moeten leiden tot ander gedrag bij studenten en ander gedrag en beleid bij onderwijsinstellingen. Daaruit moeten dan uiteindelijk verbeteringen op de doelen voortkomen, zoals versterking van de positie van de student en vermindering van uitval en studiewisselingen.
We maken in het onderzoek een conceptueel onderscheid tussen verschillende soorten beoogde effecten en doelen. We onderscheiden naast de uiteindelijke doelen (outcome) directe en indirecte effecten van de wet.

1 *Stb.* 2016, 362; inwtr. *Stb.* 2017, 27. De inwerkingtreding is gefaseerd gelopen, zodanig dat de nieuwe bepalingen van toepassing waren op de instroom van studenten voor het studiejaar 2018-2019. De nieuwe bepalingen met betrekking tot het bindend studieadvies zijn in werking getreden per 1 augustus 2018.
2 Gebaseerd op de populatiegegevens aangeleverd door DUO, voor de studentenenquêtes AI en BSA.

- Onder de *directe effecten* van de wetwijziging verstaan we de implementatie en naleving van wettelijke voorschriften of het gebruik van de nieuwe wettelijke mogelijkheden. Het gaat onder meer om de tijdige bekendmaking van procedures door mbo-instellingen, het voldoen aan wettelijke eisen in procedures, aanmelding door aankomende studenten voor 1 april, het aanbieden van studiekeuzeadviezen door mbo-instellingen, het gebruikmaken van intake-activiteiten door aankomende studenten, en het uitbrengen van (bindende) studieadviezen.
- Onder de *indirecte effecten* van de wetswijzing verstaan we de veranderingen in beleid en gedrag bij betrokken partijen (mede) als gevolg van de wettelijke voorschriften, zoals verbeteringen in het studiekeuzeproces, vervroeging van het studiekeuzeproces, actieve inbreng van het mbo in studiekeuzeproces, beter onderbouwde en stabielere keuzes door studenten, en minder onrechtmatige weigeringen bij intake. Deze effecten zijn niet direct in de wet voorgeschreven, maar maken onderdeel uit van de onderliggende beleidstheorie, onder meer verwoord in de memorie van toelichting op de wet en in de toelichting op het wetsvoorstel door de minister in het parlement.

De term effecten wordt gebruikt in ruime zin: het gaat niet om effecten in de betekenis van bewezen causale verbanden, maar om gevolgen van de wet in beleidstheoretische zin.

In de analyses staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Gebeurt wat in de wet is voorgeschreven of wordt mogelijk gemaakt?
- Gebeurt wat met de wet (impliciet, indirect) wordt beoogd?
- Leidt de wet tot de beoogde doelen?
- Wat is de invloed van context en actoren op het optreden van effecten en outcome? Welke verklarende mechanismen en factoren zijn aan te wijzen voor het optreden van effecten en outcome? (Samenhang en ontwikkeling)

In de analyse wordt ook expliciet gekeken naar het optreden van onbeoogde en/of ongewenste effecten en outcome.

1.3 Onderzoeksopzet en dataverzameling

Om zowel een representatief beeld als voldoende verklarende diepgang te bereiken, is gekozen voor een *mixed-methods* benadering met een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden. Tabel 1.1 geeft de verschillende methoden, frequentie van de metingen en de jaren waarin de metingen plaatsvinden weer.

Tabel 1.1 – Overzicht methoden

Methode van onderzoek	Aantal meetmomenten	Jaren
Analyse aanmeld- en inschrijfdata	4	Jaarlijks
Studentenenquête BSA	4	Jaarlijks
Studentenenquête AI	4	Jaarlijks
Enquête mbo-instellingen - beleid en teams	2	2025 en 2027
Inventarisatie numerus fixus (NF) en aanvullende eisen (AE)	2	2024 en 2026
Focusgroepen	4	Jaarlijks
Vervolgbevraging studenten negatief (bindend) studieadvies	4	Jaarlijks
Enquête vmbo	1	2024

Hieronder volgt een kort en puntsgewijs overzicht van de verschillende onderdelen van de meting 2026:

- Analyse aanmeld- en inschrijfdata
- Enquête studenten, eerstejaars studiejaar 2024-2025, thema (bindend) studieadvies.
- Enquête studenten, eerstejaars studiejaar 2025-2026, thema aanmelding en inschrijving.
- Inventarisatie numerus fixus en aanvullende eisen
- Focusgroepen
- Vervolgbevraging studenten negatief (bindend) studieadvies

1.4 Verantwoording

In deze paragraaf wordt een beschrijving en verantwoording gegeven van de verschillende onderdelen van dataverzameling en wordt ingegaan op de representativiteit van de onderzoeksuitkomsten.

1.4.1 Registerdata CAMBO

Het Centraal Aanmeldpunt MBO (CAMBO), onderdeel van de Coöperatie MBO-voorzieningen, houdt aanmeldingen in het mbo bij. Om gegevens eenduidig en onderling vergelijkbaar te maken zijn er onderling afspraken gemaakt over hoe deze te registreren. Echter, nog niet alle instellingen maken gebruik van deze voorziening. De registratiegegevens over aanmeldingen zijn dan ook (nog) niet volledig. Een deel van de mbo-instellingen levert geen gegevens aan, en voor een deel van de aangeleverde gegevens, ontbreken velden.

Voor aanmeldingen voor schooljaar 2025-2026 zijn gegevens bekend van 42 mbo-instellingen. Voor vier van deze instellingen gaat het echter om minder dan 15 aanmeldingen. Ook is er voor één instelling een dusdanig klein aandeel aanmeldingen (ten opzichte van het aantal studenten) dat we die ook niet als onderdeel van de data beschouwen. In totaal komen we zo op 37 instellingen met wél bruikbare gegevens. Binnen deze 37 instellingen zijn gegevens bekend over 182.776 aanmeldingen (van 104.871 aanmelders). De resultaten hiervan worden beschreven in hoofdstuk 2.

Initieel was het plan om, als aanvulling, deze aanmeldgegevens te koppelen aan DUO-gegevens binnen de CBS-omgeving, om zo inzicht te krijgen in verdere onderwijsloopbanen van aanmelders. Deze koppeling is dit jaar nog niet mogelijk: vanwege privacyregels zijn de BSN-codes van het instroomcohort 2024-2025 gewist. De BSN-code is nodig om, binnen de CBS-omgeving, een koppeling te maken met onderwijsregistraties. Inmiddels zijn de gegevens voor instroomcohort 2025-2026 geüpload; voor deze groep ontbreekt voor een gedeelte ook het BSN. Voor studenten waar de BSN-code niet gewist is, is het vanaf volgend jaar mogelijk om hun onderwijspositie één jaar na instromen te bepalen. Zo kunnen studieswitch en studieuitval voor deze groep worden bepaald, en worden gerelateerd aan aanmeldkenmerken (vroege/late aanmelding en enkelvoudige of meervoudige aanmelding).

1.4.2 Enquête studenten, eerstejaars 2024-2025: aanmelding en inschrijving

Via DUO is een steekproef getrokken van mbo-studenten die in studiejaar 2024-2025 met een (nieuwe) mbo-opleiding zijn gestart. Die steekproef, bestaande uit 55.000 studenten, was

representatief voor de totale populatie van eerstejaars studenten. De studenten hebben medio april 2026 een brief van DUO ontvangen met een individuele QR-code waarmee ze direct konden inloggen op de online vragenlijst. De responsdata zijn door DUO gekoppeld aan enkele achtergrondgegevens van de studenten. De onderzoekers beschikken niet over persoonsgegevens van de studenten en hiermee is de privacy van de studenten volledig gewaarborgd.
De enquête is (deels) ingevuld door 3414 studenten; een responspercentage van 6,2 procent. Omdat de verdeling van de respondenten over de leerwegen, niveaus en sectoren enigszins scheef was, hebben we weging toegepast. Tabel 1.2 laat de verdeling van de steekproef en de respons na weging zien. De resultaten van de deelnemende studenten geven een representatief beeld voor het mbo als geheel.

Tabel 1.2 – Steekproef en respons studentenenquête, thema aanmelding en inschrijving

	Responsverdeling na weging	Steekproefverdeling
Leerweg		
• Bol	68,8	68,0
• Bbl	31,2	32,0
Niveau		
• 1	7,3	7,3
• 2	23,0	22,9
• 3	21,7	21,2
• 4	48,0	48,6
Sector		
• Techniek	29,9	30,9
• Economie	25,9	26,0
• Combinatie van sectoren	1,4	1,5
• Zorg en Welzijn	38,4	37,5
• Groen	4,3	4,0

(Percentages; N=3.414, enquête AI - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

1.4.3 Enquête studenten, eerstejaars 2023-2024: (bindend) studieadvies

DUO heeft een representatieve steekproef getrokken van 55.000 studenten die in 2023-2024 waren gestart met (nieuwe) mbo-opleiding. Zij waren in het studiejaar voorafgaand aan de meting eerstejaars. De studenten hebben medio april 2026 een brief van DUO ontvangen met een individuele QR-code waarmee ze direct konden inloggen op de online vragenlijst. Net als bij de studentenenquête over het thema aanmelding en inschrijving zijn de responsdata door DUO gekoppeld aan enkele achtergrondgegevens van de studenten. De onderzoekers beschikken niet over persoonsgegevens van de studenten en hiermee is de privacy van de studenten volledig gewaarborgd.
De enquête is (deels) ingevuld door 3.900 studenten; een responspercentage van 7,1 procent. Omdat de verdeling van de respondenten over de leerwegen, niveaus en sectoren enigszins scheef was, hebben we weging toegepast. Tabel 1.3 laat de verdeling van de steekproef en de

respons na weging zien. De resultaten van de deelnemende studenten geven een representatief beeld voor het mbo als geheel.

Tabel 1.3 – Steekproef en respons studentenenquête, thema (bindend) studieadvies

	Responsverdeling na weging	Steekproefverdeling
Leerweg		
• Bol	68,5	68,3
• Bbl	31,5	31,7
Niveau		
• 1	6,5	6,8
• 2	22,3	22,2
• 3	21,5	21,3
• 4	49,7	49,8
Sector		
• Techniek	31,3	31,5
• Economie	26,1	26,3
• Combinatie van sectoren	1,3	1,3
• Zorg en Welzijn	36,7	36,7
• Groen	4,7	4,2

(Percentages; N=3.900 enquête BSA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024)

1.4.4 Onderzoek opleidingen met numerus fixus en aanvullend eisen

Mbo-instellingen kunnen voor een opleiding een numerus fixus instellen. Dit betekent dat het aantal beschikbare plaatsen voor eerstejaarsstudenten wordt beperkt. Aan het instellen van een numerus fixus zijn wel voorwaarden verbonden.

Voor een beperkt aantal opleidingen zijn landelijke afspraken gemaakt over de macrodoelmatigheid. Voor deze opleidingen is binnen de mbo-sector afgesproken hoeveel studenten er jaarlijks maximaal worden opgeleid. Dit maximum wordt verdeeld over de instellingen die de betreffende opleiding aanbieden. Ook voor de opleidingen Veiligheid & Vakmanschap (Defensie) geldt een beperking van het aantal beschikbare opleidingsplaatsen.

Er bestaat geen landelijke registratie waarin wordt bijgehouden welke mbo-instellingen voor welke opleidingen een numerus fixus hanteren. Daarom wordt in dit onderzoek tweejaarlijks bij alle mbo-instellingen geïnventariseerd voor welke opleidingen en locaties een numerus fixus geldt. Dit resulteert in een bestand met combinaties van instelling (BRIN-nummer), opleidingslocatie en opleiding (CREBO-nummer). Elke combinatie vertegenwoordigt een specifieke opleiding die door een bepaalde instelling op een bepaalde locatie wordt aangeboden.

De informatie over opleidingen met een numerus fixus verzameld door middel van:
- Raadpleging van de websites van alle mbo-instellingen
- Opvragen van aanvullende informatie bij de mbo-instellingen (e-mail/telefonisch)

De gegevens hebben betrekking op het studiejaar 2025–2026 (voor instroom in het jaar erop). Daarnaast is geïnventariseerd voor welke opleidingen aanvullende toelatingseisen gelden. De resultaten van deze inventarisatie zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van deze rapportage. In dat hoofdstuk worden tevens de ervaringen van studenten met de numerus fixus en aanvullende toelatingseisen besproken, op basis van de resultaten van de studentenenquête.

1.4.5 Focusgroepen

In de eerste jaren van het monitoronderzoek zijn jaarlijks casestudies uitgevoerd bij een achttal mbo-instellingen om de implementatie van de wet te volgen en in kaart te brengen. Voor de verlenging van het onderzoek is gekozen voor een andere kwalitatieve opzet waarbij we keuzes kunnen maken voor specifieke gespreksthema's. Daarnaast kunnen we per meting en thema bepalen welke doelgroep we willen spreken. Voor de meting 2026 zijn drie focusgroepen gehouden:

1. Een focusgroep met beleids-/stafmedewerkers van vo-scholen (5 deelnemers) en mbo-instellingen (3 deelnemers);
2. Een focusgroep met 6 (eerstejaars) mbo-studenten;
3. Een focusgroep met beleids-/stafmedewerkers van mbo-instellingen (11 deelnemers).

De thema's variëren per meting en worden in overleg met de opdrachtgever gekozen. Hiermee kunnen we inspelen op thema's waar de opdrachtgever op dat moment interesse in heeft. In de eerste focusgroep – met medewerkers vo én mbo – ging het gesprek met name over a) de informatievoorziening aan aspirant mbo-studenten over belangrijke onderdelen van het toelatingsproces (zoals bijv. het toelatingsrecht, het bestaan van het studiekeuzeadvies, het (bindend) studieadvies, aanvullende eisen of numerus fixus) en over b) de vroegtijdige begeleiding van aspirant mbo-studenten bij het verkennen van hun mogelijkheden en het maken van een passende opleidingskeuze. Aan dit gesprek namen deel medewerkers vanuit het vo (pro, vmbo, havo, vwo) en mbo, die zich bezighouden met de begeleiding van (aspirant) mbo-studenten.
In de tweede focusgroep – met mbo-studenten – stonden dezelfde thema's centraal (informatievoorziening, vroegtijdige begeleiding), maar is ook ingegaan op vroegtijdige en meervoudige aanmelding, de toelating (waaronder proces van intake-/kennismaking), het studiekeuzeadvies, studievoortgangsgesprekken en begeleiding in het kader van het (bindend) studieadvies.
De derde focusgroep – met beleids-/stafmedewerkers van mbo-instellingen – richtte zich met name op de studievoortgangsbegeleiding en het (bindend) studieadvies.
De uitkomsten van voorgaande metingen vormden de basis voor de gesprekken. De focusgroepen dienen om de bevindingen van voorgaande metingen en van de huidige meting te verrijken, verklaren en waar nodig te verduidelijken door ze in de instellings- en opleidingsspecifieke context te plaatsen.

De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van semigestructureerde topiclijsten en hebben plaatsgevonden in mei/juni 2026.

1.4.6 Vervolgbevraging studenten negatief (bindend) studieadvies

De studenten die in de studentenenquête hebben aangegeven dat zij in het voorgaande studiejaar een negatief (bindend) studieadvies hebben ontvangen, hebben vervolgens ook aangeven wat zij daarna zijn gaan doen wat betreft werk, opleiding of anderszins. We kunnen daarmee op basis van de enquête een beeld krijgen van de situatie ongeveer een half jaar tot een jaar na het

negatieve studieadvies. In de vragenlijst wordt de vraag toegevoegd of we later nogmaals contact met ze mogen opnemen en kunnen ze hun contactgegevens achterlaten. We hebben hen benaderd met een korte vervolgvragenlijst met vragen die terugblikken op het bindend negatief studieadvies en hun huidige loopbaansituatie. We hebben in voorjaar 2026 studenten benaderd die in 2023-2024 een negatief studieadvies hebben ontvangen en daarover in 2025 de enquête hadden ingevuld. Van de studenten met een negatief studieadvies die de enquête hadden ingevuld hebben er 52 aangegeven dat we hen nog een keer mochten benaderen en hun contactgegevens (e-mailadres en evt. telefoonnummer) achtergelaten. Veertien studenten hebben gerespondeerd. De enquêtes zijn deels online en deels telefonisch afgenomen.

1.5 Leeswijzer

Het voorliggende rapport omvat een uitgebreide verantwoording van de dataverzameling (zie voorgaande paragrafen), vier inhoudelijk hoofdstukken waarin de onderzoeksuitkomsten worden gepresenteerd en een conclusiehoofdstuk.

Hoofdstuk 2 gaat in op de analyses van de aanmeldingen en inschrijvingen en heeft inhoudelijk vooral betrekking op de vroegtijdige aanmelddatum. Hoofdstuk 3 is gebaseerd op de uitkomsten van de studentenenquête en focusgroepen en gaat in op het proces van aanmelding tot inschrijving. Hoofdstuk 4 toont de resultaten van de inventarisatie numerus fixus en aanvullende eisen. Hoofdstuk 5 beschrijft de uitkomsten van de studentenenquête en focusgroepen ten aanzien van (het traject voorafgaand aan) het (bindend) studieadvies (BSA). In hoofdstuk 6 worden tot slot conclusies geformuleerd en enkele aanbevelingen gedaan.

Waar in het rapport op basis van de enquêteresultaten wordt gesproken over verschillen tussen groepen studenten of tussen metingen zijn dit significante (dus statistische getoetste, naar alle waarschijnlijkheid niet door toeval ontstane) verschillen.

2 Aanmeldingen en inschrijvingen

In dit hoofdstuk staan de aanmeldingen en inschrijvingen centraal. Met gegevens afkomstig van CAMBO wordt gekeken naar veranderingen in aanmeldingen en inschrijvingen, en de rol daarin van de wet Vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht in het mbo:

- De vroegtijdige aanmelddatum moest ertoe leiden dat meer studenten zich uiterlijk op 1 april aanmelden, zodat scholen meer tijd hebben om aankomende studenten te ontvangen in oriëntatie- en kennismakingsbijeenkomsten;
- Voorafgaand werd er rekening gehouden met een toename, per student, van het aantal aanmeldingen. Studenten zouden zich, om het recht op toelating te behouden, voor de zekerheid bij meerdere opleidingen kunnen gaan aanmelden.
- Indirect zou de vroegtijdige aanmelddatum moeten bijdragen aan een betere studiekeuze van de student en aan een afname in het eerste studiejaar van uitval en studieswitch.

Dit laatste punt – afname van uitval en studieswitch – komt in een volgende rapportage aan de orde wanneer de verdere loopbanen van studenten die vanaf 2025-2026 zijn ingestroomd gevolgd gaat worden (zie ook paragraaf 1.4.1).

Voor de inschrijvingsgegevens zijn gegevens ontvangen vanuit CAMBO, het centrale aanmeldpunt voor mbo. Deze gegevens gaan over aanmeldingen en inschrijvingen[3] voor het schooljaar 2025/2026. Niet elke mbo-instelling levert gegevens aan via CAMBO. Voor deze analyses maken we gebruik van gegevens van 37 mbo-instellingen. In totaal gaat het om zo'n 180.000 aanmeldingen[4]. Per student komen er meer aanmeldingen voor: het totaal aantal aanmelders is bijna 105.000. Dit betekent dat er per student die zich aanmeldt, 1,7 aanmeldingen zijn (voor 2024/2025 lag deze verhouding ook op 1,7 aanmeldingen).

Tabel 2.1- Overzicht bruikbare gegevens

	N
Aanmeldingen voor start augustus 2025	179.888
Personen met aanmelding voor start augustus 2025	104.871

Bron: CAMBO

2.1 Moment van aanmelden

Voor studenten die in augustus 2025 hun opleiding zijn begonnen, is gekeken naar het aanmeldmoment. In Figuur 2.1 is het aantal aanmeldingen per maand weergegeven. Het grootste aantal aanmeldingen vindt plaats in maart (waarbij 1 april ook is meegeteld). In totaal gaat het om 55 procent van de aanmeldingen die voor of op 1 april worden gedaan, de zogenaamde 'zeer vroege'

3 Inschrijving is in dit geval een inschrijving bij de instelling; meestal wordt er bij statistieken over inschrijvingen uitgegaan van inschrijvingen doorgegeven aan DUO, met peildatum 1 oktober. Indien iemand zich uitschrijft voor die tijd komt die inschrijving dus niet voor in DUO ROD.

4 Het gaat dan om unieke aanmeldingen per student, instelling, opleiding, leerweg en schooljaar

of ‘vroege’ aanmeldingen. Aanmeldingen van 2 april t/m juli worden als laat geclassificeerd, aanmeldingen in augustus en september als ‘zeer laat’.

Figuur 2.1 – Aantal en aandeel aanmeldingen per maand voor opleidingen met startmoment aug-‘25

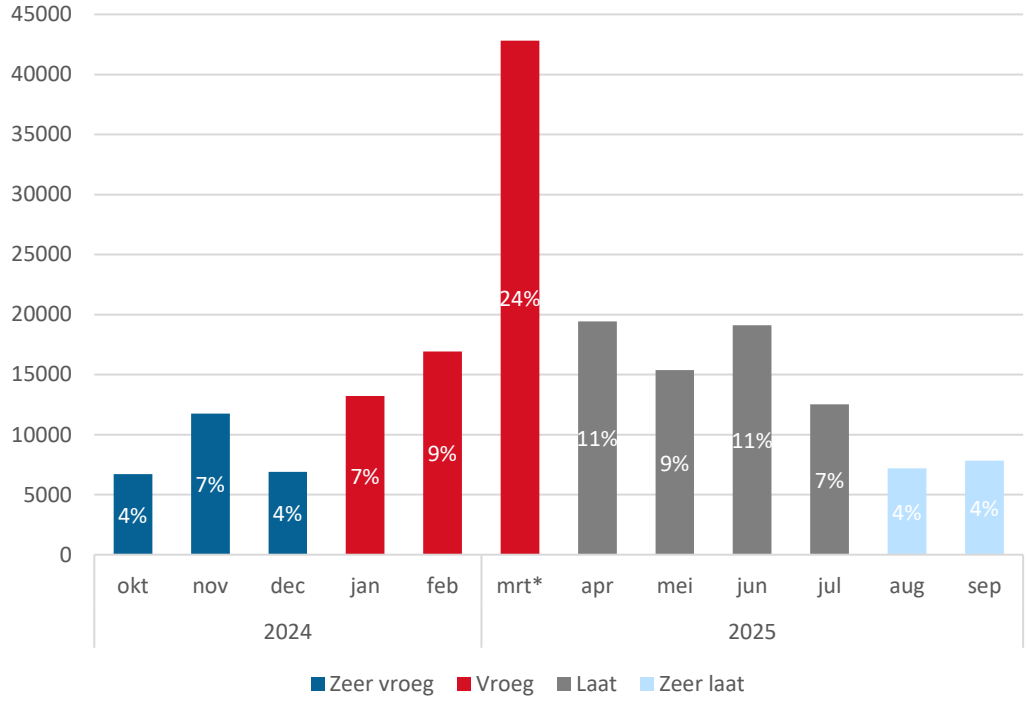

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

In Figuur 2.2 is de gehanteerde verdeling per schooljaar te zien. Hierin is te zien dat, ten opzichte van 2024-2025, studenten zich iets minder vaak (met een daling van 2%) *vroeg* hebben aangemeld (januari tot en met maart), en wat vaker in de maanden april tot en met juli (stijging van 2 procent).
Bij het aandeel aanmeldingen in oktober tot december, en augustus tot september zijn de verschillen kleiner. De aandelen voor *zeer vroege* en *zeer late* aanmeldingen verschillen nauwelijks tussen 2024-2025 en 2025-2026.

Figuur 2.2 – Aandeel aanmeldingen per periode, per schooljaar

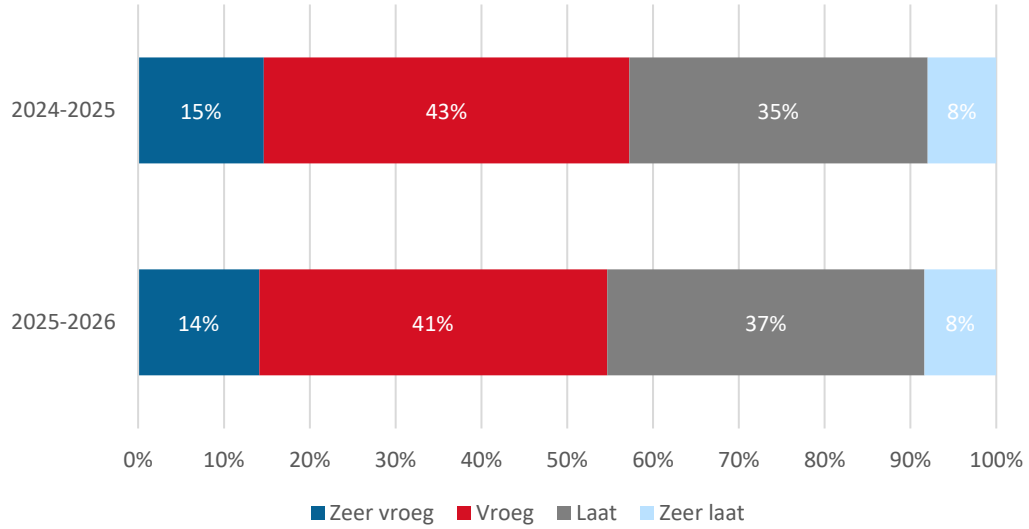

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Late aanmelders

Late aanmeldingen hangen soms samen met een minder zekere studiekeuze. Deze studenten hebben dan ook een hogere kans op uitval (Eimers et al., 2022). In het volgende onderdeel kijken we naar enkele kenmerken van late aanmelders: zijn er bepaalde groepen studenten die zich vaker later aanmelden? We kijken naar niveau, leerweg, sectorkamer en leeftijd.

Late aanmeldingen komen vaker voor bij entree-opleidingen, zoals te zien is in Figuur 2.3. Dit kan komen doordat entree-instromers vaak ongediplomeerd zijn: als zij pas later weten dat ze geen diploma hebben gehaald, zullen zij zich later inschrijven. Ook geldt voor niveau 2, 3 en 4 dat aanmeldingen bij de bbl duidelijk vaker later zijn, dan bij de bol. Dit gebeurt vaker naarmate het niveau hoger is. Bij de bol is juist een tegengestelde beweging te zien, latere aanmeldingen komen juist vaker voor bij niveau 2, en minder bij niveau 4. Late aanmeldingen bij bbl zijn te verklaren doordat studenten een leerwerkplek moeten vinden, wat meer tijd kost.

In vergelijking met 2024-2025, is te zien dat voor entree het aandeel late aanmeldingen licht gedaald is. Voor niveau 2, 3 en 4 is dit juist licht gestegen (voor zowel bol als bbl).

Figuur 2.3 – Aandeel late aanmeldingen, naar niveau en leerweg

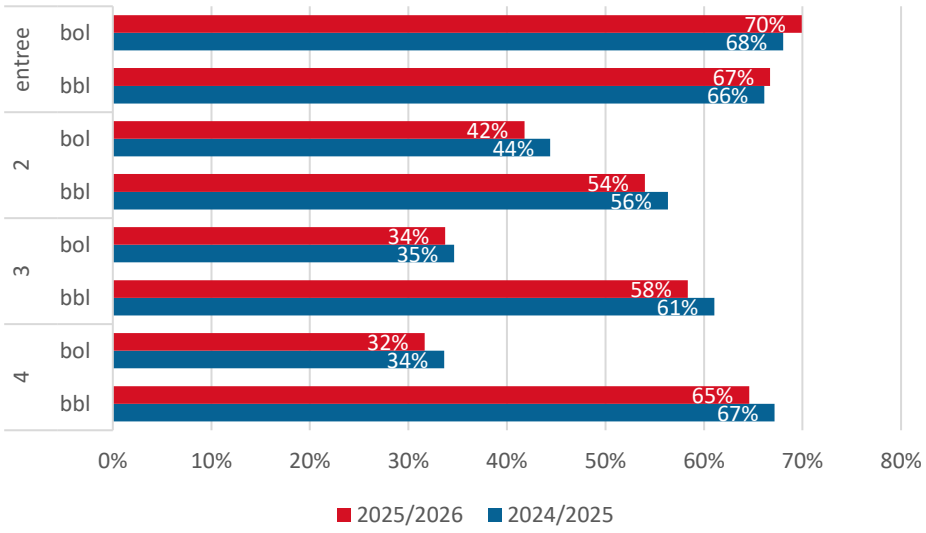

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Ook tussen sectorkamers zijn verschillen te zien in de mate waarin aanmeldingen laat, of niet laat, worden gedaan. In Figuur 2.5 is te zien dat, naast Entree, laat aanmelden vaker voorkomt bij de sectorkamer techniek en gebouwde omgeving (50 procent), mobiliteit, transport, logistiek en maritiem (47 procent), en zorg, welzijn en sport (44 procent). Dit komt minder vaak voor bij sectorkamers creatieve industrie en ICT (33 procent) en bij voedsel, groen en gastvrijheid (38 procent). Dit beeld is vergelijkbaar met dat van 2024-2025. De grootste verandering is zichtbaar bij specialistisch vakmanschap, waar late aanmelding 7,4 procent is gedaald.

Figuur 2.4 – Aandeel late aanmeldingen, naar sectorkamer

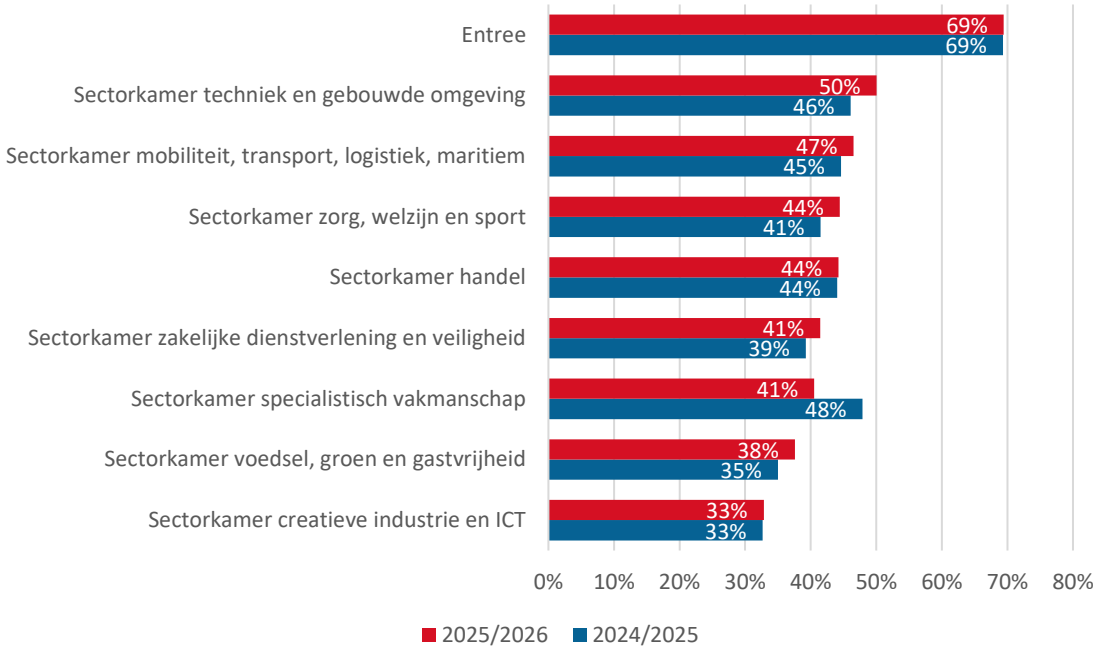

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

In Figuur 2.5 zijn aanmelders naar leeftijd gedifferentieerd. Te zien is dat late aanmeldingen vaker voorkomen naarmate studenten ouder zijn: bij de jongste groep leerlingen (jonger dan 16) komen late aanmeldingen weinig voor (14 procent); bij ouder dan 23 gaat het juist veelal om late aanmeldingen (72 procent). Deels hangt dit ook samen met het volgen van bbl-opleidingen, wat vaker oudere studenten zijn. De verschillen tussen 2024-2025 en 2025-2026 zijn bij de verschillende leeftijdsgroepen vergelijkbaar.

Figuur 2.5 – Aandeel late aanmeldingen, naar leeftijd

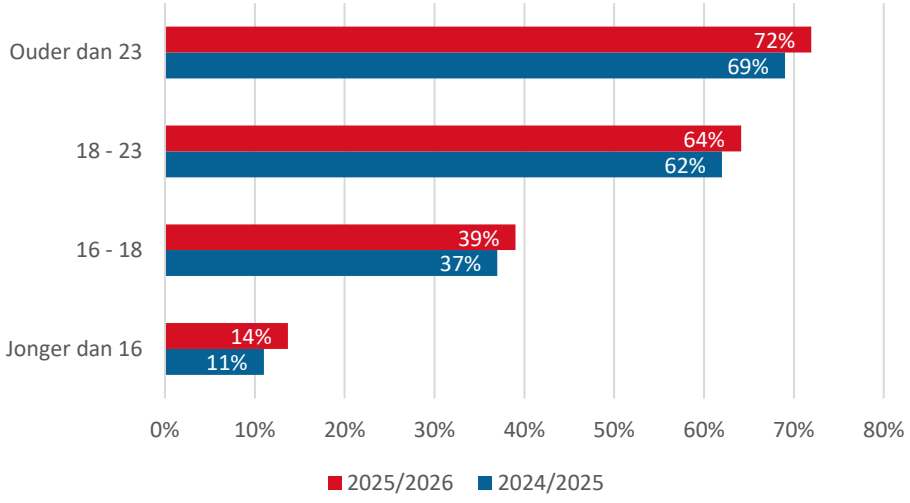

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Studenten zelf over moment van aanmelden

Ook in de studentenenquête zijn vragen gesteld over het moment van aanmelden en de vroegtijdige aanmelddatum. Analyses ten aanzien van verschillen naar *vooropleiding* maken zichtbaar dat studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t (aanzienlijk) vaker aangeven zich uiterlijk 1 april te hebben aangemeld dan studenten met een andere vooropleiding (o.a. havo, vmbo brugjaar, mbo[5]). Met name studenten met vooropleiding havo geven (aanzienlijk) vaker – dan studenten met vooropleiding vmbo-b/g/k/t – aan zich niet uiterlijk 1 april te hebben aangemeld voor de opleiding die ze nu volgen.

Hoe kwamen studenten te weten dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden? In de studentenenquête geeft 61 procent van de studenten aan dit te vernemen via zijn of haar vorige school/opleiding (dat was 57 procent in de vorige meting) en 20 procent via de mbo-instelling (dat was 21 procent in de vorige meting). Een klein aandeel van de studenten was – net als in voorgaande metingen – geïnformeerd door familie (7 procent), vrienden (2 procent), door de brief van de overheid / ministerie van OCW (1 procent) of via een andere bron (4 procent; werkgever, internet, gemeente). Vijf procent van de studenten gaf aan niet op de hoogte te zijn dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden.

In vergelijking met vorige metingen geven in 2024-2025 en 2025-2026 minder studenten aan niet op de hoogte te zijn; in eerdere metingen ging het om 13-16 procent van de studenten en in meting 2024-2025 en 2025-2026 is respectievelijk 6 en 5 procent van de studenten er niet van op de hoogte dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden. Ofwel, in 2024-2025 en 2025-2026 zijn (in vergelijking met eerdere jaren) meer studenten ervan op de hoogte dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden.
Ook is zichtbaar dat in 2025-2026 een hoger percentage studenten – dan in de studiejaren 2020 t/m 2024 – via de vorige school/opleiding te weten kwamen dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden. Studenten met een *vooropleiding* vmbo-b/g/k/t geven overigens (aanzienlijk) vaker aan hier door hun vorige school van op de hoogte te zijn gebracht dan studenten met andere vooropleidingen (m.n. havo, vmbo-brugjaar, mbo, ho[6]). Studenten met vooropleiding havo, vmbo-brugjaar of mbo zijn veel vaker – dan studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t – via hun huidige mbo-school te weten gekomen dat ze zich uiterlijk 1 april moesten aanmelden.

Aan de studenten die zich niet uiterlijk 1 april hadden aangemeld voor de opleiding die ze volgden in studiejaar 2025-2026, is gevraagd waarom ze dat niet gedaan hebben. Een derde (33 procent) van de studenten geeft aan dat ze pas later (na september) zijn gestart met de opleiding. Zeven procent had zich niet uiterlijk 1 april aangemeld ‘vanwege herexamens/diploma later behaald’, 6 procent ‘vanwege deelname aan een oriëntatieprogramma’ en 5 procent ‘vanwege een negatief bindend studieadvies bij de vorige mbo-opleiding’. De overige studenten (49 procent) noemen andere redenen. De meest genoemde andere redenen:

- de student kon nog geen keuze maken, twijfelde nog en/of was zich nog aan het oriënteren;
- de student kwam terug van de opleidingskeuze, stopte met de gekozen opleiding en/of stapte tussentijds over van een andere opleiding (vo/mbo/hbo);
- de werkgever, (leer)werkplek, bbl-constructie was bepalend voor het moment van aanmelden;
- de student wist nog niet zeker of hij/zij zou slagen of overgaan;

5 Ook vaker dan studenten die in 2024 in onbekostigd onderwijs zaten of niet in het onderwijs zaten.
6 Ook vaker dan studenten die in 2024 in onbekostigd onderwijs zaten of niet in het onderwijs zaten.

- de student volgde een flexibel traject, waarbij de aanmelddatum van 1 april niet geldt.

Minder vaak genoemd als redenen zijn onder andere persoonlijke omstandigheden (bijv. ziekte, verhuizing) en praktische/administratieve redenen.

Net als in voorgaande metingen is duidelijk dat de late aanmelding voor veruit het grootste gedeelte van de studenten (94 procent; in vorige meting 91 procent) geen problemen opleverde bij de intake of inschrijving. Zes procent van de studenten ervaarde wel problemen: zij hebben introductie-/kennismakingsactiviteiten en/of een deel van de lessen gemist, sommige studenten geven aan dat er geen plek meer was binnen de opleiding van eerste keuze (of dat ze op de wachtlijst moesten), hadden problemen met het regelen van een stage en/of liepen tegen administratieve problemen aan (bijv. niet in systeem, geen studentenpas, geen schoolboeken, geen werkkleding).

2.2 Meervoudige aanmelding

In onderstaande figuur is het aantal aanmeldingen per student weergegeven. Te zien is dat het merendeel één aanmelding heeft (81 procent): 14 procent doet dat voor twee opleidingen. Dit beeld is vergelijkbaar met dat van vorig jaar.

Voor de studenten die zich voor twee of meer opleidingen hebben aangemeld, is gekeken naar verschillen in de sectorkamer: zijn dit aanmeldingen binnen dezelfde sectorkamer, of erbuiten? In Figuur 2.7 is te zien dat het met name om aanmeldingen binnen dezelfde sectorkamer gaat (11 procent van de totale groep; 56 procent van de groep met meerdere aanmeldingen). Zeven procent van alle aanmelders meldt zich aan voor opleidingen uit twee sectorkamers (dit is 38 procent van de groep met meerdere aanmeldingen). Studenten die zich voor opleidingen in drie of meer sectorkamers aanmelden komen weinig voor. Binnen de groep aanmelders met meerdere opleidingen, hebben studenten zich wat vaker voor slechts één sectorkamer aangemeld ten opzichte van 2024-2025 (3 pp. verschil).

Figuur 2.6 – Aantal en aandeel studenten met één of meerdere aanmeldingen

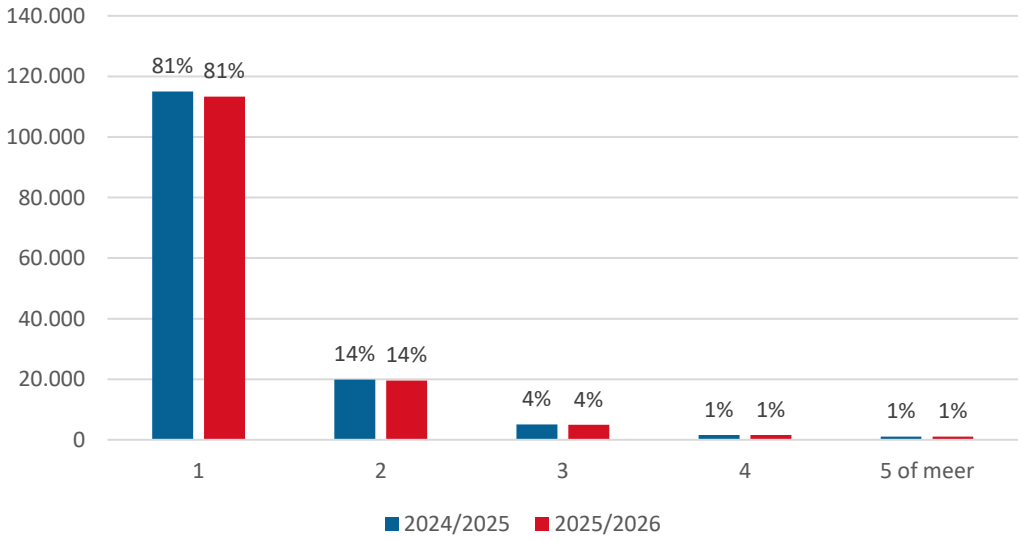

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Figuur 2.7 – Aantal en aandeel studenten met meerdere aanmeldingen voor verschillende sectorkamers (1- 5 of meer), voor studenten met twee of meer aanmeldingen (% t.o.v. totaal aantal aanmelders).

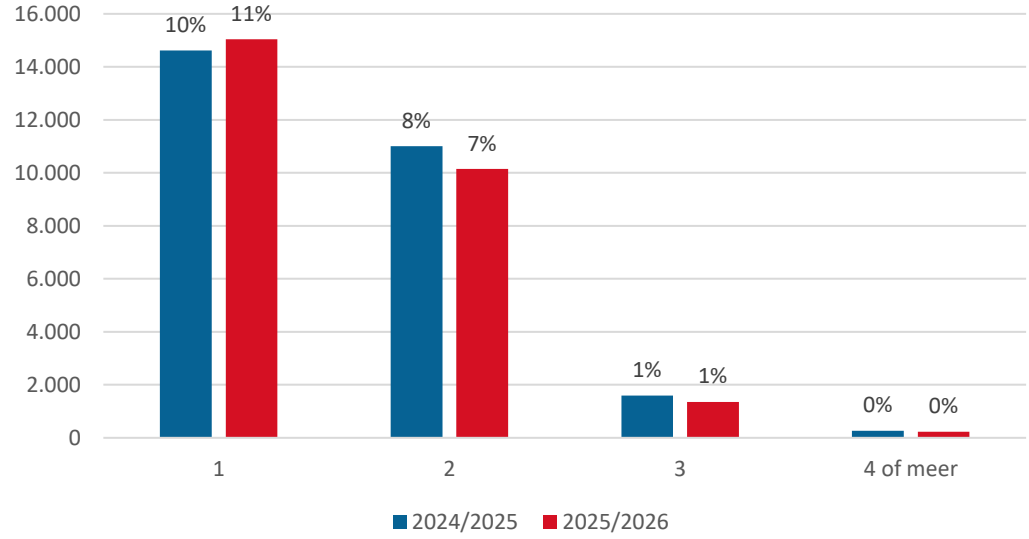

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Ook is voor de groep aanmelders met meerdere opleidingen gekeken naar het aantal instellingen waarvoor zij zich aanmelden. Voor het merendeel (17.177; 61 procent van de meervoudige aanmelders) gaat het om dezelfde instelling. Van de overige meervoudige aanmelders geldt dat het merendeel zich voor twee instellingen aanmeldt (35 procent van de meervoudige aanmelders). Aanmeldingen voor drie of meer instellingen komen veel minder vaak voor: ten opzichte van alle aanmelders gaat het om minder dan 1 procent (1.119 aanmelders).

Figuur 2.8 – Aantal en aandeel studenten met meerdere aanmeldingen voor verschillende instellingen, studenten met twee of meer aanmeldingen, 2025/2026 (% t.o.v. totaal aantal aanmelders).

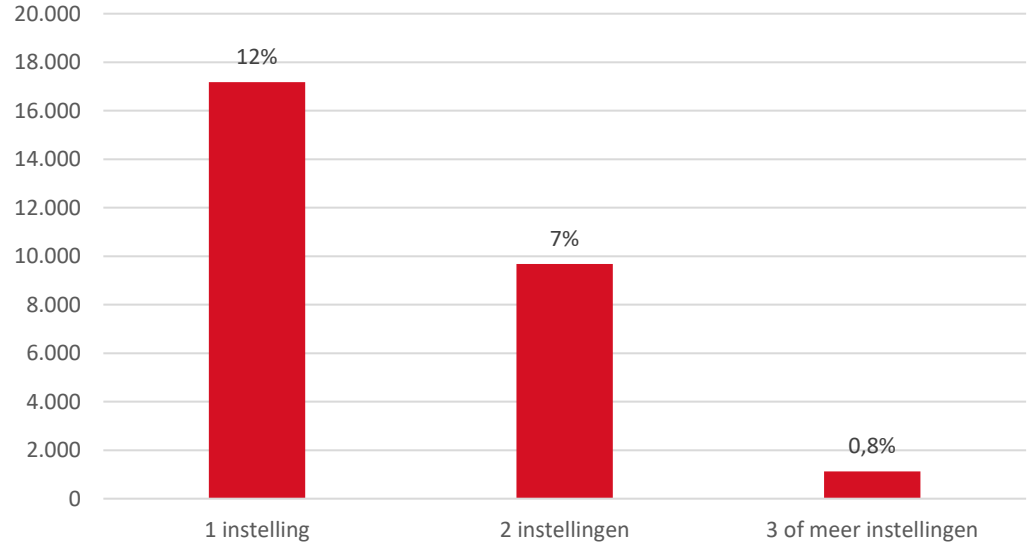

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Aan de studenten die zich voor meerdere opleidingen hadden aangemeld, is gevraagd wat de belangrijkste reden was om zich voor meer opleidingen aan te melden. Meer dan de helft (52 procent) van de studenten geeft aan dat ze nog niet goed wisten welke opleiding ze wilden gaan doen; in de voorgaande meting was dit percentage vergelijkbaar. In studiejaar 2024-2025 en 2025-2026 geven – in vergelijking met studiejaar 2020-2021 en 2021-2022 – meer studenten aan nog niet goed te weten welke opleiding zij wilden gaan doen. Daarentegen geven in 2025-2026 – t.o.v. 2020 t/m 2022 – minder studenten aan zeker te willen weten dat ze bij ten minste een opleiding toegelaten zou worden.

Tabel 3.2.2 – Wat was de belangrijkste reden om je voor meer opleidingen aan te melden?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Ik wist nog niet goed welke opleiding ik wilde gaan doen	41	42	48	45	52	52
Ik wilde zeker zijn dat ik ten minste bij een opleiding toegelaten zou worden	23	23	20	19	17	14
Ik wist niet zeker of ik voldeed aan de eisen van de opleiding	11	11	7	13	7	11
Ik wist niet zeker of er nog plaats was bij de opleiding die ik het liefst wilde doen	15	17	14	12	9	14
Ik wist niet zeker of de opleiding de hulpmiddelen, aanpassingen of extra begeleiding die ik nodig heb kon bieden	10	8	9	2	2	2
Ik was te laat met aanmelden (na 1 april)	-	-	-	8	-	-
Anders	-	-	1	1	13	7

(Percentages; N=750, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=476, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=507, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=290, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=370, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=454, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Andere redenen waarom mbo-studenten zich voor meer opleidingen aanmelden hebben onder andere betrekking op twijfels over de studiekeuze, problemen bij eerdere opleidingen (bijv. gestopt, overstap, weggestuurd), (twijfels over) niet doorgaan of niet beschikbaar zijn van opleiding eerste keuze, persoonlijke omstandigheden (waardoor opleiding mogelijk te zwaar is), beschikbaarheid werk-/stageplek en/of praktische redenen (bijv. reistijd).

Mate waarin aanmeldingen tot inschrijvingen leiden

De mate waarin aanmeldingen leiden tot inschrijvingen verschillen per maand. Gemiddeld is het percentage aanmeldingen dat tot een inschrijving leidt dat uiterlijk 1 april is gedaan 64 procent. Van de aanmeldingen die ná 1 april is gedaan, leidt 55 procent tot een inschrijving. Vorig jaar lag dit eerstgenoemde percentage lager (niet in de figuur opgenomen), namelijk op 60 procent; in de maanden erna fluctueerde het percentage aanmeldingen dat tot een inschrijving leidt tussen de 57 en 53 procent tot juli, waarna dit ook verder daalde naar 34 procent voor september 2024. Deze daling in de laatste maanden is ook dit jaar te zien: in de laatste twee maanden (augustus en september 2025) ligt dit percentage op zijn laagst (respectievelijk 48 en 37 procent).

Figuur 2.9 – Aantal en aandeel aanmeldingen per maand, verdeeld naar aanmeldingen die leiden tot een inschrijving of niet

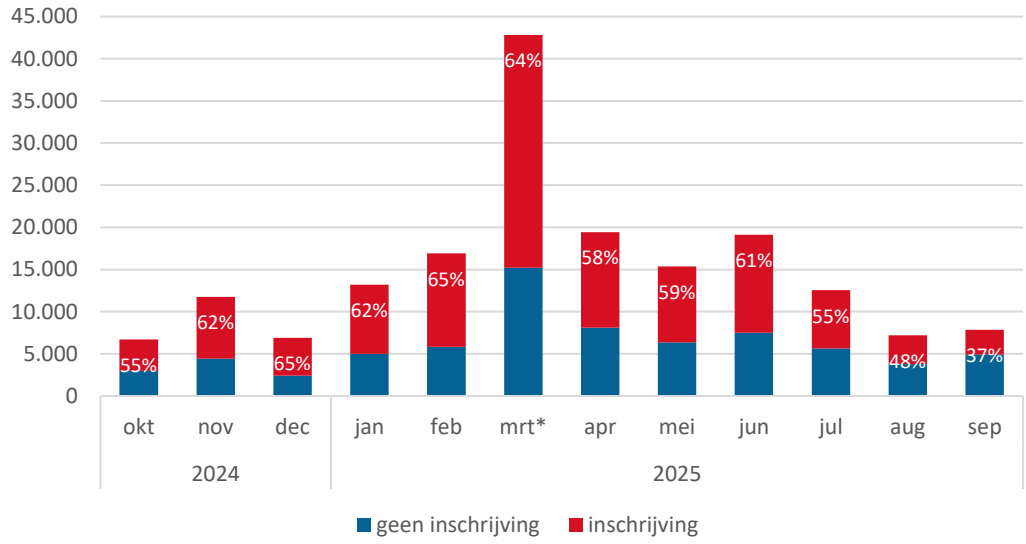

Bron: CAMBO (bewerkingen KBA Nijmegen/ResearchNed)

Uit de studentenenquête blijkt dat ruim drie kwart (77 procent) van de studenten in de maand september is gestart met de opleiding. Zestien procent van de studenten weet niet meer in welke maand zij gestart zijn. In de overige maanden is slechts een zeer klein percentage van de studenten gestart (waarvan 2 procent in oktober en 2 procent in februari).

2.3 Samenvatting

- Het gemiddeld aantal aanmeldingen per student is in 2025-2026 1,7; gelijk aan 2024-2025.
- Het merendeel (55 procent) van de aanmeldingen voor schooljaar 2025-2026 is gedaan vóór of op 1 april 2024. Studenten hebben zich in 2025-2026 iets minder vaak (-2 procent) vroeg (uiterlijk 1 april) aangemeld en iets vaker in periode na 1 april (+2 procent).
- Voor late aanmelders (na 1 april) geldt dat de meeste aanmeldingen in de periode april-juli worden gedaan (in totaal 38 procent van de aanmeldingen); 8 procent van de aanmeldingen gebeurt daarna (augustus of september).
- Late aanmeldingen komen vaker voor onder entreestudenten en bbl-studenten. Voor entreestudenten komt dit naar alle waarschijnlijkheid doordat zij relatief vaak ongediplomeerd zijn (ze schrijven zich pas in voor de entree als ze weten dat ze geen diploma hebben gehaald); bij bbl-studenten neemt de aanmelding meer tijd in beslag. Zij moeten eerst een leerwerkplek vinden, alvorens zij zich kunnen aanmelden. Het aandeel late aanmeldingen onder entreestudenten is in 2025-2026 licht gedaald, onder niveau 2,3 en 4 studenten licht gestegen (+1-2 procent). Gekeken naar sectorkamers kwamen late aanmeldingen in de sector specialistisch vakmanschap relatief vaak voor en is dit in 2025-2026 gedaald (-7 procent). Late aanmeldingen komen relatief ook relatief veel voor onder oudere studenten (23+); dit hangt deels samen met het volgen van een bbl-opleiding.

- Uit de studentenenquête komt naar voor dat mbo-studenten met een havo-vooropleiding zich naar eigen zeggen vaker niet vroegtijdig hebben aangemeld dan studenten met een vmbo-vooropleiding. In de laatste twee meetjaren zijn steeds meer studenten ervan op de hoogte dat ze zich uiterlijk 1 april moeten aanmelden. Ze weten dit ook vaker via hun hun school, hoewel dit (aanzienlijk) meer geldt voor studenten die vanuit het vmbo instromen dan leerlingen die vanuit de havo instromen in het mbo.
- Studenten die zich laat aanmelden geven als reden aan dat ze nog niet wisten wat ze wilden doen, nog niet wisten of ze hun vooropleiding positief zouden afronden of de leerwerkplek nog geregeld moest worden. Ook gaat het deels om studieswitchers en om instromers op een ander moment (februari).
- De meeste studenten (94 procent) hebben geen problemen ondervonden als gevolg van hun late aanmelding.
- De meeste studenten (81 procent) hebben zich voor één opleiding aangemeld voor schooljaar 2025/2026 (14 procent van hen meldt zich voor twee opleidingen aan). Dit beeld is vergelijkbaar met dat van vorig jaar. Ruim de helft van de meervoudige aanmeldingen is binnen dezelfde sectorkamer.
- Niet elke aanmelding leidt tot een inschrijving: van aanmeldingen gedaan op of voor 1 april leidt 64 procent tot een inschrijving (in 2024-2025 iets lager, 60 procent). Voor late aanmeldingen neemt dit percentage af, al is dit ook voor aanmelders in de periode april-juli nog ca. 55 procent.
- Studenten die zich voor meerdere opleidingen hadden aangemeld geven verschillende redenen waarom ze dat doen; iets meer dan de helft geeft aan dat ze nog niet goed wisten welke opleidingen zij wilden doen. In mindere mate geven studenten aan dat ze dit doen omdat ze niet wisten of er voldoende plaats was bij de voorkeursopleiding of dat ze bij ten minste één opleiding toegelaten zouden worden.

3 Proces van aanmelding en inschrijving

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de ervaringen van studenten met het proces van aanmelding en inschrijving centraal en presenteren we de uitkomsten van de enquête onder eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026. Deze worden vergeleken met de uitkomsten van de vijf vorige metingen, over studiejaar 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 en 2024-2025. We verrijken het hoofdstuk met de uitkomsten van de focusgroepen, waaraan beleid-/stafmedewerkers van vo-scholen en mbo-instellingen en (eerstejaars) studenten deelnamen.
Verschillen in uitkomsten tussen de metingen zijn statistisch getoetst. De verschillen die we in de tekst beschrijven, betreffen altijd significante verschillen.

3.2 Voorgaande opleiding/situatie

Om een beeld te krijgen van de achtergrond van de eerstejaars studenten (die de vragenlijst hebben ingevuld) is gevraagd wat de studenten deden voordat zij aan de mbo-opleiding begonnen. Circa de helft van de eerstejaars mbo-studenten is afkomstig uit het voortgezet onderwijs (incl. vso) – merendeels vmbo – en een kwart is afkomstig uit het mbo.

Tabel 3.1 – Wat deed je voor je aan deze mbo-opleiding begon?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Afkomstig uit voortgezet onderwijs (incl. vso)	52	45	57	52	47	47
- *Pro/vso*	*2*	*2*	*3*	*2*	*2*	*2*
- *Vmbo*	*48*	*41*	*51*	*47*	*38*	*38*
- *Havo/vwo*	*2*	*2*	*3*	*3*	*7*	*7*
- *Vavo*	-	-	-	-	-	-
Afkomstig uit mbo	26	24	21	23	24	24
Afkomstig uit hbo/wo	-	-	-	-	1	1
Afkomstig uit ander onderwijs / niet genoemd welk ander soort onderwijs	2	10	-	4	2	8
Betaald werk	12	13	14	15	16	14
Geen betaald werk en zocht werk	2	2	1	2	2	2
Anders	6	6	7	3	7	2

(Percentages; N=4.810, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=4.133, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=3.816 enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.996, enquête IA, eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=3.270, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=3.414, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Het percentage jongeren dat afkomstig is uit het vmbo is de laatste twee metingen wat lager (dan voorgaande metingen) en de instroom vanuit havo/vwo iets hoger.

3.3 Informatievoorziening over en begeleiding naar mbo door vorige school

Informatievoorziening over mbo door vorige school
Aan de eerstejaars studenten in het mbo is de vraag gesteld welke informatie over het mbo zij hebben gekregen op hun vorige school. Deze vraag is alleen voorgelegd aan eerstejaars studenten afkomstig uit het voortgezet onderwijs (incl. vso).

Tabel 3.2 – Welke informatie over het mbo heb je op je vorige school gekregen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Dat je uiterlijk op 1 april* moest aanmelden voor het mbo	76	70	66	73	69	72
Informatie over intakegesprek/kennismaking op het mbo	54	45	48	46	46	48
Informatie over voorlichtingsactiviteiten	51	43	43	40	40	39
Dat je toelatingsrecht op het mbo hebt als je je tijdig (uiterlijk op 1 april*) hebt aangemeld	39	26	29	31	29	29
Dat je een studiekeuzeadvies kunt aanvragen op het mbo	24	23	23	25	25	25
Dat je een positief of negatief studieadvies krijgt in je eerste jaar mbo	15	13	14	16	12	13
Dat er opleidingen met een 'numerus fixus' zijn of met aanvullende eisen	13	11	12	12	10	11
Geen van deze informatie gekregen	7	10	13	10	14	12

(Percentages; N=2.726, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=1.920, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022); N=2.178, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=1.622, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=1.708, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=1.752, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)
* In 2020, 2021 en 2022 mocht aanmelden tot en met 1 mei in plaats van tot en met 1 april, vanwege corona.

De informatie die aan de eerstejaars mbo-studenten is verstrekt door de vorige school richt zich – net als in eerdere jaren – met name op de vroegtijdige aanmelddatum en (in iets mindere mate) op intakegesprek/kennismaking en voorlichtingsactiviteiten van de mbo-instelling.
Deze uitkomsten verschillen wel naar *vooropleiding*, *leerweg* en *herkomstland* van de studenten.

- Studenten met vooropleiding vmbo zeggen vaker informatie te hebben gekregen over verschillende aspecten van het mbo dan studenten met andere vooropleidingen. Zo geven m.n. studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t vaker aan informatie te hebben gekregen op hun vorige school over voorlichtingsactiviteiten, intakegesprek/kennismaking en de uiterlijke aanmelddatum van 1 april) dan studenten met vooropleiding havo.
- Bol-studenten geven vaker aan op de vorige school te horen te hebben gekregen dat je uiterlijk op 1 april moest aanmelden voor het mbo.
- Studenten met herkomstland Nederland geven vaker – dan studenten met herkomstland buiten Europa – aan informatie te hebben ontvangen over voorlichtingsactiviteiten en dat er opleidingen zijn met numerus fixus of aanvullende eisen.

Twaalf procent van de studenten geeft expliciet aan geen van de genoemde informatie gekregen te hebben op de vorige school. Ook in dit kader speelt de *vooropleiding* van de studenten een rol.

Studenten met vooropleiding praktijkonderwijs, havo en vwo geven bijv. vaker aan geen van de genoemde informatie te hebben ontvangen dan studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t (en deels mbo).

Informatievoorziening en loopbaanoriëntatie- en -begeleiding door vo
Bij de uitkomsten zoals hiervoor besproken dient opgemerkt te worden dat het gaat om het perspectief van de eerstejaars studenten. Om het perspectief van de mbo-studenten nader te verdiepen, maar ook het perspectief van de voorgaande school en het mbo mee te nemen, is in de focusgroepen – met mbo-studenten, medewerkers vo en mbo – gesproken over onder andere de informatievoorziening aan aspirant mbo-studenten over belangrijke onderdelen van het toelatingsproces (zoals bijv. het toelatingsrecht, het bestaan van het studiekeuzeadvies, het (bindend) studieadvies, aanvullende eisen of numerus fixus) en over loopbaanoriëntatie en -begeleiding; geboden door het voortgezet onderwijs.

Vertegenwoordigers uit het voortgezet onderwijs geven aan op verschillende manieren informatie over het mbo te bieden aan de leerlingen: de decaan gaat de klassen rond, er worden folders uitgedeeld, er worden ouderavonden georganiseerd, de leerlingen werken aan een LOB-programma (met de mentor), leerlingen worden verplicht/geadviseerd vervolgopleidingen te bezoeken, informatie wordt gedeeld in nieuwsbrieven, men gaat met leerlingen samen naar het mbo, er wordt in de klassen over gesproken, in persoonlijke gesprekken met leerlingen (en ouders) wordt er (bij voldoende tijd) aandacht aan besteed, etc. Dit gebeurt in de examenklassen en soms ook al in het leerjaar voorafgaand aan het examenjaar. Kortom, er wordt op verschillende manieren en op verschillende momenten informatie gedeeld over het mbo. Dat studenten aangeven onvoldoende op de hoogte te zijn, heeft volgens de vo-vertegenwoordigers met verschillende aspecten te maken. Vo-leerlingen zijn nog jong, zijn lang niet allemaal al bezig met de stap ná het voorgezet onderwijs, hebben andere prioriteiten (baantjes, sporten, vrienden) en sommige leerlingen hebben moeite om veel informatie (die op een bepaalde manier gebracht wordt) tot zich te nemen; dit leidt ertoe dat de informatie niet altijd goed ‘beklijft’. Bovendien lijkt (volgens vo-vertegenwoordigers) de ouderbetrokkenheid – in relatie tot de overstap naar het mbo – minder te worden; ouders komen minder naar ouderavonden e.d. en zijn daardoor zelf ook minder goed op de hoogte van belangrijke informatie in relatie tot de overstap naar het mbo.
In gesprek met de vo- en mbo-vertegenwoordigers en met mbo-studenten komen (op basis van goede ervaringen) verschillende mogelijkheden naar voren om de informatievoorziening (over het mbo) en begeleiding door het vo te verbeteren:

- Gezamenlijk optrekken met het mbo (vo-mbo) in de informatievoorziening en loopbaanoriëntatie en -begeleiding: korte lijnen, elkaar bezoeken (‘bij elkaar over de vloer komen’; er wordt een voorbeeld gegeven van een bustour voor mentoren (vo) die op bezoek gaan bij mbo-opleidingen), verbinding en contact. Dat maakt het ook eenvoudiger om een realistisch en objectief beeld te schetsen over het mbo en de mbo-opleidingen.
- Vo-leerlingen nemen beter informatie op door ‘te doen’ en door ervaringen op te doen. Leerlingen meenemen naar het mbo, leerlingen mbo-opleidingen en beroepen laten ervaren (veel stage laten lopen) werkt vaak beter dan leerlingen enkel laten luisteren naar en/of laten lezen van informatie; de gesproken studenten beamen dit (tegelijkertijd wordt aanvullend opgemerkt dat studenten pas écht ervaren hoe het is als ze daadwerkelijk de mbo-opleiding volgen). Bovendien is, zo wordt benoemd, de drempel voor leerlingen om naar bijv. een open dag van het mbo te gaan kleiner als zij eerder al met vo-klasgenoten en -docenten naar het mbo zijn geweest;

- Om de ouderbetrokkenheid te vergroten, kunnen vo-scholen ouderavonden op het mbo organiseren. Ouders kunnen zo zelf het mbo ervaren en horen over en ervaren van verschillende opleidingen. Op deze manier wordt ook het gesprek tussen ouders en leerling over het mbo en over vervolgopleidingen gestimuleerd;
- Informatie beklijft beter als leerlingen de informatie over het mbo zelf moeten presenteren, bijv. aan hun ouders. Het vraagt van de leerlingen dat ze zich verdiepen in de informatie en dit overzichtelijk overbrengen aan hun publiek (bijv. ouders). Door leerlingen vervolgens zelf een ouderavond te laten organiseren, zullen ouders eerder geneigd zijn om te komen en zal de ouderbetrokkenheid groter zijn;
- De decaan is veelal de specialist op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding en speelt een belangrijke rol in de informatievoorziening aan vo-leerlingen. Mentoren en docenten (eerste lijn) hebben echter het meeste contact met de leerlingen en ook met ouders. Het zou goed zijn, zo wordt benoemd, als ook mentoren en docenten beter op de hoogte zijn van het mbo, vervolgopleidingen, beroepen e.d., zodat ook zij een rol kunnen spelen in het informeren en begeleiden van leerlingen (en ouders);
- Het is belangrijk om aan te sluiten bij de doelgroep en bij haar 'communicatiewereld'. Denk bijvoorbeeld aan frequenter contact, kleinere stukjes informatie, informatie via apps (pop ups), via korte video's, etc. Bovendien is het goed om het tijdpad zichtbaar te maken en de informatie daaraan te verbinden;
- Tenslotte wordt benoemd dat de informatievoorziening en begeleiding bij de overstap maatwerk is (en zou moeten zijn). Leerlingen verschillen in behoefte aan informatie en loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Ook de manier waarop leerlingen het beste informatie tot zich nemen, kan verschillen per doelgroep. In dit kader dient bijv. specifieke aandacht te zijn voor de havo-doelgroep en de doorstroom van havo naar mbo. Eerder in deze paragraaf kwam reeds naar voren dat het percentage studenten dat voorafgaand aan de mbo-opleiding havo/vwo deed in de laatste metingen iets is gegroeid. Tevens werd zichtbaar dat studenten met (o.a.) vooropleiding havo vaker – dan studenten met vooropleiding vmbo – aangeven geen (van de genoemde) informatie te hebben ontvangen over het mbo. Uit ander onderzoek[7] komt naar voren dat de overgang van havo naar mbo, met name zonder diploma, wordt gezien als een kwetsbaar overgangsmoment binnen de schoolloopbaan; oriëntatie op het mbo start pas wanneer duidelijk wordt dat overgaan niet lukt, open dagen zijn dan vaak al voorbij, er moet in korte tijd een keuze worden gemaakt en daardoor ontbreekt (regelmatig) een realistisch beeld van opleiding en beroep. Het onderzoek benoemt – in relatie tot informatievoorziening en loopbaanoriëntatie en -begeleiding – o.a. de volgende verbetermogelijkheden bij de doorstroom van havo naar mbo:
    - Eerder beginnen met gesprek over alternatieven: al in 3 havo beginnen met bespreken meerdere routes, mbo positioneren als volwaardige mogelijkheid naast hbo, *alle* havoleerlingen betrekken bij oriëntatie op het mbo (zodat het minder als uitval en meer als optie wordt gezien);
    - Beter zicht bieden op mbo-routes en mogelijkheden: o.a. door middel van gebundelde informatie en studie-/beroepskeuzetesten inzicht bieden in beschikbare opleidingen, doorstroommogelijkheden en versnellingen of vrijstellingen (ook in het gesprek met mbostudenten kwam naar voren dat informatie over de mogelijkheden tot het versneld doorlopen van opleidingen gemist werd);

7 M. van Meerten (2026). *Doorstroom havo-mbo.* Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen.

- Meer contact tussen vo en mbo: vaste aanspreekpunten, korte lijnen, gezamenlijke activiteiten, snelle informatie-uitwisseling. Belangrijk is dat vo en mbo elkaar makkelijk kunnen vinden en dat de samenwerking niet afhankelijk is van individuen;
- Inzet van ervaringsgerichte activiteiten ('zien en doen in plaats van horen'): meeloop en open dagen (evt. speciaal voor de havo-doelgroep), proefstuderen, werken aan echte opdrachten, sfeer en praktijk ervaren, succesverhalen van leerlingen die de overstap hebben gemaakt (peer-to-peer), gastspreker van buiten school.
- Realistische oriëntatie: inzicht bieden in volledig beeld mbo-mogelijkheden, verwachtingsmanagement van mbo, opleiding en beroep, inzicht in studievaardigheden die nodig/anders zijn op het mbo. Ook in het gesprek met studenten werd gewezen op het belang van een realistisch beeld (zij kregen regelmatig het gevoel dat er een erg (te) 'positief plaatje' werd geschetst van mbo, opleiding en beroep.[8]

Verschillende van de genoemde aspecten komen overeen met eerdergenoemde verbetermogelijkheden en zijn dus relevant voor alle doorstromers vo-mbo (denk aan samenwerking en nauw contact tussen vo-mbo, ervaringsgerichte activiteiten, realistisch beeld).

Het voorgaande laat zien dat blijvende investering in succesvolle elementen van het huidige oriëntatie- en instroomproces (elementen waar studenten positief over zijn), monitoring van de tevredenheid van studenten over het oriëntatie- en instroomproces en periodieke evaluatie van het oriëntatie- en instroomproces relevant zijn; monitoring en evaluatie maken het mogelijk de kwaliteit van het proces te verbeteren. Bovendien wordt in de focusgroepen aangeraden om succesvolle werkwijzen en aanpakken uit te wisselen tussen opleidingen en mbo-instellingen.

3.4 Informatievoorziening door mbo-instellingen

De eerstejaarsstudenten zijn – net als in de vorige metingen van de monitor – over het algemeen positief over de informatievoorziening door de mbo-instelling (Bijlage A, Tabel A.1). Circa 70 procent van de studenten kon veel tot alle informatie – die zij nodig hadden om zich aan te melden – vinden of opvragen. Circa 11 procent kon (slechts) geen/weinig tot sommige informatie vinden of opvragen (de overige studenten – 20 procent – hebben niet naar informatie gezocht/gevraagd).

Analyses ten aanzien van verschillen naar *herkomstland* laten zien dat studenten met herkomstland Nederland vaker – dan studenten met herkomstland buiten Europa – *alle* informatie konden vinden/opvragen. Studenten met herkomstland buiten Europa konden vaker – dan studenten met herkomstland Nederland/Europa – *weinig tot geen* informatie vinden/opvragen.

Over het algemeen is zichtbaar dat het percentage studenten dat *alle* informatie kon vinden of opvragen de afgelopen jaren iets toeneemt. Duidelijk is dat het percentage studenten dat alle informatie kon vinden/opvragen in 2024-2025 en 2025-2026 hoger is dan in 2021-2022.

Informatiebronnen
Aan de studenten die sommige, veel of alle informatie konden vinden of opvragen is gevraagd hoe zij deze informatie verkregen hebben. De meerderheid (69 procent) van deze studenten heeft de informatie verkregen via de website van de mbo-instelling, bijna de helft heeft de informatie

8 M. van Meerten (2026). Doorstroom havo-mbo. Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen.

verkregen via contact met de mbo-instelling (Bijlage A, Tabel A.2). Andere genoemde 'bronnen' die benut zijn om informatie te verkrijgen, zijn bv. de voorgaande school/opleiding (docenten/mentoren daar), familie/vrienden/bekenden, de werkgever/leerbedrijf (praktijkbegeleider/-opleider van het werk), voorlichtingsevenementen-/activiteiten en/of specifieke begeleidingstrajecten.
Hoewel deze vraag zich richt op de informatievoorziening in het mbo, wordt in gesprek met vertegenwoordigers vo en mbo benoemd dat de mentor/coach (vo) een steeds belangrijkere 'informatiebron' wordt. In dit kader geven verschillende mbo-instellingen aan niet alleen in te zetten op het informeren van studenten, maar ook op het informeren van mentoren (bijv. door het organiseren van ontmoetingen tussen vo en mbo), zodat ook zij leerlingen (en ouders) informatie kunnen bieden. In dit kader wordt wel aandacht gevraagd voor het faciliteren van mentoren/coaches voor deze rol/taak.

Ruim de helft tot bijna twee derde van de studenten (die sommige-veel-alle informatie hebben gevonden) geeft aan informatie te hebben verkregen over de inhoud van de mbo-opleiding, open dagen en voorlichting en/of eisen voor toelating tot de opleiding. Minder studenten geven aan informatie verkregen te hebben over de intake-/kennismakingsactiviteiten, de toelatingsprocedure, het studiekeuzeadvies, extra ondersteuning en het bindend studieadvies. Deze uitkomsten (2025-2026) zijn vergelijkbaar met de uitkomsten uit eerdere metingen. Het percentage studenten dat aangeeft informatie te hebben verkregen over de inhoud van de opleiding, over de eisen voor toelating tot de opleiding en over de toelatingsprocedure is in 2024-2025 en 2025-2026 lager dan in vorige metingen (m.n. studiejaren 2020 t/m 2023). De volgende tabel geeft een overzicht.

Tabel 3.4 – Waarover heb je informatie verkregen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Informatie over de inhoud van de opleiding	73	69	72	70	65	64
Informatie over open dagen/voorlichting	59	53	60	62	57	57
Informatie over de eisen voor toelating tot de opleiding	67	66	66	61	57	57
Informatie over de intake-/kennismakingsactiviteit(en)	50	46	52	53	51	49
Informatie over de toelatingsprocedure	47	46	46	44	39	42
Informatie over studiekeuzeadvies	29	28	31	31	31	30
Informatie over extra ondersteuning	25	21	22	24	21	22
Informatie over het bindend studieadvies (BSA)	11	10	11	11	10	11
Anders	1	1	1	1	2	1

(Percentages; N=3.807, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=2.697, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=2.837, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.176, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.475, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=2.458, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Bol-studenten geven, net als in eerdere metingen, op een aantal vlakken vaker aan informatie te hebben verkregen dan bbl-studenten, voornamelijk op het gebied van open dagen/voorlichting: 63 procent van de bol-studenten en 43 procent van de bbl-studenten zegt informatie te hebben verkregen over open dagen/voorlichting. Ook hebben bol-studenten vaker dan bbl-studenten

informatie verkregen over studiekeuzeadvies, intake-/kennismakingsactiviteiten en extra ondersteuning.

Aan de studenten die weinig tot geen informatie konden vinden of opvragen, is gevraagd welke informatie over het aanmelden zij misten of moeilijk konden vinden. De meeste van deze studenten benoemen het missen of moeilijk kunnen vinden van informatie over de inhoud van de opleiding (41 procent; voorgaande meting 45 procent). Daarnaast is door circa een derde van de studenten informatie over de toelatingsprocedure (34 procent), informatie over de eisen voor toelating tot de opleiding (33 procent), informatie over intake-/kennismakingsactiviteiten (31 procent) en informatie over het studiekeuzeadvies (31 procent) moeilijk te vinden.
In het gesprek met mbo-studenten komt naar voren dat studenten het fijn zouden vinden als voor de verschillende mbo-opleidingen duidelijk is welke docent/medewerker het 'vraagpunt' is; ofwel als je nog informatie mist of je hebt aanvullende vragen, welke docent/medewerker (per opleiding) kun je dan benaderen.

Hulp mbo-school bij kiezen opleiding
Aan de mbo-studenten is gevraagd of en hoe de mbo-instelling hen geholpen heeft bij het kiezen van de opleiding die ze nu volgen. De resultaten laten al jaren een vergelijkbaar beeld zien. Circa de helft van de studenten (51 procent) geeft aan bij het kiezen van de opleiding geen hulp (nodig) te hebben gehad van de mbo-instelling. Van de studenten die wél door de mbo-instelling zijn geholpen bij het kiezen van de opleiding heeft ruim een kwart (28 procent) een gesprek gevoerd met een docent. Studenten die aangeven op een andere manier geholpen te zijn door de mbo-instelling, benoemen vooral dat de mbo-instelling oriëntatie en informatie faciliteert door middel van open dagen, informatie-/voorlichtingsmomenten, rondleidingen, opleidingsmarkten, meeloopdagen, etc. Vooral bij bbl-studenten had de mbo-instelling veel minder een rol bij het kiezen van de opleiding, maar vooral de werkgever (werkgever adviseerde/verplichtte en/of regelde de opleiding). Bbl-studenten geven ook, net als in voorgaande meting, iets vaker dan bol-studenten aan dat de school niet heeft geholpen bij het kiezen van de opleiding die ze nu volgen. Bol-studenten zijn vaker geholpen door middel van een gesprek met een docent of decaan van de mbo-school en/of door middel van een keuzetest.
Ook valt op dat entreestudenten vaker dan studenten mbo-niveau 2/3/4 gesproken hebben met een docent en dat studenten mbo-niveau 2/3/4 vaker dan entreestudenten aangeven geen hulp nodig te hebben gehad bij het kiezen van de opleiding. Dit beeld was vorig jaar vergelijkbaar.

Tabel 3.5 – Hoe heeft de mbo-instelling geholpen bij het kiezen van de opleiding die je nu volgt? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Keuzetest gedaan	15	13	14	14	14	14
Gesprek met een docent	28	23	27	30	28	28
Gesprek met een studieloopbaanbegeleider	18	16	16	18	16	16
Gesprek met een decaan van de mbo-school	8	5	6	6	5	5
Gesprek met zorgcoördinator of medewerker passend onderwijs	-	-	-	-	4	4
De school heeft me niet geholpen	12	16	16	12	13	12
Ik had geen hulp van de school nodig	39	40	37	37	38	39
Anders	6	6	6	6	5	5

(Percentages; N=4.488, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=3.342, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=3.495, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2022-2023; N=2.709, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=3.025, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2024-2025; N=3.055, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2025-2026)

In de focusgroep met mbo-studenten werd o.a. positief gesproken over ‘matchingsdagen’/meeloopdagen waarin leerlingen kunnen meedraaien in het mbo, over opleidingen-/beroepenmarkten georganiseerd door vo en mbo gezamenlijk en over bezoek plus informatievoorziening door mbo-docenten én mbo-studenten (van verschillende mbo-opleidingen) op de vo-school. In het gesprek met de studenten kwam tevens een idee naar voren dat helpend zou kunnen zijn bij het kiezen van een opleiding. Opleidingen zouden een ‘flowchart’ kunnen maken met aspecten die belangrijk zijn voor de opleiding (bijv. vind je met mensen werken leuk, ben je sociaal, etc.); deze flowchart zou kunnen leiden tot een advies in hoeverre de opleiding passend is voor de student.

Op de vraag in de vragenlijst of de studenten tevreden zijn over de hulp die ze van de mbo-school hebben gekregen bij het kiezen van de opleiding die ze nu volgen, geeft 75 procent aan (zeer) tevreden te zijn. Dit is vergelijkbaar met de vorige meting (toen was 76 procent (zeer) tevreden). Echter, het percentage studenten dat in 2024-2025 en 2025-2026 (zeer) tevreden is over de hulp van de mbo-school is significant hoger dan in de drie studiejaren daarvoor.
De tevredenheid over de hulp van de mbo-school verschilt naar vooropleiding; studenten met vooropleiding praktijkonderwijs en vmbo-brugjaar geven vaker aan (zeer) ontevreden te zijn over de hulp (die ze van de mbo-school hebben gekregen) dan studenten met (vooral) vooropleiding vmbo-k/t. Uit ander onderzoek[9] – waar eerder naar is verwezen – komt naar voren dat de overgang van havo naar mbo (met name zonder diploma) wordt gezien als een kwetsbaar overgangsmoment binnen de schoolloopbaan en dat deze overgang specifieke aandacht vraagt wat betreft informatievoorziening en begeleiding bij de overstap. Als het gaat om de rol van het mbo wordt in genoemd onderzoek onder andere gewezen op het belang van vroeg contact met de toekomstige student (‘relatie vóór registratie’), het aanbieden van ervaringsgerichte activiteiten, schetsen van een realistisch beeld (over mbo, opleiding, arbeidsmarktkansen) en het bieden va een oriëntatieprogramma van een half jaar met doorstroomoptie zonder vertraging.

9 M. van Meerten (2026). *Doorstroom havo-mbo.* Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen.

In deze meting is voor het eerst gevraagd of studenten de periode om zich te oriënteren op mbo-opleidingen vóór ze zich moesten aanmelden, lang genoeg vonden. 84 procent van de studenten vond deze periode lang genoeg. In het gesprek met mbo-studenten komt ook naar voren dat de meeste studenten voldoende tijd ervoeren om zich te oriënteren. Studenten vonden de aanmelddatum van 1 april zinvol, omdat er zo een deadline was om naartoe te werken (‘anders komt de keuze er nooit van’). Ook gesproken vo-/mbo-vertegenwoordigers zijn positief over de deadline van 1 april; dan zijn aankomend studenten in beeld en kunnen ze hen actief gaan benaderen (benadrukt wordt overigens dat studenten vaak ook na 1 april nog geplaatst worden, tenzij de opleiding vol zit). Duidelijk is wel dat de oriëntatieperiode (te) kort is in specifieke situaties, bijv. wanneer een mbo-student ruim halverwege het eerste jaar toch besluit een andere opleiding te gaan doen.

3.5 Intake/kennismaking

Net als in de vorige metingen geeft circa 80 procent van de eerstejaarsstudenten aan dat de opleiding die zij nu volgen een intake of kennismakingsactiviteit had: 65 procent had een verplichte intake, 16 procent een vrijwillige intake (Bijlage A, Tabel A.3).
Net als in de vorige meting geven bol-studenten vaker aan een verplichte intake te hebben dan bbl-studenten. Ook hebben niveau 3 en niveau 4 studenten vaker een verplichte intake gehad in vergelijking met studenten van niveau 1 en 2.

Van de studenten die te maken hadden met een verplichte intake heeft vrijwel iedereen (97 procent) daaraan meegedaan, van de studenten wiens opleiding een vrijwillige intake had, heeft 89 procent daaraan meegedaan. Op de vraag waarom de studenten niet mee hebben gedaan aan de (vrijwillige/verplichte) intake-/kennismakingsactiviteit worden vergelijkbare redenen genoemd als in de voorgaande metingen: de student is pas later (na de intake-/kennismakingsactiviteit) ingestroomd in de opleiding, de student kon er vanwege omstandigheden niet bij zijn (bijv. ziek, vakantie, andere verplichtingen), de student had er geen behoefte aan of zag er geen meerwaarde van in, de student was niet op de hoogte van de activiteit, de student is via werk(gever) ingestroomd en heeft een alternatieve kennismaking gehad. Het niet deelnemen ligt dus vaak niet alleen aan de student, maar heeft ook te maken met bijv. flexibele trajecten (latere instroom) of alternatieve routes (via werkgever).

Aan de studenten die hebben meegedaan aan de (vrijwillige/verplichte) intake-/kennismakingsactiviteit is gevraagd waaruit deze bestond. In de meeste gevallen – en dit is vergelijkbaar met eerdere metingen – bestond de intake, volgens de studenten, uit één of meerdere gesprekken. De volgende tabel geeft een overzicht. Duidelijk is dat groepsopdrachten de laatste jaren vaker onderdeel waren van de intake-/kennismakingsactiviteit dan in de studiejaren 2020 tot en met 2022(/2023). Dit heeft logischerwijs te maken met de coronamaatregelen in de eerstgenoemde studiejaren.

Tabel 3.6 – Waaruit bestond de intake-/kennismakingsactiviteit? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Gesprek(ken)	85	84	85	85	84	85
Test(en)	22	19	22	20	20	19
Groepsopdracht(en)	26	29	33	34	35	37
Opdracht(en) die je alleen moest doen	21	17	19	18	16	14
Anders	4	4	3	2	3	1

(Percentages; N=3.305, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=2.399, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=2.606, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.091, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.316, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=2.361, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Belangrijkste doel intake/kennismaking

Net als in de vorige metingen wordt 'kennismaking met de opleiding, docenten en mentoren' door de studenten het vaakst genoemd als belangrijkste doel van de intake. Sinds 2020-2021 wordt dit ook door steeds meer studenten genoemd als het belangrijkste doel en wordt 'besluiten of ik werd toegelaten' steeds minder genoemd als het belangrijkste doel (zie Tabel 3.7).

Tabel 3.7 – Wat was volgens jou het belangrijkste doel van de intake-/kennismakingsactiviteit?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Kennismaking met de opleiding, docenten, mentoren	45	47	50	51	52	51
Bespreken of deze opleiding bij mij paste	21	21	19	19	19	21
Besluiten of ik werd toegelaten tot de opleiding	20	17	17	15	14	14
Bespreken of ik behoefte had aan ondersteuning of hulp tijdens de opleiding	6	6	5	5	5	6
De onderwijsovereenkomst (OOK) bespreken	3	3	3	3	n.v.t.[10]	n.v.t.
Anders	2	3	2	2	2	2
Weet ik niet	3	4	4	4	4	5

(Percentages; N=3.305, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=2.399, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=2.606, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.091, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.317, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=2.360, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

De eerstejaars studenten zijn – net als vorige metingen – in meerderheid tevreden over de intake-/kennismakingsactiviteiten die zij hebben gehad (Bijlage A, Tabel A.4); 87 procent is (zeer) tevreden. De afgelopen jaren is het percentage studenten dat 'zeer tevreden' is toegenomen; ten opzichte van studiejaar 2021-2022 zijn in de studiejaren 2023 t/m 2026 meer studenten 'zeer tevreden' over de intake-/kennismakingsactiviteiten.

10 Per 1 augustus 2023 is de onderwijsovereenkomst (OOK) in het mbo afgeschaft.

Aan de studenten die aangeven (zeer) tevreden te zijn (N=2.026), is gevraagd waar zij tevreden over waren. Zij benoemen de volgende aspecten:
- De sfeer in het gesprek was fijn en ik was op mijn gemak (70%);
- In het gesprek werd informatie over de opleiding duidelijk gegeven (60%);
- De vragen die ik had, werden goed beantwoord (48%);
- De intaker toonde veel interesse in mij en er werd goed naar mij geluisterd (41%);
- De intake was goed gepland en er werd vooraf goed gecommuniceerd (38%);
- Er werd goed gekeken of ze mij ergens mee konden helpen (27%);
- De opdrachten tijdens de intake sloten goed aan bij de opleiding (19%);
- Ik vond het fijn dat de intake in een groep was (13%);
- De intake was online en dat vond ik fijn (4%);
- Anders (1%)

Duidelijk is dat de meeste studenten tevreden zijn over de sfeer in het gesprek en over de duidelijkheid van de gegeven informatie over de opleiding. De hierboven genoemde percentages zijn vergelijkbaar met de percentages in de voorgaande metingen.

Aan de studenten die aangeven niet tevreden/niet ontevreden of (zeer) ontevreden te zijn (N=318), is gevraagd waar zij ontevreden over waren. Zij benoemen de volgende aspecten:
- De informatie die werd gegeven over de opleiding was niet duidelijk of klopte niet (25%);
- Ik voelde mij niet op mijn gemak in het gesprek (21%);
- De vragen die ik had werden niet of onduidelijk beantwoord (14%);
- De opdrachten tijdens de intake sloten niet goed aan bij de opleiding (15%);
- De planning of communicatie over het gesprek was niet goed (16%);
- De intaker toonde weinig interesse in mij en er werd niet goed naar mij geluisterd (14%);
- Er werd niet goed gekeken of ze mij ergens mee konden helpen (12%);
- Ik vond het niet fijn dat de intake in een groep was (10%);
- De intake was online en dat vond ik niet prettig/werkte niet goed (6%);
- Anders (14%).

Van de studenten die niet tevreden waren over de intake-/kennismakingsactiviteit geeft – net als in de vorige meting – (circa) een kwart aan dat de informatie die werd gegeven over de opleiding niet duidelijk was. Ruim één op de vijf studenten (21 procent) was ontevreden, omdat hij/zij zich niet op het gemak voelde in het gesprek. Er zijn ook studenten (14 procent) die andere aspecten (dan hierboven genoemd) benoemen waar zij ontevreden over zijn: de intake-/kennismakingsactiviteit had geen toegevoegde waarde, studenten vonden de activiteit slecht georganiseerd of niet passend bij de opleiding, voelden zich slecht/onvoldoende geïnformeerd en/of hielden er een negatief gevoel aan over.
Over het algemeen zijn er over de jaren geen (hele) grote verschuivingen zichtbaar in aspecten die de (on)tevredenheid bepalen. Verschillen die zichtbaar zijn, hebben enkel te maken met de coronajaren toen intake-/kennismakingsactiviteiten veelal online waren (studenten vonden dat niet prettig en het werkte niet goed).

3.6 Studiekeuzeadvies

Onderdeel van de wet vroegtijdige aanmelding en toelatingsrecht vormt het recht op een studiekeuzeadvies voor studenten die zich uiterlijk op 1 april hebben aangemeld en hebben deelgenomen aan eventueel verplichte intake-activiteiten. Aan de eerstejaars studenten is gevraagd of zij

een studiekeuzeadvies hebben gehad: ruim 40 procent geeft aan dat dit het geval is. In vergelijking met de studiejaren 2020 t/m 2023 hebben in studiejaar 2024-2025 en 2025-2026 meer eerstejaars studenten een studiekeuzeadvies gehad.

Bij de meeste van deze studenten werd het studiekeuzeadvies voorgesteld door de mbo-school (71 procent), de overige van deze studenten heeft het studiekeuzeadvies zelf aangevraagd (29 procent). De percentages zijn vergelijkbaar met voorgaande metingen.

In dit kader zijn enkele verschillen zichtbaar naar *herkomstland* en *vooropleiding* van de studenten. Studenten met een herkomstland buiten Nederland (Europa of buiten Europa) hebben in 2025-2026 vaker een studiekeuzeadvies gehad dan studenten met herkomstland Nederland (studenten met herkomstland buiten Europa hebben dit ook vaker zelf aangevraagd dan studenten met herkomstland Nederland). Ook studenten met als vooropleiding alleen vmbo-brugjaar of mbo hebben vaker dan studenten met een andere vooropleiding (m.n. vmbo-t, havo) een studiekeuzeadvies gehad (en dit ook vaker zelf aangevraagd).

Aan de eerstejaars studenten die geen studiekeuzeadvies hebben gehad, is gevraagd of zij wisten dat ze een studiekeuzeadvies konden krijgen als je op het mbo begint: net als in voorgaande meting was 32 procent hiervan op de hoogte en 68 procent dus niet. Duidelijk is wel dat studenten met vooropleiding vmbo-t en havo vaker aangeven niet op de hoogte te zijn (geweest) dan studenten met vooropleiding mbo.

De studenten kwamen voornamelijk via hun vorige school/opleiding en/of via de mbo-instelling te weten dat ze een studiekeuzeadvies konden krijgen. Het percentage studenten dat in 2025-2026 via de *mbo-school* te weten is gekomen dat ze een studiekeuzeadvies konden krijgen, is wel lager dan het percentage studenten in 2020-2021 en het percentage studenten dat dit in 2025-2026 (en in 2024-2025) via *vrienden* te weten kwam is hoger dan het percentage studenten in 2020-2021. Logischerwijs geven studenten met *vooropleiding* mbo vaker – dan studenten met vooropleiding vmbo (b/g/t) – aan via de mbo-school te weten te zijn gekomen dat je een studiekeuzeadvies kon krijgen en kwamen studenten met vooropleiding vmbo (g/k/t) dit vaker (dan studenten met vooropleiding mbo) te weten via hun vorige school/opleiding.

Tabel 3.8 – Hoe ben je te weten gekomen dat je zo'n studiekeuzeadvies kon krijgen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Via mijn vorige school/opleiding	53	46	48	48	46	49
Via de mbo-school	49	49	47	48	44	43
Via familie	12	11	12	13	11	12
Via vrienden	8	9	9	10	14	12
Anders	5	7	6	4	6	6

(Percentages, N=1.579, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=1.321, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=1.420, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=798, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=923, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=898, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

3.7 Toelating

Studenten worden toegelaten – ofwel hebben toelatingsrecht – tot de mbo-opleiding van hun keuze als ze voldoen aan de vooropleidingseisen. Aan de studenten is gevraagd of zij bekend waren met het toelatingsrecht, voor zij aan de opleiding begonnen (N=3.054):

- 51 procent was bekend met het toelatingsrecht en wist wat het toelatingsrecht inhoudt (bij meting 2024-2025 was dit 48 procent, bij meting 2023-2024 46 procent);
- 26 procent was wel bekend met het toelatingsrecht, maar wist niet precies wat het inhoudt (bij meting 2024-2025 was dit 24 procent, bij meting 2023-2024 meting 27);
- 23 procent was niet bekend met het toelatingsrecht (bij meting 2024-2025 was dit 28 procent, bij meting 2023-2024 27 procent).

Hoewel het gaat om kleine verschillen, geven in studiejaar 2025-2026 – in vergelijking met de studiejaren 2021 t/m 2025 – meer studenten aan te weten wat het toelatingsrecht inhoudt en geven minder studenten dus aan er niet bekend mee te zijn.

In vergelijking met de vorige metingen geven nog steeds bbl-studenten (28 procent) vaker dan bol-studenten (21 procent) aan dat zij niet bekend waren met het toelatingsrecht.

Toelating huidige opleiding

In de enquête is aan de eerstejaars studenten gevraagd of ze bij aanmelding voor hun opleiding advies gehad hebben van de school om wel of niet met deze opleiding te starten. Net als in de vorige metingen geeft meer dan de helft van de studenten (54 procent) aan geen advies te hebben gekregen.

Tabel 3.9 – Toen je je aanmeldde voor deze opleiding heb je toen advies gehad van de school om wel of niet met deze opleiding te starten?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Ik heb geen advies gekregen	54	57	55	56	55	54
Ik heb advies gekregen om wel met deze opleiding te starten	45	41	43	42	43	44
Ik heb advies gekregen om niet met deze opleiding te starten (maar ben toch begonnen)	1	2	2	2	2	1

(Percentages, N=4.302, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=3.144, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=3.289, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.592, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.863, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=2.945, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Een klein percentage eerstejaars studenten (2 procent) geeft aan dat zij het advies hebben gekregen om niet met hun huidige opleiding te starten. Hen is gevraagd waarom zij dit advies hebben gekregen. Redenen die genoemd worden, zijn met name: twijfels over het niveau (te hoog, te laag), opleiding past niet bij student, onvoldoende taalvaardigheid student, persoonlijke omstandigheden / ondersteuningsbehoefte student

Ondanks het advies om niet te starten, zijn de studenten toch gestart met de opleiding, omdat:
- de student toch het liefst deze opleiding wilde doen (83 procent; vorige meting 79 procent);
- de student wist dat hij/zij toelatingsrecht had tot deze opleiding en toch kon starten (18 procent; vorige meting 28 procent);
- andere redenen (13 procent; vorige meting 15 procent): bijv. dat de student (en/of zijn/haar omgeving) het vertrouwen had dat student het kon of student niet wist wat anders te doen.

In antwoord op de vraag wat studenten ervan vonden dat ze het advies kregen om niet met de opleiding te starten, reageerde het merendeel negatief; studenten vonden het advies onterecht, teleurstellend, beledigend, niet fijn, raar, etc. Een kleinere groep studenten geeft aan het advies te begrijpen of terecht te vinden (benoemd wordt ook dat student er – achteraf gezien – naar had moeten luisteren).

Toelating andere opleidingen waarvoor student zich had aangemeld

In de vorige alinea's gaat het om eerstejaars studenten die daadwerkelijk gestart zijn met de opleiding, ondanks een eventueel 'negatief' advies. In hoofdstuk 2 is geschreven over studenten die zich, naast de opleiding die ze nu volgen, ook nog voor één of meerdere andere opleidingen hadden aangemeld. In de vragenlijst heeft 12 procent van de studenten aangegeven dat ze zich voor meer opleidingen hadden aangemeld. Aan deze studenten is gevraagd waarom zij uiteindelijk voor de opleiding hebben gekozen, die ze nu volgen. Ze geven daarvoor de volgende redenen:
- Ik vond de opleiding die ik nu doe toch het leukst (57%);
- Tijdens de intake-/kennismakingsactiviteit(en) kwam ik erachter dat ik het liefst deze opleiding wilde doen (29%);
- Ik ben niet toegelaten tot de andere opleiding(en) (13%);
- Die andere opleiding(en) zat(en) vol (5%);
- Ik ben wel toegelaten tot de andere opleiding(en), maar kreeg van die opleiding(en) het advies om iets anders te kiezen (5%);
- Andere redenen (11%); vooral praktische redenen (reistijd, bereikbaarheid, locatie), maar ook andere opleiding was niet meer beschikbaar, huidige opleiding paste beter bij wat student wil, sluit beter aan bij persoonlijke of gezondheidsomstandigheden, bij niveau en/of werk.

Dertien procent van de studenten werd niet toegelaten tot de andere opleiding(en), waar ze zich ook hadden aangemeld. Aan hen is gevraagd waarom zij niet werden toegelaten tot deze andere opleiding(en). De meeste studenten geven aan dat ze niet door de procedure (toelating/selectie/test/auditie) heen zijn gekomen. Andere studenten geven aan dat hun (taal)niveau of vooropleiding onvoldoende of niet passend was en/of dat persoonlijke omstandigheden of gezondheidsproblemen de toelating bemoeilijkte.
Op de vraag wat de studenten vonden van het besluit dat ze niet werden toegelaten tot de andere opleiding(en) geeft het merendeel aan het jammer, vervelend en/of teleurstellend te vinden. Een (kleiner) deel van de studenten geeft aan begrip te hebben voor het besluit. Enkele studenten beschouwden de afwijzing achteraf gezien als positief, omdat ze nu een opleiding doen tie beter bij hen past.

Een klein percentage (6 procent) was wel toegelaten tot de andere opleiding(en), maar kreeg van die opleiding(en) het advies om iets anders te kiezen. Aan hen is gevraagd waarom zij het advies kregen om iets anders te kiezen. Genoemd worden: opleiding paste niet goed bij student (interesses, persoonlijkheid, capaciteiten), niveau-overwegingen (opleidingsniveau te hoog) en/of vanwege persoonlijke omstandigheden / ondersteuningsbehoefte student.

Op de vraag wat de studenten vonden van het advies om iets anders te kiezen, is het merendeel positief (goed, fijn, nuttig, eerlijkheid wordt gewaardeerd, men dacht mee, etc.). Een deel geeft aan aanvankelijk teleurgesteld te zijn, maar zag later de waarde in van het advies en had er later begrip voor. Slechts enkele studenten vonden het advies (ook achteraf) onjuist of niet nuttig.

Zogenaamde 'negatieve advisering' is, zoals al jaren blijkt uit deze monitor, geen breed voorkomende praktijk in het mbo.

3.8 Samenvatting

- Circa de helft van de eerstejaars mbo-studenten is afkomstig uit het voortgezet onderwijs (incl. vso) – merendeels vmbo – en een kwart is afkomstig uit het mbo. Het percentage jongeren dat afkomstig is uit het vmbo is de laatste twee metingen wat lager (dan voorgaande metingen) en de instroom vanuit havo/vwo iets hoger.
- Gebaseerd op het perspectief van studenten (studentenenquête), lijkt de informatie die *door de vorige school* is verstrekt aan de eerstejaars mbo-studenten (afkomstig uit v(s)o) zich met name te richten op de vroegtijdige aanmelddatum en in iets mindere mate op intakegesprek/kennismaking en voorlichtingsactiviteiten van de mbo-instelling. Er zijn in dit kader enkele verschillen zichtbaar o.a. naar vooropleiding; zo geven met name studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t vaker aan informatie te hebben gekregen op hun vorige school over voorlichtingsactiviteiten, intakegesprek / kennismaking en de uiterlijke aanmelddatum van 1 april dan studenten met vooropleiding havo. Twaalf procent van de studenten geeft expliciet aan geen van de genoemde informatie gekregen te hebben op de vorige school; studenten met vooropleiding pro, havo en vwo geven vaker aan geen van de genoemde informatie te hebben ontvangen dan studenten met vooropleiding vmbo-(b/)g/k/t (en deels mbo).
- Hoewel studenten aangeven door hun vorige school niet/onvoldoende geïnformeerd te zijn over één of meerdere aspecten van het mbo, geven vertegenwoordigers uit het vo aan op verschillende manieren en momenten informatie over het mbo te bieden aan leerlingen. Dat studenten aangeven onvoldoende op de hoogte te zijn, komt – in het perspectief van vo-vertegenwoordigers – onder meer doordat leerlingen nog jong zijn, lang niet allemaal al bezig zijn met de stap ná het vo, andere prioriteiten hebben en soms moeite hebben om informatie goed tot zich te nemen (informatie 'beklijft' niet), maar hangt ook samen met afnemende ouderbetrokkenheid. Mogelijkheden om de informatievoorziening over het mbo en de begeleiding door het vo te verbeteren, richten zich op: nauwere samenwerking tussen vo en mbo, een realistische oriëntatie, inzet van ervaringsgerichte activiteiten, vergroten van de ouderbetrokkenheid, grotere rol van docenten/mentoren in informeren en begeleiden leerlingen (en ouders) en aansluiting bij de communicatiewereld van jongeren. Bovendien wordt benadrukt dat informatievoorziening en begeleiding maatwerk zijn; zo is er (vanwege de kwetsbaarheid van het overgangsmoment) bijv. specifieke aandacht nodig voor de overgang van havo naar mbo en de behoefte aan informatievoorziening en begeleiding van deze specifieke doelgroep.
- De eerstejaarsstudenten zijn net als in eerdere metingen over het algemeen positief over de informatievoorziening door de mbo-instelling. Bovendien neemt het percentage studenten dat alle informatie (benodigd voor aanmelding) kon vinden of opvragen gedurende de jaren iets toe. De meeste studenten (69 procent) verkrijgen de informatie via de website van de mbo-instelling en bijna de helft via contact met de mbo-instelling. Vo- en mbo-vertegenwoordigers benoemen dat de mentor/coach (vo) een steeds belangrijkere 'informatiebron' wordt en dat

mbo-instellingen (naast het informeren van studenten ook) inzetten op het informeren van mentoren.

- Net als afgelopen jaren heeft ruim de helft van de studenten bij het kiezen van de opleiding geen hulp (nodig) gehad van de mbo-instelling. Van de studenten die wél door de mbo-instelling zijn geholpen heeft ruim een kwart een gesprek gevoerd met een docent. In gesprek met studenten wordt qua hulp bij het kiezen van een opleiding o.a. positief gesproken over 'matchingsdagen'/meeloopdagen waarin leerlingen kunnen meedraaien in het mbo, over opleidingen-/beroepenmarkten georganiseerd door vo en mbo gezamenlijk en over bezoek plus informatievoorziening door mbo-docenten én mbo-studenten (van verschillende mbo-opleidingen) op de vo-school.
- Drie kwart van de studenten is (zeer) tevreden over de hulp die ze van de mbo-school hebben gekregen bij het kiezen van de opleiding die ze nu volgen. Het percentage studenten dat in 2024-2025 en 2025-2026 (zeer) tevreden is over de hulp is hoger dan in de drie studiejaren daarvoor. Er zijn wel verschillen zichtbaar naar vooropleiding; studenten met vooropleiding praktijkonderwijs en vmbo-brugjaar geven vaker aan (zeer) ontevreden te zijn over de hulp (die ze van de mbo-school hebben gekregen) dan studenten met (vooral) vooropleiding vmbo-k/t.
- Een grote meerderheid (84 procent) van de studenten vond de periode om zich te oriënteren op mbo-opleidingen lang genoeg. In gesprek met studenten komt naar voren dat de datum van 1 april zinvol is, omdat er zo een deadline is om naartoe te werken. Ook gesproken vo-/mbo-vertegenwoordigers zijn positief over de datum van 1 april en de oriëntatieperiode, maar wijzen wel op knelpunten bij specifieke situaties of doelgroepen (bijv. bij mbo-studenten die ruim halverwege het eerste jaar besluiten een andere opleiding te gaan doen).
- Net als in de vorige metingen geeft circa 80 procent van de eerstejaarsstudenten aan dat de opleiding die zij nu volgen een intake of kennismakingsactiviteit had (65 procent een verplichte intake, 16 procent een vrijwillige intake). Van de studenten wiens opleiding een verplichte intake had, heeft 97 procent daaraan meegedaan en van de studenten die te maken hadden met een vrijwillige intake heeft 89 procent daaraan meegedaan. Het niet deelnemen aan de intake ligt veelal niet alleen aan de student, maar heeft ook te maken met bijv. flexibele trajecten (latere instroom) of alternatieve routes (via werkgever). De studenten zijn in meerderheid tevreden over de intake-/kennismakingsactiviteiten. De afgelopen jaren is het percentage studenten dat 'zeer tevreden' is toegenomen; ten opzichte van studiejaar 2021-2022 zijn in de studiejaren 2023 t/m 2026 meer studenten 'zeer tevreden' over de intake-/kennismakingsactiviteiten.
- Ruim 40 procent van de studenten heeft een studiekeuzeadvies gehad. In vergelijking met de studiejaren 2020 t/m 2023 hebben in studiejaar 2024-2025 en 2025-2026 meer eerstejaars studenten een studiekeuzeadvies gehad. Studenten met als vooropleiding alleen vmbo-brugjaar of mbo hebben vaker dan studenten met een andere vooropleiding (m.n. vmbo-t, havo) een studiekeuzeadvies gehad (en dit ook vaker zelf aangevraagd). Van de eerstejaars studenten die geen studiekeuzeadvies hebben gehad, wist (net als in voorgaande meting) 68 procent niet dat ze een studiekeuzeadvies konden krijgen als je op het mbo begint. Studenten met vooropleiding vmbo-t en havo geven vaker aan hiervan niet op de hoogte te zijn (geweest) dan studenten met vooropleiding mbo.
- Hoewel het gaat om kleine verschillen, geven in studiejaar 2025-2026 – in vergelijking met de studiejaren 2021 t/m 2025 – meer studenten aan te weten wat het toelatingsrecht inhoudt en geven minder studenten dus aan er niet bekend mee te zijn.
- Zogenaamde 'negatieve advisering' is, zoals al jaren blijkt uit deze monitor, geen breed voorkomende praktijk in het mbo. Een klein percentage eerstejaars studenten (2 procent) heeft

het advies gekregen om niet met hun huidige opleiding te starten (maar is dus wel gestart). Van de studenten die zich, naast de opleiding die ze nu volgen, ook nog voor één of meerdere andere opleidingen hadden aangemeld (het gaat om 12 procent), werd 13 procent niet toegelaten tot de andere opleidingen en was 6 procent wel toegelaten tot de andere opleiding(en) maar kreeg het advies om iets anders te kiezen. Het merendeel koos uiteindelijk voor de opleiding die ze nu volgen (en dus niet voor de andere opleiding(en)), omdat ze die het toch het leukst vonden.

4 Opleidingen met numerus fixus

4.1 Inleiding

Om tijdig hun opleiding te kunnen kiezen moeten aankomend studenten over alle noodzakelijke informatie over procedures rondom de aanmelding en inschrijving kunnen beschikken.
Als sprake is van een numerus fixus of aanvullende eisen, moeten de mbo-instellingen dit volgens de wet uiterlijk 1 februari bekend maken.
In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van een inventarisatie van opleidingen met een numerus fixus en/of aanvullende eisen.

Voor de meeste mbo-opleidingen geldt geen landelijke numerus fixus. Dit wordt per instelling bepaald. Voor een beperkt aantal opleidingen zijn landelijke afspraken over macrodoelmatigheid gemaakt. Voor deze opleidingen is door de sector onderling afgesproken jaarlijks een maximaal aantal studenten op te leiden (verdeeld over de instellingen die de opleiding aanbieden).[11] Voor opleidingen Veiligheid & Vakmanschap (Defensie) geldt eveneens een buiten de scholen om vastgelegde beperking van het aantal opleidingsplaatsen.

Het bevoegd gezag van een mbo-instelling kan voor opleidingen een numerus fixus instellen om het aantal opleidingsplaatsen te beperken op basis van drie mogelijke redenen: vanwege beperkte opleidingscapaciteit, gebrek aan stageplaatsen of uit oogpunt van het arbeidsmarktperspectief. Aan het stellen van een numerus fixus zijn wel voorwaarden verbonden, namelijk: 1) bij de toewijzing van de numerus-fixusplaatsen mogen geen extra eisen aan de geschiktheid van de student worden gesteld: toewijzing op basis van bijvoorbeeld motivatie, vaardigheden, toets of eerder behaalde cijfers mag niet, 2) in alle gevallen geldt dat studenten, die zich uiterlijk 1 april hebben aangemeld, voorrang hebben boven studenten die zich na 1 april hebben aangemeld.
De instelling maakt in haar beleid duidelijk hoeveel plaatsen er zijn en hoe zij omgaat met de toewijzing van het aantal beschikbare plaatsen. Denk hierbij aan: 1) de wijze waarop toewijzing plaatsvindt, zoals op volgorde van aanmelding, regionale doorstroom, loting, interne doorstroom, etc. De toewijzing mag alleen plaatsvinden op basis van niet-kwalitatieve criteria, 2) als er een locatie is met onvoldoende opleidingscapaciteit, dan zouden studenten doorverwezen kunnen worden naar een andere locatie. Belangrijk is dat dit goed wordt gecommuniceerd.[12]

Inventarisatie opleidingen met numerus fixus

Bij alle mbo-instellingen is gekeken welke opleidingen worden aangeboden met een numerus fixus (NF-opleidingen). Dat levert een bestand op met combinaties van instelling (brin-nummer) en opleiding (crebo-nummer)[13]. Elke combinatie staat voor een bepaalde opleiding die door een bepaalde instelling wordt aangeboden. In dit hoofdstuk wordt de aanduiding ‘NF’, ‘Aantal NF’ of

11 Zie voor meer informatie: https://www.s-bb.nl/activiteiten/onderzoek-en-informatie/doelmatigheid/#werkwijze
12 Handreiking: Toelatingsrecht in het mbo, versie 2.0, Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering, oktober 2023. Over het onderdeel over het studieadvies is inmiddels een nieuwe handreiking verschenen, zie hoofdstuk 5 van dit rapport.
13 Het komt voor dat een mbo-instelling eenzelfde opleiding met NF twee of meer keer aanbiedt op verschillende locaties. Wanneer voor elke locatie een aparte numerus fixus geldt, telt elke opleiding/instelling/locatie-combinatie afzonderlijk mee in de telling.

‘Totaal NF’ gebruikt. Daarmee wordt bedoeld het aantal opleidingen met numerus fixus aangeboden door specifieke mbo- instellingen (opleiding/instelling-combinatie).

De informatie over opleidingen met een numerus fixus verzameld door middel van:
- Het raadplegen van de websites van alle mbo-instellingen;
- Het opvragen van informatie bij mbo-instellingen (e-mail/telefonisch).

Het aantal opleidingen met een numerus fixus (NF-opleidingen) bedraagt 546 in studiejaar 2025-2026. Alle mbo-instellingen hebben meegewerkt aan het onderzoek, maar niet alle instellingen konden, binnen de tijd die beschikbaar was, alle gevraagde gegevens aanleveren. Om die reden is het absolute aantal in de tabellen soms lager dan 546. Percentages zijn op hele cijfers afgerond, waardoor ze soms niet optellen tot 100 procent. In de tabellen worden de gegevens getoond van studiejaren 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022, 2023-2024 en 2025-2026. Studiejaren 2022-2023 en 2024-2025 ontbreken omdat de inventarisatie van de NF-opleidingen niet jaarlijks was voorzien in de opzet het onderzoek. De huidige inventarisatie is de laatste binnen dit monitor- en evaluatieonderzoek.

4.2 Opleidingen met numerus fixus

Er komen ongeveer 6.500 opleiding/instelling-combinaties voor, die in gebruik zijn (met tenminste één inschrijving)[14]. Het aantal numerus fixus (NF) bedraagt 546[15]. Dat is 8,3 procent van het totaal[16].
- Studiejaar 2019-2020 aantal opleiding/instelling-combinaties met NF: 684
- Studiejaar 2020-2021 aantal opleiding/instelling-combinaties met NF: 603
- Studiejaar 2021-2022 aantal opleiding/instelling-combinaties met NF: 588
- Studiejaar 2023-2024 aantal opleiding/instelling-combinaties met NF: 598
- Studiejaar 2025-2026 aantal opleiding/instelling-combinaties met NF: 546

4.2.1 Domeinen

Tabel 4.1 toont per domein het aantal NF-opleidingen en het percentage NF-opleidingen. Aantal NF-opleidingen wil zeggen het aantal opleidingen met numerus fixus aangeboden door specifieke mbo- instellingen (opleiding/instelling-combinatie). Het totaal aantal opleidingen met een numerus fixus is gedaald sinds het begin van de metingen in 2019-2020, van 684 naar 546 in 2025-2026. Over het algemeen gaat het om een lichte daling van het aantal NF-opleidingen per domein. In sommige domeinen is het aantal juist licht gestegen. Enkele domeinen laten over een reeks van drie jaren een (sterke) daling zien:

14 Gebaseerd op de crebo’s naar instelling en leerweg die voorkomen in de steekproef getrokken voor de studentenenquête 2025-2026 over aanmelding en inschrijving.
15 Er zijn ook enkele opleidingen gevonden met numerus fixus waarvan het crebonummer onbekend is. Dit zijn oriëntatieprogramma’s en zijn buiten beschouwing gelaten. Deze zijn niet opgenomen in het totaalaantal dat hier genoteerd staat.
16 Ter vergelijking: In de Tussenrapportage 2024 ging het om 6,5 procent, op basis van 598 opleidingen met een numerus fixus, van in totaal 9.000 opleiding/instelling-combinaties die in gebruik waren (met tenminste één inschrijving).

- Media en vormgeving (waar eerder landelijke afspraken waren gemaakt over het beperken van aantallen opleidingsplaatsen)
- Informatie- en communicatietechnologie
- Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
- Economie en administratie

Bij dit laatste domein heeft deze daling niet doorgezet. Er is juist een kleine toename zichtbaar in het aantal NF-opleidingen.

Het overgrote deel van de NF-opleidingen in schooljaar 2025-2026 bevindt zich in de drie domeinen Veiligheid en sport, Zorg en welzijn en Media en vormgeving: 295 van de 546 NF-opleidingen (54 procent).

Tabel 4.1 – Aantal NF naar domein

Nr.	Domeinnaam	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
1	Bouw en infra	11	10	18	24	30
2	Afbouw, hout en onderhoud	15	15	16	12	12
3	Techniek en procesindustrie	13	19	14	15	14
4	Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	29	19	23	14	12
5	Media en vormgeving	135	106	102	68	52
6	Informatie- en communicatietechnologie	52	34	29	36	24
7	Mobiliteit en voertuigen	30	26	21	27	22
8	Transport, scheepvaart en logistiek	13	13	17	12	30
9	Handel en ondernemerschap	34	41	34	23	23
10	Economie en administratie	30	30	26	8	15
11	Veiligheid en sport	107	113	101	149	139
12	Uiterlijke verzorging	29	32	31	28	35
13	Horeca en bakkerij	19	6	9	6	6
14	Toerisme en recreatie	7	1	1	1	1
15	Zorg en welzijn	127	113	116	137	104
16	Voedsel, natuur en leefomgeving	28	23	23	36	25
17	Overig[17]	5	2	7	2	2
	TOTAAL NF	**684**	**603**	**588**	**598**	**546**

17 Het betreft onder meer enkele cross-over opleidingen en entree opleidingen die niet in een domein ingedeeld zijn..

4.2.2 NF-opleidingen per domein

In bijlage C zijn overzichten opgenomen van het aantal numerus fixus per opleiding voor de afzonderlijke domeinen:

1. Bouw en infra
2. Afbouw, hout en onderhoud
3. Techniek en procesindustrie
4. Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek
5. Media en vormgeving
6. Informatie- en communicatietechnologie
7. Mobiliteit en voertuigen
8. Transport, scheepvaart en logistiek
9. Handel en ondernemerschap
10. Economie en administratie
11. Veiligheid en sport
12. Uiterlijke verzorging
13. Horeca en bakkerij
14. Toerisme en recreatie
15. Zorg en welzijn
16. Voedsel, natuur en leefomgeving

De vier techniekdomeinen zijn in een gezamenlijk overzicht opgenomen.

4.2.3 Leerweg, niveau en instellingen

In de onderstaande tabellen is het aantal NF-opleidingen uitgesplitst naar leerweg en niveau in het mbo. Daaruit blijkt dat NF-opleidingen voornamelijk voorkomen in de beroepsopleidende leerweg (bol) en voor het grootste deel op de niveaus 3 en 4.

Het aantal NF-opleidingen in de bbl varieert enigszins per jaar. Bij de laatste drie metingen blijft het aantal echter laag (7 procent in 2021-2022 en 11 procent in 2023-2024 en 2025-2026).
Twee domeinen hebben relatief veel NF-opleidingen in de bbl. Dat zijn Bouw en infra (25) en Zorg en welzijn en Uiterlijke verzorging (8) (zie Bijlage C, Tabel C. 13).

Tabel 4.2 – Aantal NF naar leerweg

Leerweg	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Bol	596	547	544	531	484	93	89	89
Bbl	38	18	43	68	62	7	11	11
Bol/bbl	20	7	1	-	-	<1	-	-
TOTAAL	**654**	**572**	**588**	**599**	**546**	**100**	**100**	**100**

Tabel 4.3 – Aantal NF naar niveau

Niveau	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
1	5	-	1	1	1	<1	<1	<1
2	161	151	141	155	136	24	26	26
3	165	149	149	159	167	25	27	32
4	337	297	297	275	226	51	47	43
2/3 en 2/3/4	16	6	-	-	-	1	-	-
TOTAAL	**684**	**603**	**588**	**590**	**530**	**100**	**100**	**100**

Het aantal NF-opleidingen verschilt sterk per mbo-instelling. Bij sommige mbo-instellingen komen NF-opleidingen helemaal niet voor, terwijl andere meer dan twintig NF-opleidingen kennen.
Het verschil is deels te verklaren door beroepscolleges die vaak specialistische opleidingen aanbieden waarvoor een numerus fixus en aanvullende eisen gelden. Maar er zijn ook grote verschillen tussen de ROC's. Er is geen direct verband tussen de omvang van het ROC en het aantal NF-opleidingen. Er zijn grote ROC's met veel en met heel weinig NF-opleidingen.

Tabel 4.4 – Aantal NF per instelling

Aantal NF	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
0	12	13	10	9	7	17	17	14
1-5	17	16	12	7	7	21	13	14
6-10	8	15	14	12	16	24	23	31
11-20	13	12	15	17	13	26	32	25
21-30	9	6	5	5	6	9	9	12
31+[18]	4	2	2	3	2	3	6	4
TOTAAL	**63**	**64**	**58**	**53**	**51**	**100**	**100**	**100**

Aantal NF wil zeggen het aantal opleidingen met numerus fixus aangeboden door specifieke mbo- instellingen (opleiding/instelling-combinatie).

4.3 Redenen en procedure numerus fixus

In deze paragraaf worden de redenen voor de numerus fixus en de procedure voor het toelaten van studenten tot de opleiding beschreven. De redenen zijn afgezet tegen andere belangrijke opleidingskenmerken (niveau, leerweg, domein).
Er worden vijf verschillende redenen voor het instellen van een numerus fixus gehanteerd:

- Gebrek aan werkgelegenheid (arbeidsmarktperspectief)
- Gebrek aan stageplaatsen
- Gebrek aan opleidingscapaciteit
- Opleidingen VeVa, aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie
- Wettelijke bepaling aantal beschikbare plekken i.v.m. macrodoelmatigheid

De redenen kunnen afzonderlijk of in combinatie voorkomen.

18 In het verleden was 56 het maximum. Deze is nu lager en daarom weggelaten.

4.3.1 Redenen

De meeste opleidingen hebben een numerus fixus vanwege gebrek aan werkgelegenheid, gebrek aan stageplaatsen en gebrek aan opleidingscapaciteit of een combinatie van deze redenen (Tabel 4.5). Bij 18 procent van de opleidingen gaat het om een numerus fixus vanwege een buiten de mbo-instellingen om vastgelegde beperking van het aantal opleidingsplaatsen. Bij 5 procent is het aantal plaatsen beperkt uit het oogpunt van macrodoelmatigheid.

Om de vergelijking met alle voorgaande metingen mogelijk te maken zijn de antwoordcategorieën samengevoegd in Tabel 4.6. Deze tabel laat zien dat stageplekken het vaakst de reden of een van de redenen is dat er een numerus fixus wordt ingesteld voor een opleiding. De tabellen in Bijlage C laten zien dat dit ook voor de afzonderlijke mbo-niveaus geldt. Daarbij valt op dat numerus fixus vanwege VeVa-opleidingen en macrodoelmatigheid bij niveau 4 opleidingen relatief weinig voorkomen, en dat de verschillen bij niveau 3 kleiner zijn geworden.
Ten opzichte van de vorige meting is gebrek aan werkgelegenheid vaker de reden of een van redenen om een numerus fixus in te stellen (21 procent in 2023-2024; 27 procent in 2025-2026).

Tabel 4.5 – Reden waarom de NF is ingesteld

Reden	Aantal NF 21-22	Aantal NF 23-24	Aantal NF 25-26	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	31	20	7	6	5	2
Gebrek aan stageplekken	88	90	65	17	21	21
Gebrek aan opleidingscapaciteit	65	75	66	13	17	22
Gebrek aan werkgelegenheid en stageplekken	130	66	57	26	15	19
Gebrek aan werkgelegenheid en opleidingscapaciteit	37	-	11	7	-	4
Gebrek aan stageplekken en opleidingscapaciteit	8	74	16	2	17	5
Combinatie van gebrek aan werkgelegenheid, stageplekken en opleidingscapaciteit	34	3	8	7	1	3
VeVa (aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie)	68	79	71	13	18	23
Wettelijke bepaling aantal beschikbare plekken i.v.m. macrodoelmatigheid	38	24	0	7	5	-
Anders	10	6	5	2	1	2
TOTAAL NF	**509**	**437**	**306**	**100**	**100**	**100**

Tabel 4.6 – Reden waarom de NF is ingesteld (percentages)

Reden (alleen of in combinatie met andere redenen) [19]	% NF 19-20	% NF 20-21	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	41	40	46	21	27
Gebrek aan stageplekken	41	51	51	54	48
Gebrek aan opleidingscapaciteit	23	29	28	35	33
Toelatingsbeperking (VeVa, macrodoelmatigheid)	12	19	21	24	23

Het overgrote deel van de NF-opleidingen wordt in de bol aangeboden. De verdeling in de bol-opleidingen lijkt daarom voor een groot deel op de verdeling zoals zichtbaar in Tabel . Echter is het percentage NF-opleidingen met als reden een gebrek aan opleidingscapaciteit vaker voorkomend in bbl dan bol. Dit verschil is significant. In Bijlage C is een tabel met de verdeling voor de bbl-opleidingen opgenomen. De tabel laat zien dat het instellen van een numerus fixus vanwege een gebrek aan opleidingscapaciteit (evt. in combinatie met een gebrek aan stageplekken) het vaakst voorkomt, maar minder vaak dan in de vorige meting.

4.3.2 Procedure

Als het aantal aanmeldingen het gelimiteerde aantal opleidingsplaatsen overstijgt, hanteert de mbo-instelling een procedure voor toelating om te bepalen welke studenten wel en welke niet toegelaten worden. De instellingen moeten de procedure vooraf bekend maken, uiterlijk 1 februari voorafgaand aan het schooljaar waarin de opleiding start.
Voor sommige opleidingen gelden, naast de numerus fixus, ook zogenaamde aanvullende eisen (zie paragraaf 4.4). Als de student voldoet aan de aanvullende eisen treedt de procedure voor plaatsing vanwege numerus fixus in werking. Voor het schooljaar 2025-2026 werd bij 96 procent van de NF-opleidingen ‘volgorde van aanmelddatum’ als procedure gehanteerd (Tabel 4.7). Ook bij de afzonderlijke niveaus en leerwegen wordt ‘volgorde van aanmelddatum’ het vaakst als procedure gehanteerd. Loting komt zelden voor, soms in combinatie met volgorde van aanmelddatum.

Tabel 4.7 – Type procedure voor toelating (aantallen en percentages)

Type procedure	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Op volgorde van aanmelddatum	508	297	335	324	278	61	65	58
Loting	44	37	48	3	12	9	1	2
Combinatie volgorde van aanmelddatum en loting	23	2	4	16	-	1	3	-
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna volgorde aanmelddatum	-	118	97	153	180	18	31	37
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna loting	-	21	18	2	7	3	<1	1
Anders	35	22	43	3	20	8	1	4
TOTAAL NF	**620**	**489**	**545**	**501**	**485**	**100**	**100**	**100**

19 Combinatie van antwoordcategorieën, totaal groter dan 100 procent

4.4 Opleidingen met aanvullende eisen

In deze meting is voor de derde keer geïnventariseerd in welke mate aanvullende eisen (AE) worden gesteld voor toelating tot een opleiding. De wet Vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo laat niet toe dat mbo-instellingen andere toelatingseisen stellen dan de vooropleidingseisen. Een uitzondering vormen de opleidingen waarvoor specifieke geschiktheid, vermogens of aanleg een vereiste is. Welke opleidingen dat zijn, is vastgelegd in de Regeling aanvullende eisen toelating middelbaar beroepsonderwijs.[20] De actuele lijst omvat 53 opleidingen (crebo-nummers).

Uit de inventarisatie bij alle mbo-instellingen blijkt dat er 403 opleiding/instelling-combinaties zijn waarvoor aanvullende eisen mogen worden gesteld (Tabel 4.8). Instellingen zijn niet verplicht de aanvullende eisen te hanteren, maar in de praktijk gebeurt dat meestal wel; in schooljaar 2025-2026 bij alle toegestane opleiding/instelling-combinaties. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige meting (86 procent in 2023-2024).

Tabel 4.8 – Toepassing van aanvullende eisen

Aanvullende eisen toegestaan	Aantal 21-22	Aantal 23-24	Aantal 25-26	% 21-22	% 23-24	% 25-26
Aanvullende eisen worden toegepast	314	417	403	72	86	100
Aanvullende eisen worden niet toegepast	111	69	0	25	14	0
Onbekend	13	2	-	3	<1	-
TOTAAL AE toegestaan	**438**	**488**	**403**	**100**	**100**	**100**

Er is een zekere overlap tussen opleiding/instelling-combinaties met numerus fixus en met aanvullende eisen. Tabel 4.9 geeft een overzicht. Daarin kijken we naar opleidingen waarvoor is aangegeven dat de (toegestane) aanvullende eisen worden toegepast.

Tabel 4.9 – Overlap tussen NF-opleiding en AE-opleidingen (25-26, aantal)

Aanvullende eisen toegepast	Ja	Nee
Numerus fixus toegepast		
Ja	188	0
Nee	215	onbekend

Bij bijna een derde van de NF-opleidingen gelden ook aanvullende eisen. Bij het merendeel is dat niet het geval. Bij circa veertig procent van de opleidingen met aanvullende eisen geldt een numerus fixus, bij de overige zestig procent niet. Zoals aangegeven zijn in het onderzoek niet alle bestaande opleiding/instelling-combinaties betrokken. De cel rechtsonder is daarom onbekend.

20 Zie: https://wetten.overheid.nl/BWBR0040310/2026-08-01/0#Bijlage (geraadpleegd op 16-07-2026).

4.5 Ervaringen van studenten

In de enquête onder eerstejaars studenten studiejaar 2025-2026 zijn enkele vragen gesteld die betrekking hebben op de numerus fixus en op de aanvullende eisen.

Numerus fixus

Bijna een kwart (23 procent) van de studenten geeft aan dat de opleiding (die zij volgen) een beperkt aantal plaatsen heeft, waardoor niet iedereen toegelaten kon worden (numerus fixus). Ruim een kwart (28 procent) van de studenten geeft aan dat dit niet het geval is en de helft weet het niet (50 procent).

Studenten die aangaven dat hun opleiding een beperkt aantal plaatsen heeft, is gevraagd of het hen bekend was dat er een beperkt aantal plaatsen was, toen zij zich aanmeldden: 76 procent (in de vorige meting 81 procent) geeft aan hiermee bekend te zijn geweest en 24 procent (in de vorige meting 19 procent) niet. In vergelijking met eerdere metingen (studiejaren 2020 t/m 2023) is zichtbaar dat in de studiejaren 2023 t/m 2026 meer studenten aangeven er niet mee bekend te zijn dat er een beperkt aantal plaatsen was (numerus fixus).
Ook is hen gevraagd hoe de toelating tot hun opleiding met numerus fixus werkte. Ook op deze vraag geeft een groot aantal studenten (50 procent) aan dit niet te weten; 32 procent geeft aan dat de toelating op volgorde van aanmelding was, 6 procent via loting en 13 procent op een andere manier (bijv. op basis van audities, opdrachten, portfolio, testen). Dit beeld is vergelijkbaar met de vorige meting.

Aanvullende eisen

Er is een beperkt aantal mbo-opleidingen dat (eventueel naast een numerus fixus) via een wettelijke regeling aanvullende eisen mag stellen aan studenten, bijvoorbeeld fysieke eisen voor een sportopleiding of eisen aan creativiteit voor een fotografieopleiding. In de enquête is aan de studenten gevraagd of er voor de opleiding (die zij volgen) aanvullende eisen golden. Meer dan twee derde (70 procent) van de studenten geeft aan gewoon te werden toegelaten (en dat er dus geen aanvullende eisen golden). De overige studenten geven aan dat zij:

- een verklaring omtrent gedrag (VOG) moesten hebben (12 procent),
- één of meer testen moesten doen (11 procent),
- een portfolio met creatief werk moesten laten zien (6 procent),
- gescreend moesten worden door de politie/AIVD (2 procent).

Hoewel studenten aangeven dat zij een VOG voor toelating tot de opleiding moesten hebben, is het wettelijk niet toegestaan om een VOG als toelatingseis te stellen. Wel kan een VOG verplicht worden gesteld voor een stage.

Vier procent van de student geeft aan dat er (ook) andere aanvullende eisen golden. Genoemd worden bijv. een specifiek diploma of specifieke vooropleiding, specifieke vakken, minimale cijfers, leerbedrijf, werkplek (bij bbl), doen van bepaalde opdrachten (bijv. schrijven motivatiebrief, pitch of presentatie geven).
De studenten die één of meer testen moesten doen om toegelaten te worden, is gevraagd om welke testen het ging:

- test(en) over interesses/capaciteiten/studiekeuze/AMN: 64 procent (vorige meting 55%),
- een sport- of bewegingstest: 30 procent (vorige meting 27%),
- een psychologische test: 16 procent (vorige meting ook 16%),
- een test voor fijne oog-handcoördinatie: 9 procent (vorige meting 6%),
- andere testen: 6 procent (vorige meting 6 procent), zoals een specifieke toelatingstest of medisch onderzoek).

4.6 Samenvatting

- In dit onderzoek wordt tweejaarlijks bij alle mbo-instellingen geïnventariseerd welke opleidingen worden aangeboden met een numerus fixus (NF). Dat levert een bestand op met combinaties van instelling (brin-nummer) en opleiding (crebo-nummer). De inventarisatie voor deze tussenrapportage 2026 is de laatste van de huidige onderzoeksperiode.
- Voor de meeste mbo-opleidingen geldt geen landelijke numerus fixus. Dit wordt per instelling bepaald. Voor een beperkt aantal opleidingen zijn landelijke afspraken over macrodoelmatigheid gemaakt en voor opleidingen Veiligheid en Vakmanschap (Defensie) geldt eveneens een beperking van het aantal opleidingsplaatsen.
- Het aantal opleiding/instelling-combinaties waarvoor een numerus fixus geldt, bedraagt 546 in 2025-2026. Ten opzichte van zowel de vorige meting als de eerste meting in 2019-2020 is het aantal NF-opleidingen gedaald. Enkele domeinen laten over een reeks van vier jaren een (sterke) daling zien: Media en vormgeving; Informatie- en communicatietechnologie; Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek. De numerus fixus beperkt zich vrijwel geheel (89 procent) tot bol-opleidingen. Ongeveer veertig procent van de NF-opleidingen is niveau 4, een derde op niveau 3 en een kwart op niveau 2.
- Naast een landelijk opgelegde numerus fixus zijn er drie redenen waarom een numerus fixus mag worden gehanteerd, namelijk gebrek aan werkgelegenheid, gebrek aan stageplaatsen en gebrek aan opleidingscapaciteit. Bij ongeveer de helft van de NF-opleidingen is het gebrek aan stageplaatsen de reden of een van de redenen voor de numerus fixus. Ten opzichte van de vorige meting is gebrek aan werkgelegenheid vaker de reden of een van redenen om een numerus fixus in te stellen. Bij vrijwel alle NF-opleidingen (95 procent) wordt de volgorde van aanmelding gehanteerd als toelatingsprocedure. Loting komt zelden voor, soms in combinatie met volgorde van aanmelddatum.
- Driekwart van de studenten die een NF- opleiding volgen, wisten vooraf dat die opleiding een beperkt aantal plaatsen heeft, maar de overige studenten in NF-opleidingen zeggen dat ze dit bij aanmelding niet wisten. In vergelijking met eerdere metingen (studiejaren 2020 t/m 2023) is zichtbaar dat in de studiejaren 2023 t/m 2026 meer studenten aangeven er niet mee bekend te zijn geweest dat hun opleiding een numerus fixus (beperkt aantal plaatsen) had. De helft van de studenten weet niet hoe de toelating tot hun opleiding met numerus fixus werkte.
- De wet Toelatingsrecht laat niet toe dat mbo-instellingen andere toelatingseisen stellen dan de vooropleidingseisen. Een uitzondering vormen de opleidingen waarvoor specifieke geschiktheid, vermogens of aanleg een vereiste is. Welke opleidingen dat zijn, is vastgelegd in de *Regeling aanvullende eisen toelating middelbaar beroepsonderwijs*. Er zijn 53 opleidingen (crebo's) waarvoor aanvullende eisen mogen worden gesteld. Alle opleidingen passen de aanvullende eisen ook daadwerkelijk toe; een stijging ten opzichte van de vorige meting (86 procent in 2023-2024).
- Meer dan twee derde (70 procent) van de studenten geeft aan dat er geen aanvullende eisen golden voor hun opleiding. Als er aanvullende eisen golden, geven studenten aan dat ze een verklaring omtrent gedrag (VOG) moesten hebben (hoewel dit wettelijk gezien niet is toegestaan als eis voor toelating, maar alleen als eis voor stage), één of meer testen moesten doen, een portfolio moesten aanleveren of gescreend moesten worden door de politie/AIVD.

5 (Bindend) studieadvies

5.1 Inleiding

Met de wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht is ook het (bindend) studieadvies breed ingevoerd in het mbo. In dit hoofdstuk nemen we de ervaringen van studenten als uitgangspunt, op basis van de studentenenquête over het studieadvies. We presenteren de uitkomsten van de enquête onder studenten die zich in 2024-2025 in het eerste studiejaar van een mbo-opleiding bevonden. We vergelijken de uitkomsten met de resultaten van de vorige studentenenquêtes over het (bindend) studieadvies. Alle verschillen tussen de metingen die we beschrijven, zijn significante verschillen.
We verrijken het hoofdstuk met indrukken uit de praktijk van studenten en van de mbo-instellingen, die we in de focusgroepen hebben opgedaan. De wijze van dataverzameling is nader toegelicht in hoofdstuk 1.

5.2 Het ontvangen van een (bindend) studieadvies

In deze paragraaf geven we een beeld van het aandeel mbo-studenten dat een negatief of positief (bindend) studieadvies heeft ontvangen in 2024-2025 en gaan we in op bekendheid met (de eisen van) het studieadvies onder studenten.

De (bindende) studieadviezen worden niet door DUO geregistreerd waardoor er geen landelijke databron bestaat met de daadwerkelijk door de mbo-instellingen verstrekte (bindend) studieadviezen. We bevragen dit daarom in de studentenenquête en gebruiken deze uitkomsten in het vervolg van dit hoofdstuk.

5.2.1 (Bindend) studieadvies ontvangen

In de vragenlijst voor studenten is het (bindend) studieadvies toegelicht en vervolgens de vraag gesteld of studenten een (bindend) studieadvies hebben ontvangen. 51 procent van de studenten heeft in 2024-2025 een positief (bindend) studieadvies ontvangen, 4 procent een negatief (bindend) studieadvies[21], 14 procent geen (bindend) studieadvies en 30 procent weet het niet (Tabel 5.1).

Negatief studieadvies

Het aandeel negatieve studieadviezen ligt alle gemeten jaren vrij stabiel op hetzelfde niveau: 3-4 procent.
Om een indruk te geven om hoeveel studenten dit voor het hele mbo zou gaan: 4,2 procent van de studenten die deelnamen aan de enquête heeft een negatief studieadvies had. In 2024-2025 zijn 220.180 studenten in een mbo-opleiding ingestroomd[22]. Op basis van dit aantal instromers en het percentage studenten dat in de enquête aangeeft een negatief studieadvies ontvangen te

21 Het niet-afgeronde percentage is 4,2%. Bij de vorige meting over 2022-2023 was dit 3,5%
22 Bron: Populatiegegevens ontvangen van DUO.

hebben, schatten we dat tussen 5.725 en 12.770 mbo-studenten[23] een negatief studieadvies hebben ontvangen[24].

Tabel 5.1– Heb je vorig studiejaar een (bindend) studieadvies ontvangen?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Positief	53	41	43	44	51	51
Negatief	4	4	4	4	3	4
Geen	14	18	20	18	17	14
Weet niet	29	37	33	33	28	30

(Percentages; N=4563, studentenenquête BSA 2019-2020; N=3458, studentenenquête BSA 2020-2021, N=3031, studentenenquête BSA 2021-2022, N=2582, studentenenquête BSA 2022-2023, N=2641, studentenenquête BSA 2023-2024; N=3900, studentenenquête BSA 2024-2025)

Het aandeel studenten met een positief studieadvies is de laatste twee metingen hoger dan de jaren ervoor. Het aandeel studenten dat zegt geen studieadvies te hebben ontvangen is dit jaar juist gedaald. En ook het aandeel studenten dat niet weet of ze een studieadvies hebben gehad ligt lager ten opzichte van 2020-2021 toen dat nog 37 procent van de studenten betrof. De algehele trend lijkt dat er wat meer duidelijkheid bij studenten komt over een ontvangen positief studieadvies.

Verschillen tussen groepen studenten

Bbl-studenten krijgen minder vaak een negatief (bindend) studieadvies dan bol-studenten (1,7 procent vs. 5,4 procent) en minder vaak een positief studieadvies dan bol-studenten (41 procent vs. 56 procent). Ze geven daarentegen juist vaker dan bol-studenten aan dat ze geen studieadvies hebben gehad (23 procent vs. 10 procent) en dat ze niet weten of ze een studieadvies hebben gehad (35 procent vs. 28 procent). Studenten met een vooropleiding vmbo gl, tl of havo (resp. 63, 60 en 64 procent) krijgen vaker een positief studieadvies dan studenten met vooropleiding vmbo bl of kl (resp. 44 en 49 procent).
Gekeken naar de verschillende mbo-niveaus, laat vooral niveau 4 laat een iets afwijkend beeld zien. Niveau 4 studenten geven vaker aan dat ze een positief studieadvies hebben ontvangen dan de andere mbo-niveaus (57 procent vs. 44-46 procent) en minder vaak dat ze niet weten of ze een (bindend) studieadvies hebben gehad (26 procent vs. 33-38 procent) of geen (bindend) studieadvies hebben gehad (12 procent vs. 16-18 procent). Studenten met een Nederlandse herkomst hebben geven vaker aan dat ze een positief studieadvies hebben ontvangen dan studenten met een andere herkomst. Studenten met een niet-Europese herkomst geven iets vaker aan dat ze een negatief studieadvies hebben ontvangen (6,4 procent) dan studenten met een Nederlandse herkomst (3,3 procent) of studenten die afkomstig zijn uit een andere Europees land (5,0 procent). Dit wordt echter deels ook verklaard door andere kenmerken zoals het niveau van hun mbo-opleiding (vaker niveau 1 of 2 dan studenten met een Nederlandse of Europese herkomst) en hun vooropleiding (vaker vmbo bl dan studenten met een Nederlandse of Europese herkomst).

23 De schattingsmarge bij een responsomvang van 2641 bedraagt 1,6 procent (betrouwbaarheidsniveau 95%). Het werkelijk aantal studenten met een negatief studieadvies ligt derhalve tussen 5.725 en 12.770.

24 Er bestaat geen landelijk registratie van het aantal negatieve (bindend) studieadviezen dat wordt afgegeven. Om die reden geven we hier een zo goed mogelijke benadering van het aantal negatieve (bindend) studieadviezen in het gehele mbo door middel van een extrapolatie op basis van de studentenenquête. Er kan bij deze schatting sprake zijn van een onder- of overschatting van het daadwerkelijke aantal studenten in het gehele mbo dat een negatief (bindend) studieadvies heeft ontvangen.

Geen studieadvies

Aan de studenten die geen studieadvies hebben ontvangen is gevaagd naar de reden daarvan (Bijlage B, Tabel B. 1). Een vijfde (19 procent) geeft aan dat er geen studieadvies is gegeven omdat ze al met de opleiding gestopt waren. Dit percentage is vergelijkbaar met de vorige metingen. De meeste andere studenten geven bij de optie 'Anders' aan dat ze niet weten waarom ze geen studieadvies hebben gehad of dat geen studieadvies hebben gekregen omdat ze een bbl-opleiding doen (en het in hun beleving daarom niet op hen van toepassing was). Aan de studenten die geen studieadvies hebben ontvangen omdat ze met de opleiding waren gestopt is naar de redenen daarvan gevraagd. De meesten geven aan dat ze vanwege een verkeerde opleidingskeuze zijn gestopt, zich niet thuis voelden bij de opleiding en/of niet gemotiveerd waren (Bijlage B, Tabel B. 2).

Positief studieadvies

Aan de studenten die een positief studieadvies hebben ontvangen zijn enkele vervolgvragen hierover gesteld. 97 procent van de studenten met een positief studieadvies mocht door naar het tweede jaar van de opleiding, 3 procent kreeg weliswaar een positief studieadvies over voortzetting van de opleiding maar moest het eerste jaar overdoen.
Bij 18 procent van de studenten met een positief studieadvies zijn wel afspraken gemaakt over de voortzetting van hun opleiding (Bijlage B, Tabel B. 3). Die afspraken gingen meestal over de vakken of onderdelen die de student moest verbeteren, aanwezigheid en inzet bij de lessen en stage/bpv, extra begeleiding en de tijd die de student krijgt om te verbeteren (Tabel 5.2). Bij 47 procent van de studenten zijn deze afspraken vastgelegd in een brief of e-mail (Bijlage B, Tabel B. 4).

Opvallend is dat voor 18 procent van de studenten met een positief studieadvies met wie afspraken zijn gemaakt het niet nakomen van de afspraken volgens eigen zeggen betekent dat ze moeten stoppen met de opleiding; een scenario dat wettelijk niet is toegestaan. Voor een kwart zou het betekenen dat ze het jaar over moeten doen (Tabel 5.3Tabel). Voor andere studenten heeft het niet nakomen geen gevolgen of weten ze het niet.

Tabel 5.2 – Waarover gingen die afspraken?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Welke vakken/onderdelen ik moest verbeteren	60	50	59
Extra begeleiding vanuit de school	23	26	30
Hoeveel tijd ik krijg om te verbeteren	24	21	18
Mijn aanwezigheid en inzet bij de lessen	31	41	43
Mijn aanwezigheid en inzet bij bpv/stage/werk	11	24	20
Mijn gedrag tijdens de lessen	11	18	19
Mijn gedrag tijdens de bpv/stage/werk	3	12	9
Anders	9	11	7

(Percentages; N=148, studentenenquête BSA 2022-2023; N=217, studentenenquête BSA 2023-2024; N=321, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel 5.3 – Heeft het gevolgen als je je niet aan de afspraken houdt?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja, dan moet ik stoppen met de opleiding	22	23	18
Ja, dan moet ik het jaar over doen	30	26	25
Ja, namelijk…	5	5	9
Nee	24	24	24
Weet ik niet	19	22	24

(Percentages; N=147, studentenenquête BSA 2022-2023, N=217, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=319, studentenenquête BSA 2024-2025)

5.2.2 Bekendheid met het (bindend) studieadvies

Bij 47 procent van de mbo-studenten was bekend dat ze in het eerste studiejaar een (bindend) studieadvies zouden krijgen; 53 procent geeft aan dat ze dit niet wisten. De bekendheid is (m.u.v. het eerste meetjaar 2019-2020) een stabiel gegeven (Tabel 5.4).

De mbo-instellingen geven op verschillende manieren aandacht aan het studieadvies, van de introductie tot de website, de OER en de slb-lessen, bleek uit eerdere metingen onder de mbo-instellingen en uit de focusgroepen. Uit de focusgroep over (bindend) studieadvies kwam naar voor dat de informatie weliswaar in de OER staat, maar dat dit niet een bron is die studenten gebruiken. De informatie moet vaak herhaald worden en op manieren gepresenteerd die beter aanslaat bij studenten, zoals visueel, in een animatie. Vanuit medewerkers van twee mbo-instellingen die vertegenwoordigd waren in de focusgroep kwam ook de aanpak om studenten zelf de informatie over het (bindend) studieadvies aan hun ouders te laten presenteren op een ouderavond. Op die manier moeten de studenten zich de informatie ook meer eigen maken.

Van de studenten die wisten dat ze een (bindend) studieadvies zouden krijgen, wist de meerderheid (79 procent) ook aan welke eisen ze moesten voldoen om een positief studieadvies te krijgen (Bijlage B, Tabel B. 5).

Meestal hoorden zij in gesprekken met hun mentor/slb'er gedurende het eerste jaar over de eisen (76 procent; Bijlage B, Tabel B. 6). Ruim een derde (37 procent) had al over de eisen gehoord in het kennismakingsgesprek.

Bol-studenten zijn vaker bekend met (de eisen van) het studieadvies (BSA) dan bbl-studenten en niveau 4 studenten vaker dan studenten van niveau 2 en 3. Over het geheel gezien blijft het beeld van de bekendheid van het (bindend) studieadvies en van de eisen over de afgelopen jaren gelijk en ook de verschillend tussen groepen zijn vergelijkbaar met de vorige meting.

Al met al is structureel meer dan de helft van de studenten niet op de hoogte van het (bindend) studieadvies en die eisen die daarbij horen. Dit is een blijvend aandachtspunt voor de mbo-instellingen. Immers, ook in onderzoek naar prestatiedruk en stress bij mbo-studenten wordt het

bindend studieadvies genoemd als een selectiemoment dat bijdraagt aan de prestatiedruk.[25] Daarbij wordt expliciet genoemd dat onduidelijkheid bij studenten omtrent de regels die gelden voor het studieadvies kunnen bijdragen aan de ervaren stress.

Tabel 5.4 – Wist je dat je in het eerste leerjaar een (bindend) studieadvies zou krijgen?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja	56	46	46	45	47	47
Nee	44	54	54	55	53	53

(Percentages; N=4.568, studentenenquête BSA 2019-2020; N=3.459 studentenenquête BSA 2020-2021; N=3.031 studentenenquête BSA 2021-2022; N=2.583, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2.641, studentenenquête BSA 2023-2024; N=3.900, studentenenquête BSA 2024-2025)

5.2.3 Studieadvies bij start opleiding en (bindend) studieadvies

In de enquête is aan de studenten gevraagd of ze destijds in hun eerste jaar bij aanmelding voor hun opleiding advies gehad hebben van de school om wel of niet met deze opleiding te starten. Van de mbo-studenten geeft 50 procent aan dat ze bij aanvang van hun opleiding een studieadvies hebben gehad (Tabel 5.5). Verglijkbaar met de vorige metingen heeft drie procent van de studenten een negatief advies gehad, dat wil zeggen het advies om niet te starten met de betreffende opleiding.

Studenten die uiteindelijk een negatief (bindend) studieadvies krijgen hebben vaker (19 procent) ook bij aanvang een negatief advies gekregen dan studenten die uiteindelijk een positief studieadvies krijgen (4 procent, niet in tabel getoond), zo blijkt uit opeenvolgende metingen.

Tabel 5.5 – Toen je je aanmeldde voor deze opleiding heb je toen advies gehad van de school om wel of niet met deze opleiding te starten?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik heb geen advies gekregen	50	57	57	52	48	48
Ik heb advies gekregen om wel met deze opleiding te starten	48	40	40	45	50	50
Ik heb advies gekregen om niet met deze opleiding te starten (maar ben toch begonnen)	2	3	2	3	2	3

(Percentages; N=4813, studentenenquête BSA 2019-2020; N=3696, studentenenquête BSA 2020-2021, N=3193, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2741, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2641, studentenenquête BSA 2023-2024; N=3.900, studentenenquête BSA 2024-2025)

25 Trimbos-instituut, ECIO, Pharos, Erasmus SYNC Lab en Universiteit Utrecht (2024). *Als je door de bomen het bos niet meer ziet. Een verdiepend onderzoek naar risicofactoren en oplossingen voor prestatiedruk en stress bij mbo-studenten.* Utrecht.

5.3 Studievoortgangsgesprekken

Het (bindend) studieadvies is onderdeel van een procedure waarin studievoortgangsgesprekken een belangrijke plek innemen. Van de mbo-studenten heeft 84 procent in hun eerste studiejaar een of meer gesprekken over hun studievoortgang gehad; 41 procent heeft één gesprek gehad, 43 procent heeft meerdere gesprekken gehad (Tabel 5.6). Het aandeel studenten dat zegt dat ze geen voortgangsgesprek hebben gehad is dit jaar met 16 procent iets hoger dan in 2019-2020 en 2022-2023, de jaren waarin het laagste aandeel studenten geen gesprek had gehad (12-13 procent).

Verder blijkt dat studenten die zeggen dat ze geen studievoortgangsgesprekken hebben gehad ook vaker aangeven dat ze geen (bindend) studieadvies hebben gehad; dat bbl-studenten vaker dan bol-studenten geen studievoortgangsgesprek hebben gehad (21 procent vs. 14 procent); niveau 3- en 4-studenten beduidend vaker (resp. 43 en 50 procent) aangeven dat ze meerdere voortgangsgesprekken hebben gehad dan niveau 1- en 2-studenten (resp. 28 en 31 procent). Verder is een terugkerend beeld dat studenten Zorg en Welzijn vaakst meerdere studievoortgangsgesprekken gehad (52 procent). Ook studenten Groen hebben relatief vaak meerdere gesprekken gehad (49 procent). Studenten Techniek en Economie hebben relatief het minste vaak meerdere voortgangsgesprekken gehad

Tabel 5.6 – Heb je in het eerste studiejaar met je mentor en/of studieloopbaanbegeleider één of meerdere gesprekken gehad over de voortgang van je opleiding?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Nee, ik heb geen studievoortgangsgesprek gehad	12	17	14	13	14	16
Ja, ik heb één studievoortgangsgesprek gehad	40	38	38	39	38	41
Ja, ik heb meerdere studievoortgangsgesprekken gehad	48	45	48	48	48	43

(Percentages; N=4420, studentenenquête BSA 2019-2020; N=3324, studentenenquête BSA 2020-2021, N=2933, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2481, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2471, studentenenquête BSA 2023-2024; N=3.646, studentenenquête BSA 2024-2025)

Geen studievoortgangsgesprek

65 procent van de studenten die geen studievoortgangsgesprek hebben gehad, zijn hiervoor niet gevraagd door hun mentor/slb'er en 12 procent was al van de opleiding of school weg voordat er een eerste gesprek was en 10 procent wilde zelf geen voortgangsgesprek (Tabel 5.7). Bijna een derde van de studenten die geen gesprek hadden, geeft aan dat ze wel behoefte hadden aan een studievoortgangsgesprek (Bijlage B, Tabel B. 7).

Tabel 5.7 – Geen studievoorgangsgesprek: waarom niet? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik ben niet gevraagd door mijn mentor/studieloopbaanbegeleider	72	75	70	71	63	65
Er was wel een gesprek gepland, maar dat ging niet door	0	0	0	0	6	6
Ik wilde geen studievoortgangsgesprek	4	7	4	5	8	10
Ik was al weg (van de opleiding/school) voordat er een eerste gesprek was	8	7	13	9	13	12
Ik had zelf een gesprek aangevraagd, maar dat gesprek is er nooit gekomen	4	8	7	10	8	5
Vanwege corona	16	11	15	13	-	-
Andere reden	72	75	70	71	63	65

(Percentages; N=368, studentenenquête BSA 2019-2020; N=376, studentenenquête BSA 2020-2021, N=302 studentenenquête BSA 2021-2022; N=269, studentenenquête 2022-2023; N=284, studentenenquête BSA 2023-2024; N=491, studentenenquête BSA 2024-2025)

Eén studievoortgangsgesprek

De studenten die één studievoortgangsgesprek hebben gehad, hadden dit meestal in de periode januari – half maart (Bijlage B, Tabel B. 8). Bij een kwart van de studenten vindt het studievoortgangsgesprek plaats in de periode half maart – juli. Meestal vonden studenten één gesprek voldoende (84 procent; Bijlage B, Tabel B. 9); 13 procent had graag meer gesprekken gehad. Deze meting vinden studenten iets vaker het ene gesprek voldoende en hebben ze iets minder vaak behoefte gehad aan meer gesprekken.

Meerdere studievoortgangsgesprekken

De studenten met meerdere voortgangsgesprekken in hun eerste studiejaar hadden gemiddeld 3,2 gesprekken in dat jaar (Tabel 5.8). Het aantal gesprekken kan oplopen tot 19 per jaar, maar dit is slechts bij één student voorgekomen. De studenten die meerdere gesprekken hadden waren veelal (88 procent) tevreden over het aantal gesprekken; 5 procent had graag meer gesprekken gehad, 8 procent had er graag minder of geen gehad (N=1174; niet in tabel).

Tabel 5.8 – Meerdere gesprekken: hoeveel gesprekken heb je gehad?

	Totaal
Gemiddelde	3,2
Min.	2,0
Max.	19,0

(N=1138, studentenenquête BSA 2024-2025)

Uit eerdere rapportages weten we dat er bij de meerderheid van de mbo-instellingen verplichtend of anders adviserend centraal beleid bestaat over de frequentie van de studievoortgangsgesprekken. Ook bleek al eerder dat teams soms moeite hebben om de workload van de begeleiding van studenten behapbaar te houden waardoor soms groepsgerichte aanpakken worden gebruikt, of individuele gesprekken met studenten met wie het goed gaat erbij in schieten. Hierdoor worden

in de praktijk minder gesprekken gevoerd dan in het beleid beoogd, of worden de gesprekken niet altijd als zodanig herkend door studenten. Uit de focusgroep voor deze meting komt nog een andere aanpak naar voor. Bij de betreffende instelling worden weliswaar periodiek individuele gesprekken met studenten gevoerd maar worden deze breder ingestoken. De gesprekken kunnen deze naast studievoortgang ook betrekking hebben op het welbevinden van de student en loopbaanontwikkeling, afhankelijk van de behoefte van de student.
De deelnemers aan de focusgroepen - veelal staf- of beleidsmedewerkers - hebben vaak niet goed zicht op de praktijk van de studievoortgangsgesprekken. Bij een van de mbo-instellingen vertegenwoordigd in de focusgroep moeten de studievoortgangsgesprekken sinds enige tijd in het studentinformatiesysteem geregistreerd worden. Er kunnen geen (voorlopige) studieadviezen afgegeven worden als er geen registratie is van gesprekken. Hierdoor worden (de registraties van) gesprekken afgedwongen en komt er ook beter zicht op waar zich problemen voordoen met de uitvoering van de gesprekken

Ervaring van de studievoortgangsgesprekken

Veruit de meeste studenten (78 procent) hebben hun studievoortgangsgesprek(ken) als (zeer) positief ervaren (Tabel 5.9). Dit is vergelijkbaar met de voorgaande metingen.

De meest positieve aspecten van hun gesprek(ken) vonden studenten dat ze duidelijk te horen kregen wat er goed ging en niet goed ging in hun opleiding (58 procent), dat ze zich op hun gemak voelden in het gesprek (48 procent), dat hun mentor/slb'er goed naar ze luisterde (45 procent) en dat er goed werd gekeken of ze ergens mee geholpen konden worden (41 procent; Bijlage B, Tabel B. 10). Zes procent van de studenten kon niets positiefs benoemen.

Aan de studenten is ook gevraagd wat ze negatief vonden aan hun gesprek(ken). De meeste studenten (71 procent) konden niks negatiefs over hun gesprek(ken) benoemen. Deze groep is iets groter dan voorgaande jaren. Een derde heeft wel kritiek over uiteenlopende punten, maar het totale beeld is stabiel door de jaren heen. De kritiek die het vaakst wordt gegeven door studenten is dat ze niet veel aan het gesprek hebben gehad (10 procent; Bijlage B, Tabel B. 11).

Tabel 5.9 – Hoe heb je het studievoortgangsgesprek/ de studievoortgangsgesprekken over het algemeen ervaren?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Zeer positief	23	19	20	22	24	23
Positief	59	56	54	54	55	55
Niet positief, niet negatief	15	20	22	19	18	19
Negatief	2	3	3	3	3	2
Zeer negatief	1	1	1	2	1	1

(Percentages; N=3830, studentenenquête BSA 2019-2020; N=2685, studentenenquête BSA 2020-2021, N=2453, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2065, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2049, studentenenquête BSA 2023-2024; N=2963, studentenenquête BSA 2024-2025)

Ook de studenten die zijn gesproken in de focusgroep vinden het studieadvies en gesprekken over de studievoortgang over het algemeen prettig. Het is fijn om in een gesprek te bespreken waar je staat en wat er nog aan komt, zo werd gezegd. Het zorgt dat je niet aan het einde van het jaar voor verrassingen komt te staan. En bij een positief studieadvies is het ook fijn om te

weten dat goed bezig bent. Ook in de focusgroep bleken niet alle studenten meerdere voortgangsgesprekken gehad te hebben gehad, of deze niet als zodanig te benoemen en werd opgemerkt dat vooral werd gesproken met medestudenten bij wie de studie minder goed liep. Een van de studenten beschreef een gestructureerde aanpak voor deze gesprekken die mogelijk ook het registratiewerk voor docenten beperkt. In deze gesprekken werd gewerkt met een formulier aan de hand waarvan werd besproken hoe het de afgelopen periode ging, of ze op de nominale lijn zat of niet, wat afspraken waren voor de afgelopen periode en wat ze de volgende periode wilde behalen. Het formulier werd tijdens het gesprek door de student ingevuld.

5.4 Waarschuwing voor een negatief (bindend) studieadvies

Aan studenten is gevraagd of zij een waarschuwing voor een negatief (bindend) studieadvies hebben gehad. Dit is als volgt uitgelegd:
'Een student moet ruim van tevoren een formele waarschuwing krijgen. Dat is een brief of e-mail waarin staat dat de studieresultaten en -voortgang onvoldoende zijn en dat er een negatief studieadvies (BSA) komt als het niet beter wordt.'

Van de studenten heeft 12 procent een formele waarschuwing gehad voor een negatief (bindend) studieadvies, 7 procent van de studenten geeft aan dat ze in een andere vorm hebben gehoord dat ze misschien een negatief studieadvies zouden krijgen (Tabel 5.10). Aan deze laatste groep is gevraagd hoe zij dan hebben gehoord dat ze mogelijk een negatief studieadvies zouden krijgen (Tabel 5.11). De meesten hebben dit alleen in een gesprek te horen gekregen (61 procent), Een kleiner deel in zowel een gesprek als een brief/e-mail (18 procent) of alleen in een brief/e-mail (17 procent).

Van de (kleine groep) studenten die uiteindelijk een negatief (bindend) studieadvies kregen, heeft iets meer dan de helft een formele waarschuwing gehad (55 procent), de anderen kregen de waarschuwing vaak in een gesprek te horen (27 procent), een deel in combinatie met een brief of mail en een deel (18 procent) geeft aan dat ze geen formele of informele waarschuwing hebben gehad (niet in tabel).

Meestal krijgen studenten de waarschuwing van hun mentor of slb'er (73 procent, Bijlage B, Tabel B. 12). Soms van een andere docent, de zorgcoördinator of de opleidingsmanager. Vaak weten studenten niet meer wanneer ze de waarschuwing hebben gehad (Bijlage B, Tabel B. 13). Jaarlijks antwoordt echter een substantieel deel van de studenten (13-15 procent) dat ze de waarschuwing een maand voor het studieadvies ontvingen; een termijn die kort lijkt voor een 'redelijke verbeterperiode'. Uit de focusgroep blijkt dat mbo-instellingen nog steeds soms worstelen met de termijnen voor het (bindend) studieadvies en verschillen tussen de periode-indeling van het onderwijs en de termijnen van het studieadvies. Eerder bleek al dat teams moeten zoeken naar een goede balans, binnen de regels: de waarschuwing baseren op zoveel mogelijk informatie (en dus later in het jaar) maar ook voldoende tijd laten voor de studenten om hun prestaties nog te kunnen verbeteren en zo nodig een andere opleiding te vinden.

Tabel 5.10 – Heb je in je eerste studiejaar een formele of informele waarschuwing voor een negatief bindend studieadvies (BSA) gehad?

%	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Formele waarschuwing voor negatief BSA	12	11	12	11	12	12
In een andere vorm gehoord dat ik misschien negatief BSA zou krijgen	8	6	7	7	8	7
Geen van beide	80	83	82	82	80	82

(Percentages; N=4206, studentenenquête BSA 2019-2020; N=3077, studentenenquête BSA 2020-2021; N=2741, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2.307, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2.324, studentenenquête BSA 2023-2024; N=3441, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel 5.11 – Hoe heb je toen gehoord dat je mogelijk een negatief BSA zou krijgen?

%	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
In een brief/mail	17	17	15	15	10	17
In een gesprek	57	57	61	59	75	61
In een gesprek en in een brief/mail	18	18	19	22	12	18
Anders	8	9	5	4	3	5

(Percentages; N=829, studentenenquête BSA 2019-2020; N=509, studentenenquête BSA 2020-2021; N=516, studentenenquête BSA 2021-2022; N=414, studentenenquête BSA 2022-2023; N=165, studentenenquête BSA 2023-2024; N=625, studentenenquête BSA 2024-2025)

Van de studenten die een waarschuwing kregen, zegt ruim drie kwart dat hen voldoende duidelijk was wat ze moesten verbeteren om geen negatief studieadvies te krijgen; voor een vijfde van deze studenten was dit niet duidelijk. Met 66 procent van de studenten die een waarschuwing kregen, zijn afspraken gemaakt over verbeteringen. Deze afspraken gaan vooral over de vakken/onderdelen die ze moesten verbeteren (60 procent) en de aanwezigheid en inzet bij de lessen (47 procent, Tabel 5.12).
Verder heeft 41 procent van de studenten die een waarschuwing kregen hulp/begeleiding vanuit school gekregen bij het verbeteren van hun prestaties op school (N=616, niet in tabel). Zij kregen het vaakst hulp bij het plannen en organiseren van schoolwerk (37 procent) en extra ondersteuning bij persoonlijke problemen (24 procent) (Tabel 5.13).

Tabel 5.12 – Waarover gingen de verbeterafspraken? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Welke vakken/onderdelen ik moest verbeteren	65	63	57	65	55	60
Extra begeleiding vanuit de school	30	36	29	28	25	25
Hoeveel tijd ik krijg om te verbeteren	28	29	30	32	25	30
Mijn aanwezigheid en inzet bij de lessen	42	39	43	47	47	47
Mijn aanwezigheid en inzet bij bpv/stage	12	16	9	16	16	15
Mijn gedrag tijdens de lessen	18	12	16	18	14	16
Mijn gedrag tijdens de bpv/stage	5	7	4	4	4	4
Anders, namelijk…	5	4	4	1	7	4

(Percentages; N=508, studentenenquête BSA 2019-2020; N=281, studentenenquête BSA 2020-2021, N=303, studentenenquête BSA 2021-2022; N=252, studentenenquête BSA 2022-2023; N=274, studentenenquête BSA 2023-2024; N=410, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel 5.13 – Welke hulp/begeleiding heb je gekregen vanuit school? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Hulp bij plannen en organiseren van schoolwerk	42	42	45	42	44	37
Extra ondersteuning bij persoonlijke problemen	29	25	25	28	19	24
Extra studievoortgangsgesprekken	24	20	15	25	19	19
Huiswerkbegeleiding	21	25	16	21	16	18
Bijles voor één of meer vakken	19	26	20	19	17	18
Toets-/examentraining	18	16	13	16	14	17
Studievaardighedentraining	9	8	10	10	13	8
Anders	7	4	6	3	7	7

(Percentages; N=279, studentenenquête BSA 2019-2020; N=151, studentenenquête BSA 2020-2021; N=149, studentenenquête BSA 2021-2022; N=141, studentenenquête BSA 2022-2023; N=165, studentenenquête BSA 2023-2024; N=254, studentenenquête BSA 2024-2025)

Van de studenten die een waarschuwing kregen, vond 69 procent deze enigszins tot zeer nuttig (Bijlage B, Tabel B. 14). Dit resultaat is vergelijkbaar met voorgaande metingen. De waarschuwing hielp hen om duidelijk te krijgen op welke punten ze harder moesten gaan werken (51 procent) en zorgde voor (extra) motivatie om hun prestaties op school te verbeteren (45 procent; Bijlage B, Tabel B. 15). Anderzijds zegt een derde van de studenten die een waarschuwing kregen dat hen niet voldoende duidelijk werd gemaakt waar ze harder aan moesten gaan werken (Bijlage B, Tabel B. 16) en/of dat ze de waarschuwing niet nodig hadden om hun prestaties op school te verbeteren en/of dat ze de waarschuwing onterecht vonden.

Over het geheel bezien zijn de ervaringen van de studenten met de waarschuwing voor een negatief studieadvies vergelijkbaar met de vorige metingen.

5.5 Negatief BSA

In deze paragraaf zoomen we in op de mbo-studenten die in 2024-2025 een negatief studieadvies hebben gekregen. Het gaat, zoals aan het begin van dit hoofdstuk beschreven, om 4,2 procent van de studenten die deelnamen aan de enquête.

Ervaringen van studenten

Van de studenten met een negatief studieadvies zegt 46 procent dat zij dit hebben gekregen vanwege te weinig studievoortgang en volgens 12 procent ligt de oorzaak in het niet behalen van de BPV (Tabel 5.14). 34 procent noemt verzuim als (een van de) reden(en) voor een negatief studieadvies. De meesten van deze studenten noemen verzuim in combinatie met een of meer andere redenen, maar een deel van deze studenten noemden verzuim als enige reden voor hun negatief studieadvies.

Studenten kregen hun negatief studieadvies meestal van hun slb'er/mentor (73 procent, niet in tabel) en enkelingen van een andere docent, zorgcoördinator of opleidingsmanager. Opvallend is dat 40 procent het negatief studieadvies in een brief/mail of in combinatie met een gesprek kreeg en 57 procent zegt het negatief studieadvies alleen in een gesprek te hebben ontvangen. Net als bij de waarschuwing heeft dus een groot deel geen formeel schriftelijk bericht ontvangen (Tabel 5.15).

Tabel 5.14 – Waarom heb je uiteindelijk een negatief (bindend) studieadvies gekregen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik had te weinig studievoortgang	41	46	42	51	38	46
Ik verzuimde te veel	22	24	30	22	40	34
Ik had niet de goede beroepshouding	19	11	10	14	17	11
Ik had de eisen uit de afspraken niet gehaald	18	17	17	17	19	11
Ik had mijn BPV niet gehaald	16	17	12	24	20	12
Anders	25	15	28	30	18	20

(Percentages; N=134, studentenenquête BSA 2019-2020; N=115, studentenenquête BSA 2020-2021, N=105, studentenenquête BSA 2021-2022; N=89, studentenenquête BSA 2022-2023; N=84, studentenenquête BSA 2023-2024; N=145, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel 5.15 – Hoe heb je je negatief BSA gekregen?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
In een brief/mail	18	18	19	23	10	21
In een gesprek	53	54	50	43	69	57
In een gesprek en in een brief/mail	26	24	26	32	18	19
Anders	3	3	6	2	2	3

(Percentages; N=126, studentenenquête BSA 2019-2020; N=108, studentenenquête BSA 2020-2021, N=102, studentenenquête BSA 2021-2022; N=86, studentenenquête BSA 2022-2023; N=84, studentenenquête BSA 2023-2024; N=145, studentenenquête BSA 2024-2025)

Het negatief studieadvies kan bindend zijn en dan moet de student de opleiding verlaten, maar dat hoeft niet. We hebben aan de studenten met een negatief studieadvies gevraagd welke consequenties er aan het negatief studieadvies werden verbonden. Voor 42 procent van de studenten met een negatief studieadvies betekende dit dat ze de opleiding moesten verlaten; de overige 58 procent mocht doorgaan met de opleiding (Bijlage B, Tabel B. 17). Voor de meesten (ongeveer twee derde) was meteen duidelijk dat ze moesten stoppen, dan wel mochten doorgaan. De studenten die ondanks een negatief studieadvies door mochten met de opleiding, mochten ook vaak door naar het tweede jaar (56 procent, N=46). Los van doubleren of doorgaan naar het tweede jaar, maakte de opleiding vaak afspraken over verbeteringen in het vervolg van de opleiding (59 procent, N=46). Die afspraken gingen het vaakst over de vakken/onderdelen die verbeterd moesten worden (63 procent) en aanwezigheid bij de lessen (53 procent, Bijlage B, Tabel B. 18). Deze afspraken werden meestal wel schriftelijk vastgelegd (56 procent, N=54) maar konden volgens ongeveer een derde van deze studenten wel alsnog de consequentie hebben dat ze zouden moeten stoppen met de opleiding (hoewel dit niet is toegestaan) (36 procent, N=54).

Deze uitkomsten, waaruit blijkt dat nog niet de helft van de studenten met een negatief studieadvies de opleiding moeten verlaten zijn vrij opvallend. Uit de focusgroep ontstaat namelijk het beeld dat de mogelijkheid van een niet-bindend negatief studieadvies weinig wordt gebruikt op de mbo-instellingen. In de focusgroep wordt het vooral een verwarrende optie gevonden, die weinig wordt ingezet. Een voorbeeld waarin er wél een niet-bindend negatief studieadvies wordt gegeven is wanneer studenten vanwege persoonlijke omstandigheden niet hoeven stoppen met de opleiding, maar wel een negatief studieadvies krijgen.

Van de studenten met een negatief studieadvies vond 63 procent het terecht dat ze dit kregen, 37 procent vond het niet terecht (N=142, niet in tabel). De meesten van deze studenten vinden dat dat er onvoldoende rekening is gehouden met hun persoonlijk omstandigheden (43 procent), ze onvoldoende hulp/begeleiding hebben gekregen om hun studieresultaten/-voortgang te verbeteren (42 procent) en/of ze onvoldoende tijd hebben gehad om hun studieresultaten te verbeteren (28 procent, Tabel 5.16).

63 procent van de studenten met een negatief studieadvies heeft daarna nog één of meerdere gesprekken gehad met iemand van school over hoe nu verder (Bijlage B, Tabel B. 19). 36 procent zegt na het negatief studieadvies geen gesprek meer te hebben gehad.

Tabel 5.16 – Waarom vind je je negatief BSA niet terecht? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik heb onvoldoende tijd gehad om mijn studieresultaten te verbeteren	40	24	49	29	31	38
Ik heb onvoldoende hulp/begeleiding gekregen om mijn studieresultaten/-voortgang te verbeteren	39	39	53	32	41	42
De procedure is niet eerlijk verlopen	36	31	36	45	47	27
Ik vond dat ik wel voldoende studieresultaten/-voortgang had behaald	26	37	26	30	23	27
Er is onvoldoende rekening gehouden met mijn persoonlijke omstandigheden	-	43	55	47	35	43
Door de corona-maatregelen heb ik onvoldoende studieresultaten/-voortgang kunnen behalen	54	50	33	-	-	-
Anders	15	14	14	6	18	8

(Percentages; N=41, studentenenquête BSA 2019-2020; N=38, studentenenquête BSA 2020-2021; N=36, studentenenquête BSA 2021-2022; N=28, studentenenquête 2022-2023; N=35, studentenenquête BSA 2023-2024; N=50, studentenenquête BSA 2024-2025)

5.5.1 Nazorg

De mbo-instelling heeft een inspanningsplicht om studenten die een bindend negatief studieadvies ontvangen en dus de opleiding moeten verlaten, acht weken begeleiding te bieden bij het zoeken naar een alternatieve opleiding. Pas hierna mogen studenten uitgeschreven worden.

Aan de studenten die in de vragenlijst hebben aangegeven dat ze een negatief studieadvies hebben gekregen én de opleiding moeten verlaten (N=59) is gevraagd welke hulp ze hebben gehad bij het zoeken naar een andere opleidingen of andere mogelijkheden. De betreffende studenten hebben op verschillende manieren hulp gekregen, vooral via gesprekken en keuzehulp (Tabel 5.17). 49 procent van de studenten zeggen geen hulp van school te hebben gehad en 30 procent geeft aan dat ze geen behoefte hadden aan hulp van school bij het vinden van een andere opleiding of mogelijkheden. De kleine groep die overblijft die wel hulp heeft gehad, is op verschillende manieren geholpen, zoals door gesprekken met de mentor of slb'er of keuzetesten.

47 procent van deze groep studenten is nog wel door anderen geholpen, zoals Leerplicht/Doorstroompunt, gemeente of hun nieuwe school (Bijlage B, Tabel B. 20).

Tabel 5.17 – Wat voor hulp heb je van school gehad bij het zoeken naar een andere opleiding of andere mogelijkheden? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik heb geen hulp gehad van school bij het vinden van een andere opleiding/mogelijkheden	43	39	34	44	34	49
Gesprek(ken) met mentor, slb'er of decaan	31	29	37	14	29	19
Hulp bij kiezen nieuwe opleiding (keuzetest, studieadvies)	23	22	40	26	29	18
Hulp bij vinden van een andere opleiding binnen school	11	12	22	14	7	12
Hulp bij vinden van andere opleiding buiten school	6	9	21	9	14	7
Hulp bij vinden van betaald werk	3	3	6	3	8	0
Hulp bij aanvragen van een uitkering	3	0	4	3	0	3
Ik had geen behoefte aan hulp					11	30
Anders	14	15	7	0	5	7

(Percentages; N=122, studentenenquête BSA 2019-2020; N=87, studentenenquête BSA 2020-2021; N=82 studentenenquête BSA 2021-2022; N=30, studentenenquête BSA 2022-2023; N=38; studentenenquête BSA 2023-2024; N=59, studentenenquête BSA 2024-2025)

Van de studenten die een negatief (bindend) studieadvies kregen, volgen 71 procent het jaar erop nog steeds een opleiding in het mbo en drie procent volgt een ander soort onderwijs (Tabel 5.18) 18 procent heeft betaald werk en drie procent zoekt nog werk. Het beeld is vergelijkbaar met de vorige meting. Vanwege het kleine aantal studenten met een negatief (bindend) studieadvies zijn op het oog bestaande verschillen niet significant.

Tabel 5.18 – Studenten die een negatief BSA hebben gehad: wat doe je nu?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik volg een mbo-opleiding						
Dezelfde opleiding op dezelfde school	30	30	16	34	20	33
Een andere opleiding op dezelfde school	16	15	23	12	13	15
Dezelfde opleiding maar op een andere school	2	8	5	3	6	4
Een andere opleiding op een andere school	24	18	28	21	21	18
Ik volg een ander soort onderwijs/opleiding						
Vmbo	1	2	0	3	0	0
Vavo	0	1	0	2	0	0
Havo/vwo	1	0	1	1	3	0
Hbo	1	1	0	0	0	1
Anders	4	1	3	2	0	2
Ik volg geen onderwijs/opleiding meer						
Ik heb betaald werk	10	16	14	10	23	18
Ik heb geen werk, ik zoek werk	6	4	4	5	8	3
Anders	4	5	6	7	6	15

(Percentages; N=150, studentenenquête BSA 2019-2020; N=100, studentenenquête BSA 2020-2021; N=97, studentenenquête BSA 2021-2022; N=80, studentenenquête BSA 2022-2023; N=76; studentenenquête BSA 2023-2024; N=138, studentenenquête BSA 2024-2025)

5.5.2 Vervolgloopbaan van studenten met een negatief studieadvies

In voorjaar 2026 zijn studenten die een jaar ervoor de enquête over het (bindend) studieadvies hadden ingevuld - en hadden aangegeven dat ze een negatief studieadvies hadden ontvangen - opnieuw met een korte vragenlijst over hun huidige situatie benaderd (zie paragraaf 1.4.6 voor de onderzoeksmethode).
Vanwege de kleine aantallen kunnen we geen statistische analyses op deze resultaten uitvoeren, Wel gebruiken we de resultaten voor een korte schets ter illustratie van de vervolg-loopbanen van studenten die een negatief studieadvies hebben ontvangen en hun terugblik op het negatief (bindend) studieadvies.

Vervolgloopbaan

Twee derde van de totaal 14 responderende studenten die een negatief (bindend) studieadvies hadden ontvangen, volgt in het tweede studiejaar na dit negatieve studieadvies nog/weer een mbo-opleiding, een kwart (vier studenten) volgt ander onderwijs en één student volgt geen onderwijs meer en heeft werk.
Van de negen studenten die nog/weer een mbo-opleiding volgen, volgen er drie nog/weer dezelfde opleiding op dezelfde als toen ze een negatief BSA kregen, twee een andere opleiding op dezelfde school en vier een andere opleiding op een andere school.

Terugblik (bindend) studieadvies

Aan de hand van enkele vragen is de studenten gevraagd terug te blikken op hun ervaring met het negatief studieadvies.

Bij de meesten is hun motivatie voor school niet veranderd of omhooggegaan door het negatief studieadvies, bij drie is de motivatie omlaaggegaan. De meesten (13 van 14) zijn na het negatief studieadvies iets gaan doen dat beter bij ze paste of heeft het wat dat betreft niks veranderd, voor één student betekende het negatief studieadvies dat deze moest stoppen met de opleiding die het beste paste. De meesten (11 van 14) vinden dat school genoeg voor ze heeft gedaan nadat ze een negatief studieadvies kregen, drie studenten vinden van niet. Evenveel studenten (11 van 14, niet allemaal dezelfde studenten) vinden dat het negatief studieadvies destijds terecht was, drie vinden van niet. De meeste studenten (10 van 14) geven aan dat hun oude school/opleiding ze heeft geholpen bij het vervolg van hun studieloopbaan of het vinden van werk. Een enkeling heeft (ook) hulp gehad van de gemeente, RMC of de nieuwe school.

5.6 Samenvatting

- De ervaringen van studenten met het (bindend) studieadvies in studiejaar 2024-2025 zijn in het voorjaar 2026 bevraagd in een enquête die is ingevuld door 3.900 studenten. Dit is de zesde meting van deze studentenenquête.
- Het aandeel negatieve studieadviezen blijft stabiel (4,2 procent), het aandeel studenten dat zegt geen studieadvies te hebben ontvangen is dit jaar gedaald. De algehele trend sinds 2020-2021 lijkt dat er wat meer duidelijkheid bij studenten komt over een ontvangen positief studieadvies; de groep die geen (bindend) studieadvies heeft ontvangen of dat niet weet is sinds die tijd wat afgenomen.
- Er blijven verschillen zichtbaar tussen groepen studenten. Bbl-studenten geven vaker aan dat ze geen studieadvies hebben gehad of dat ze het niet weten, dan bol-studenten. Ze weten ook minder vaak aan welke eisen ze moeten voldoen voor een positief studieadvies. Niveau 4 studenten geven juist minder vaak aan dat ze geen studieadvies hebben gehad of het niet weten dan studenten vande andere mbo niveaus.
- Nog lang niet alle studenten zijn op de hoogte van (de eisen van) het (bindend) studieadvies. Bij 53 procent van de mbo-studenten was niet bekend dat ze in het eerste studiejaar een studieadvies zouden krijgen. De bekendheid blijft gelijk aan voorgaande jaren.
- De helft van de studenten heeft bij aanvang van hun opleiding een advies gehad om wel of niet met de opleiding te starten. Studenten die uiteindelijk een negatief (bindend) studieadvies krijgen, hebben iets vaker ook bij aanvang een negatief advies gekregen dan studenten die uiteindelijk een positief studieadvies krijgen.
- Het (bindend) studieadvies is onderdeel van een procedure waarin studievoortgangsgesprekken een belangrijke plek innemen. 84 procent mbo-studenten heeft in hun eerste studiejaar één of meer gesprekken over hun studievoortgang gehad, ongeveer de helft daarvan heeft één gesprek gehad en de andere helft meerdere gesprekken. 16 procent heeft nooit een studievoortgangsgesprek gehad. Dit beeld is sinds vrij corona stabiel hoewel het aandeel studenten met meerdere gesprekken dit jaar licht is afgenomen. Veruit de meeste studenten hebben hun studievoortgangsgesprek(ken) als (zeer) positief ervaren. Dit resultaat is vergelijkbaar met de vorige metingen.
- Van de studenten heeft 12 procent een formele schriftelijke waarschuwing gehad voor een negatief (bindend) studieadvies, 7 procent van de studenten geeft aan dat ze in een andere

vorm hebben gehoord dat ze misschien een negatief studieadvies zouden krijgen, vaak in een gesprek. Minder dan een kwart van de waarschuwingen wordt dus uiteindelijk omgezet in een negatief (bindend) studieadvies.

- Bij 18 procent van de studenten met een positief studieadvies zijn toch afspraken gemaakt over de voortzetting van hun opleiding, meestal over de vakken of onderdelen die de student moest verbeteren, aanwezigheid bij de lessen en stage/bpv, extra begeleiding en de tijd die de student krijgt om te verbeteren. Een op de vijf studenten bij wie deze afspraken zijn gemaakt, geeft aan dat ze (alsnog) moeten stoppen met de opleiding als ze de afspraken niet nakomen en een kwart moet dan het jaar overdoen.
- Van de studenten met een negatief studieadvies geeft 42 procent aan dat ze moesten stoppen met de opleiding, 58 procent mocht doorgaan, meestal ook naar het tweede jaar. Dit is opvallend omdat uit gesprek met de mbo-instellingen een ander beeld ontstaat, namelijk dat negatieve studieadviezen in de regel bindend worden toegepast.
- Ook al mag ruim de helft van de studenten met een negatief studieadvies wel door met de opleiding (en vaak ook naar een volgend opleidingsjaar), er worden ook met deze studenten vaak afspraken gemaakt over verbeteringen in het vervolg van de opleiding. Deze afspraken werden niet altijd schriftelijk vastgelegd maar konden voor een derde van deze groep studenten wel alsnog de consequentie hebben dat ze zouden moeten stoppen met de opleiding. Let op: het betreft hier kleine aantallen studenten in de enquête.
- Twee derde van de studenten die een negatief studieadvies hebben ontvangen, heeft daarna nog één of meerdere gesprekken gehad met iemand van school. De helft van de studenten met een negatief bindend studieadvies (die de opleiding moesten verlaten) geeft aan dat ze geen hulp hebben gehad van school bij het vinden van een andere opleiding/mogelijkheden en een derde had geen behoefte aan hulp. Hierdoor resteert slechts een klein aandeel studenten dat wel hulp heeft gehad bij het vinden van een andere opleiding/mogelijkheden na het negatief bindend studieadvies (ongeveer 20 procent).
- Van de studenten die een negatief (bindend) studieadvies kregen, volgt bijna drie kwart het jaar erop nog steeds een opleiding in het mbo, drie procent volgt een ander soort onderwijs, 18 procent heeft betaald werk en drie procent zoekt nog werk. Het beeld is vergelijkbaar met de vorige metingen.

6 Conclusies en aanbevelingen

Vanaf 1 augustus 2017 is de wet ‘vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo’ (VATmbo) in werking getreden. Gelijk met de invoering van de wet is een onderzoek gestart om de implementatie en gevolgen van de wet te monitoren en om de wet als geheel en op onderdelen te evalueren. In 2023 is het onderzoek verlengd tot en met 2027. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op samenvattende conclusies en aanbevelingen van de meting 2026.

Positief beeld van de overgang naar het mbo

De overgang naar het mbo verloopt voor de meeste studenten positief. Het merendeel van de eerstejaars mbo-studenten is tevreden over de informatievoorziening vanuit de mbo-instellingen, de ondersteuning bij de studiekeuze, de intake- en kennismakingsactiviteiten en de beschikbare oriëntatieperiode. Ook neemt het aandeel studenten dat de benodigde informatie voor aanmelding kon vinden/opvragen geleidelijk toe. Daarnaast zijn studenten de afgelopen jaren vaker tevreden over de door de mbo-instelling geboden hulp bij hun studiekeuze en over de intake-/kennismakingsactiviteiten.

Informatievoorziening bereikt niet alle doelgroepen in gelijke mate

Hoewel vo-scholen en mbo-instellingen aangeven op verschillende manieren en op verschillende momenten informatie aan te bieden over (de overstap naar) het mbo, blijkt uit de studentenenquête dat deze informatie niet alle studenten in dezelfde mate bereikt. Vooral verschillen naar vooropleiding vallen hierbij op. Studenten afkomstig uit vmbo(-g/k/t) geven vaker aan informatie te hebben ontvangen op hun vorige school over voorlichtingsactiviteiten, intake/kennismaking en de aanmelddatum van 1 april dan studenten met vooropleiding havo. Bovendien geven studenten met vooropleiding pro, havo en vwo (in vergelijking met studenten afkomstig uit vmbo(-g/k/t) vaker aan geen van de genoemde informatie te hebben ontvangen op hun vorige school. Ook zijn er verschillen zichtbaar in de bekendheid met het studiekeuzeadvies; zo geven o.a. studenten met vooropleiding havo vaker aan hiervan niet op de hoogte te zijn (geweest).

Meer maatwerk voor specifieke doelgroepen

In samenhang met voorgaand punt, laten de resultaten zien dat de ervaringen van studenten verschillen naar vooropleiding en achtergrond. Zo zijn studenten uit bijv. praktijkonderwijs relatief vaker ontevreden over de hulp die ze van de mbo-school hebben gekregen bij het kiezen van de opleiding die ze nu volgen. Ook wordt aandacht gevraagd voor de kwetsbaarheid van specifieke overstappen, zoals die van havo naar mbo; in dit onderzoek werd hier aandacht aan besteed, maar ook uit ander onderzoek[26] komt naar voren dat de meeste oud-havisten vinden dat mentoren en decanen (vo) onvoldoende aandacht besteden aan doorstroommogelijkheden naar het mbo en dat zij op de havo nauwelijks begeleid zijn bij hun beroeps- of studiekeuze voor het mbo. Dit onderstreept dat niet alle studenten dezelfde ondersteuningsbehoefte hebben en dat maatwerk een belangrijke voorwaarde blijft voor een succesvolle overgang.

26 https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/doorstroom-havo-naar-mb0

Samenwerking tussen vo en mbo blijft een belangrijke succesfactor

Zowel studenten als onderwijsprofessionals benadrukken de meerwaarde van samenwerking tussen vo en mbo. Activiteiten zoals meeloopdagen, matchingsdagen, voorlichtingsactiviteiten en gezamenlijke opleidingen- en beroepenmarkten helpen leerlingen om een realistischer beeld te krijgen van opleidingen en beroepen. Ook blijkt uit de resultaten dat mentoren/coaches (vo) steeds vaker een belangrijke informatiebron vormen voor leerlingen en dat mbo-instellingen steeds actiever worden in het informeren van vo-mentoren, zodat zij leerlingen beter kunnen ondersteunen bij hun studiekeuze.

Aanmelding en inschrijving

Het merendeel van de aanmeldingen (55 procent) vindt plaats uiterlijk 1 april maar een substantieel deel van de instromende studenten meldt zich pas na de vroegtijdige aanmelddatum aan, in de meeste gevallen wel uiterlijk in juli. Laat aanmelden komt relatief vaak voor onder entree- en bbl-studenten, vermoedelijk omdat aankomend studenten pas na 1 april weten als ze geen vo-diploma hebben behaald (en naar entree gaan in plaats van een ander mbo-niveau) en een leerwerkplek moeten vinden (voor bbl-studenten). Studenten melden zich gemiddeld voor 1,7 opleidingen aan; de meerderheid (81 procent) voor maar één opleiding. Dit lijkt een stabiel gegeven. Bij aanmeldingen tot uiterlijk één april leidt twee derde tot een inschrijving. Naarmate de aanmeldingen later zijn, neemt het aandeel dat wordt omgezet in een inschrijving af.

Numerus fixus

Het aantal opleiding/instelling-combinaties waarvoor een numerus fixus (NF) geldt, bedraagt 546 in 2025-2026. Ten opzichte van zowel de vorige meting als de eerste meting in 2019-2020 is het aantal NF-opleidingen gedaald. Enkele domeinen laten over een reeks van vier jaren een (sterke) daling zien: Media en vormgeving (waar eerder landelijke afspraken waren gemaakt over het beperken van aantallen opleidingsplaatsen); Informatie- en communicatietechnologie; Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek. De numerus fixus beperkt zich vrijwel geheel tot bol-opleidingen. Bij ongeveer de helft van de NF-opleidingen is het gebrek aan stageplaatsen de reden of een van de redenen voor de numerus fixus. Ten opzichte van de vorige meting is gebrek aan werkgelegenheid vaker de reden of een van redenen om een numerus fixus in te stellen. Bij vrijwel alle NF-opleidingen wordt de volgorde van aanmelding gehanteerd als toelatingsprocedure; loting komt zelden voor. Van de studenten die in de studentenenquête aangaven een NF-opleiding te volgen wist drie kwart wel en een kwart niet van tevoren dat het een opleiding met een beperkt aantal plaatsen (NF) was.

(Bindend) studieadvies

Het (bindend) studieadvies is onderdeel van een procedure waarin studievoortgangsgesprekken een belangrijke plek innemen. 84 procent mbo-studenten heeft in hun eerste studiejaar één of meer gesprekken over hun studievoortgang gehad, ongeveer de helft daarvan heeft één gesprek gehad en de andere helft meerdere gesprekken. Dit beeld is vrij stabiel sinds corona. Uit eerdere metingen is bekend dat teams soms moeite hebben om de workload van de begeleiding van studenten behapbaar te houden. Hiertoe worden soms groepsgerichte aanpakken ingezet, worden de voortgangsbegeleidingsgesprekken breder ingezet (voor meerdere doeleinden), of komt de focus vooral te liggen op gesprekken met studenten bij wie de voortgang achterblijft. Hierdoor kan voorkomen dat in de praktijk minder gesprekken worden gevoerd dan beoogd, of worden de voortgangsgesprekken niet altijd als zodanig herkend door studenten.
Een aandachtspunt blijft dat structureel de helft van de studenten zegt niet op de hoogte te zijn geweest van het (bindend) studieadvies en die eisen die daarbij horen. Mbo-instellingen geven

op verschillende manier aandacht aan het (bindend) studieadvies, van de introductie tot de OER tot slb-lessen. De informatie moet herhaald blijven worden en instellingen zoeken naar manieren om te zorgen dat de informatie bij studenten beklijfd, zoals animaties of ouderavonden waarop studenten zelf het (bindend) studieadvies uitleggen aan ouders.
Ongeveer een op de vijf studenten krijgt een waarschuwing of voorlopig negatief studieadvies. Uiteindelijk ontving in 2024-2025 4,2 procent daadwerkelijk een negatief (bindend) studieadvies. Dit is een vrij stabiel gegeven. Van deze (kleine groep) studenten met een negatief (bindend) studieadvies zegt één op de vijf geen formele of informele waarschuwing te hebben ontvangen.
De algehele trend sinds 2020-2021 lijkt dat er wat meer duidelijkheid bij studenten komt over een ontvangen positief studieadvies; de groep die geen (bindend) studieadvies heeft ontvangen of dat niet weet is sinds die tijd wat afgenomen. Er blijven verschillen zichtbaar tussen groepen studenten. Zo geven bbl-studenten vaker aan dat ze geen studieadvies hebben gehad of dat ze het niet weten, dan bol-studenten, en ze weten ook minder vaak aan welke eisen ze moeten voldoen voor een positief studieadvies.

Het beeld van in hoeverre het studieadvies bindend wordt gebruikt blijft diffuus. Uit de vorige meting kwam naar voren dat bij twee derde van de instellingen het studieadvies altijd bindend was en bij de meeste andere soms bindend soms niet. Uit de focusgroepen met professionals vanuit de mbo-instellingen van dit en vorig jaar bleek dat er in de regel bindende consequenties aan een negatief studieadvies worden verbonden. Een negatief studieadvies zonder bindende consequenties wordt als een verwarrende optie beschouwd die alleen bij uitzondering wordt toegepast, bijvoorbeeld vanwege persoonlijke omstandigheden. Van de studenten zegt echter een minderheid (42 procent) dat ze moesten stoppen met de opleiding na het studieadvies.

Aanbevelingen

- De onderzoeksuitkomsten laten zien dat blijvende investering in succesvolle elementen van het huidige oriëntatie- en instroomproces (elementen waar studenten positief over zijn), monitoring van de tevredenheid van studenten over het oriëntatie- en instroomproces en periodieke evaluatie van het oriëntatie- en instroomproces relevant zijn; monitoring en evaluatie maken het mogelijk de kwaliteit van het proces te verbeteren. Bovendien wordt in de focusgroepen aangeraden om succesvolle werkwijzen en aanpakken uit te wisselen tussen opleidingen en mbo-instellingen.
- Aangeraden wordt om niet alleen in het vmbo, maar ook in havo/vwo nadrukkelijk aandacht te besteden aan (de mogelijke overstap naar) het mbo; hetzelfde geldt voor het praktijkonderwijs (uit onderzoek blijkt immers dat een aanzienlijk deel van de leerlingen na het praktijkonderwijs doorstroomt naar het mbo[27]). Ook voor het mbo betekenen de bevindingen dat een uniforme aanpak mogelijk niet voor alle doelgroepen even goed werkt en dat sommige groepen wellicht meer behoefte hebben aan gerichte informatie. Aanbevolen wordt de informatievoorziening sterker te differentiëren naar doelgroep en specifieke aandacht te besteden aan leerlingen afkomstig uit praktijkonderwijs, havo en vwo[28]. Bovendien is het – in relatie tot de informatievoorziening – aan te raden communicatievormen te gebruiken die aansluiten bij de

27 In de praktijk gaat bijna de helft van de leerlingen na het praktijkonderwijs naar het mbo (bron: Doorstroom vanuit het praktijkonderwijs, DUO, 2024).
28 Zeker nu ook zichtbaar is dat de instroom vanuit havo/vwo in het mbo iets hoger lijkt te worden (zie paragraaf 3.1). Ook uit ander onderzoek bleek dat met name het aantal ongediplomeerde havoleerlingen dat doorstroomt naar het mbo is toegenomen (Doorstroom van havo 4 naar mbo. Alternatieve route niet zonder risico's, DUO, 2024).

communicatie-/belevingswereld van jongeren (denk aan apps, korte video's, interactieve middelen, praktische stappenplannen) en de betrokkenheid van ouders/verzorgers te vergroten.

- Aangeraden wordt na te denken over specifieke ondersteuning in de overgang naar het mbo voor doelgroepen die relatief vaker knelpunten ervaren, extra aandacht te besteden aan andere overgangen dan vmbo-mbo (denk aan pro/havo/vwo-mbo) en bestaande ondersteuningsmogelijkheden vanuit het mbo bij het kiezen van een opleiding beter zichtbaar te maken voor specifieke doelgroepen. Het lijkt niet zozeer nodig te zijn om nieuwe instrumenten te ontwikkelen, maar vooral om bestaande begeleidingsmogelijkheden beter te laten aansluiten op de behoeften van verschillende doelgroepen.
- Aanbevolen wordt de samenwerking tussen vo en mbo verder te versterken, gezamenlijke (praktijkgerichte) voorlichtings- en oriëntatieactiviteiten structureel onderdeel te maken van het keuzeproces en regionale samenwerkingsafspraken te ontwikkelen rondom loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Bovendien lijkt het relevant om te investeren in de rol van mentoren (vo) als belangrijke schakel in het studiekeuzeproces, om in te zetten op deskundigheidsbevordering bij vo-mentoren/coaches over mbo(-opleidingen) en om kennisuitwisseling tussen mbo-begeleiders, vo-mentoren en decanen te faciliteren.

Eindmeting 2027

In deze en voorgaande metingen zijn verschillende aandachtspunten en aanbevelingen aan bod gekomen, veel ten aanzien van de informatievoorziening aan studenten over de overstap naar het mbo en de verschillen in de uitvoeringspraktijk van het (bindend) studieadvies. In de eindmeting 2027 kunnen we de studieloopbanen van studenten in relatie tot vroege/late/meervoudige aanmelding beter onderzoeken, wordt nog een laatste keer een brede peiling onder beleidsmedewerkers en onderwijsteams in het mbo gehouden (die dit jaar geen onderdeel was van de meting) en worden voor de laatste keer de studentenenquêtes gehouden. In de eindrapportage maken we voor de laatste keer de stand van zaken op wat betreft het doelbereik van de wet en aanbevelingen een aandachtspunten bij de uitvoering ervan.

Bijlage A
Tabellen bij Hoofdstuk 3

Tabel A.1 – Kon je bij je mbo-instelling de informatie krijgen die je nodig had om je aan te melden?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Ik heb niet naar informatie gezocht/gevraagd	15	19	18	19	19	20
Ik kon alle informatie vinden of opvragen	45	38	40	41	43	44
Ik kon veel informatie vinden of opvragen	29	28	30	28	28	26
Ik kon sommige informatie vinden of opvragen	9	12	9	10	8	8
Ik kon weinig tot geen informatie vinden of opvragen	2	3	3	3	2	3

(Percentages; N=4.571, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=3.513, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=3.627, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.836, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=3.102, enquête IA – eerstejaars studiejaar 2024-2025; N=3.159, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Tabel A.2 – Vervolgvraag: Hoe heb je deze informatie gekregen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Via de website van de mbo-instelling	70	74	72	70	69	69
Via contact met de mbo-instelling	47	41	47	47	48	48
Via brief of andere schriftelijke informatie van de mbo-instelling	23	17	18	19	18	20
Anders	7	6	7	5	7	5

(Percentages; N=3.876, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=2.808, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=2.924, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2022-2023; N=2.265, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.476, enquête IA – eerstejaars studiejaar 2024-2025; n=2.458, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Tabel A.3 – Had de opleiding die je nu volgt een intake of kennismakingsactiviteit?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Ja, verplicht	63	60	62	63	63	65
Ja, vrijwillig	16	16	18	17	17	16
Nee	15	16	13	11	11	10
Weet ik niet	7	8	6	9	9	8

(Percentages; N=4.380, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=3.227, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=3.371, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2022-2023; N=2.660, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.949, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2024-2025; N=3.001, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Tabel A.4 – Was je tevreden over de intake/kennismakingsactiviteiten?

	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Zeer tevreden	24	16	19	21	23	22
Tevreden	64	66	64	62	62	65
Niet tevreden, niet ontevreden	8	13	12	12	10	10
Ontevreden	2	3	2	3	3	2
Zeer ontevreden	2	3	3	3	3	2

(Percentages, N=3.305, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2020-2021; N=2.399, enquête IA - eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2021-2022; N=2.605, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2022-2023; N=2.091, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2023-2024; N=2.297, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten 2024-2025; N=2.345, enquête IA – eerstejaars mbo-studenten studiejaar 2025-2026)

Bijlage B
Tabellen bij Hoofdstuk 5

Tabel B. 1 – Geen studieadvies gehad: waarom niet?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik was al met mijn opleiding gestopt	19	14	22	22	19	19
De school gaf vorig studiejaar geen bindend studieadvies vanwege corona	25	35	25	*	*	*
De school gaf vorig studiejaar geen bindend studieadviezen vanwege andere redenen	11	7	10	-	-	-
De opleiding gaf wel bindend studieadviezen, maar ik kreeg het niet	4	4	5	14	14	14
Anders	41	41	37	65	67	67

(Percentages; N=547, studentenenquête BSA 2019-2020; N=547, studentenenquête BSA 2020-2021, N=534, studentenenquête BSA 2021-2022; N=434, studentenenquête BSA 2022-2023; N=394, studentenenquête BSA 2023-2024; N=481, studentenenquête BSA 2024-2025)

*Antwoordcategorie niet meer in studentenenquête BSA 2022-2023 opgenomen.

Tabel B. 2 – Waarom ben je vorig jaar met je opleiding gestopt? (meer antwoorden mogelijk)

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Verkeerde opleidingskeuze	45	33	49
De opleiding was te zwaar	12	16	10
Ik was niet gemotiveerd	21	34	29
Ik voelde me niet thuis bij de opleiding	33	21	33
De manier van onderwijs geven paste niet bij mij	21	13	23
Ik wilde geen negatief Studieadvies (BSA) krijgen	2	2	2
Persoonlijke redenen	20	37	27
Anders namelijk ...	21	15	16

(Percentages; N=103, studentenenquête BSA 2022-2023; N=78, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=100, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 3 – Heeft de school nog afspraken met je gemaakt voor het mogen voortzetten van je opleiding?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja	13	19	18
Nee, ik mocht gewoon doorgaan met de opleiding	87	81	82

(Percentages; N=1168, studentenenquête BSA 2022-2023; N=1323, studentenenquête BSA 2023-2024; N=1944, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 4 – Zijn die afspraken schriftelijk vastgelegd in een brief of e-mail?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja	43	54	47
Nee	57	46	53

(Percentages; N=147, studentenenquête BSA 2022-2023; N=217, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=320, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 5 – Wist je aan welke eisen je moest voldoen om een positief Studieadvies (BSA) te krijgen (alleen de studenten die wisten dat ze een studieadvies (BSA) zouden krijgen)?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja	85	80	82	84	81	79
Nee	15	20	18	16	19	21

(Percentages; N=2.713, studentenenquête BSA 2019-2020; N=1.646 studentenenquête BSA 2020-2021; N=1.462 studentenenquête BSA 2021-2022; N=1.194, studentenenquête BSA 2022-2023; N=1290, studentenenquête BSA 2023-2024; N=1895, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 6 – Hoe ben je de eisen te weten gekomen? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Gehoord in een startgesprek/kennismakingsgesprek (voorafgaand aan start opleiding)	34	32	32	36	37	37
Gehoord in gesprek(ken) met mentor/ studieloopbaanbegeleider (gedurende eerste jaar)	76	73	74	75	72	76
De eisen stonden in een brief/studiegids	17	15	15	14	14	12
Anders, namelijk...	3	3	4	3	4	4

(Percentages; N=2717, studentenenquête BSA 2019-2020; N=1607, studentenenquête BSA 2020-2021; N=1490, studentenenquête BSA 2021-2022; N=1259, studentenenquête BSA 2022-2023, N=1262, studentenenquête BSA 2023-2024; N=1859, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 7 – Geen studievoorgangsgesprek: Had je wel behoefte aan een gesprek?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja, ik had wel behoefte aan een (of meerdere) studievoortgangsgesprek(ken)	33	37	31	38	30	30
Nee, ik had geen behoefte aan studievoortgangsgesprek(ken)	67	63	69	62	70	70

(Percentages; N=447, studentenenquête BSA 2019-2020; N=470, studentenenquête BSA 2020-2021, N=350, studentenenquête BSA 2021-2022; N=283, studentenenquête BSA 2022-2023; N=300, studentenenquête BSA 2023-2024; N=514, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 8 – Eén studievoorgangsgesprek: In welke periode heb je dit gehad?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Augustus – december	45	28	29	29	25	27
Januari – half maart	41	49	46	47	49	46
Half maart – juli	14	23	25	24	26	26

(Percentages; N=1634, studentenenquête BSA 2019-2020; N=1188, studentenenquête BSA 2020-2021, N=1036, studentenenquête BSA 2021-2022, N=899, studentenenquête BSA 2022-2023; N=875, studentenenquête BSA 2023-2024; N=1381, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 9 – Eén studievoorgangsgesprek: Was je tevreden met één studievoortgangsgesprek?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja, één gesprek was voor mij voldoende	79	74	75	79	80	84
Nee, ik had graag meerdere studievoortgangsgesprekken gehad	19	22	22	18	17	13
Nee, ik had liever helemaal geen studievoortgangsgesprek gehad	2	4	2	3	3	3

(Percentages; N=1633, studentenenquête BSA 2019-2020; N=1188, studentenenquête BSA 2020-2021, N=1035, studentenenquête BSA 2021-2022, N=899, studentenenquête BSA 2022-2023, N=874, studentenenquête BSA 2023-2024)

Tabel B. 10 – Wat vond je positief aan het studievoortgangsgesprek/de studievoortgangsgesprekken? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik kreeg duidelijk te horen wat er goed ging en niet goed ging in mijn opleiding	60	56	55	57	59	58
Ik voelde mij op mijn gemak in het gesprek	52	45	46	50	48	48
De mentor/studieloopbaanbegeleider luisterde goed naar mij	47	43	44	44	45	45
Er werd goed gekeken of ze mij ergens mee konden helpen	46	40	41	41	42	41
Ik kreeg duidelijk te horen wat ik moest verbeteren in mijn opleiding	33	28	30	30	32	31
De vragen die ik had werden goed/duidelijk beantwoord	31	25	26	25	26	26
Het gesprek was op een goed moment in het studiejaar	23	19	20	21	21	20
Ik heb echt wat gehad aan het gesprek	21	18	18	18	18	18
Ik vond niks positief aan het gesprek	4	6	7	7	6	6
Anders	2	3	3	3	2	2

(Percentages; N=3829, studentenenquête BSA 2019-2020; N=2659, studentenenquête BSA 2020-2021, N=2421, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2036, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2048, studentenenquête BSA 2023-2024; N=2937, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 11 – Wat vond je negatief aan het studievoortgangsgesprek/de studievoortgangsgesprekken? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik vond niks negatief aan het gesprek	69	64	65	67	68	71
Ik heb niet veel gehad aan het gesprek	9	13	12	11	11	10
Er werd niet goed gekeken of ze mij ergens mee konden helpen	7	9	9	9	8	7
Ik kreeg niet duidelijk te horen wat ik moest verbeteren in mijn opleiding	6	7	7	6	6	6
De vragen die ik had werden niet goed beantwoord	6	6	6	7	6	6
Ik kreeg niet duidelijk te horen wat er goed ging en niet goed ging in mijn opleiding	5	6	7	7	5	5
Ik voelde mij niet op mijn gemak in het gesprek	4	5	6	6	6	5
De mentor/studieloopbaanbegeleider luisterde niet goed naar mij	4	5	6	7	5	5
Het gesprek was te laat in het studiejaar	4	5	6	3	4	4
Het gesprek was te vroeg in het studiejaar	4	4	3	3	3	3
Anders	3	3	3	3	3	2

(Percentages; N=3827, studentenenquête BSA 2019-2020; N=2626, studentenenquête BSA 2020-2021, N=2385, studentenenquête BSA 2021-2022; N=2027, studentenenquête BSA 2022-2023; N=2010, studentenenquête BSA 2023-2024; N=2922, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 12 – Van wie heb je toen gehoord dat je mogelijk een negatief BSA zou krijgen?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Van mijn mentor/studieloopbaanbegeleider	75	77	75	75	73	73
Van een andere docent	6	6	5	7	7	9
Van de zorgcoördinator	2	3	4	4	2	4
Van de opleidingsmanager	3	4	4	4	3	4
Anders	3	1	2	3	2	1
Weet ik niet meer	10	9	10	8	12	10

(Percentages; N=828, studentenenquête BSA 2019-2020; N=494, studentenenquête BSA 2020-2021, N=501, studentenenquête BSA 2021-2022; N=404, studentenenquête BSA 2022-2023; N=428, studentenenquête BSA 2023-2024; N=625, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 13 – Wanneer heb je een waarschuwing gehad dat je mogelijk een negatief BSA zou krijgen?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Een maand voor het BSA	14	15	15	13	14	15
Twee maanden voor het BSA	9	9	8	9	12	12
Drie maanden voor het BSA	7	7	9	9	10	7
Vier maanden voor het BSA	3	7	5	5	3	6
Eerder	7	4	6	5	5	5
Weet ik niet precies	61	57	58	59	56	56

(Percentages; N=827, studentenenquête BSA 2019-2020; N=493, studentenenquête BSA 2020-2021, N=501, studentenenquête BSA 2021-2022; N=404, studentenenquête BSA 2022-2023; N=428, studentenenquête BSA 2023-2024; N=625, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 14 – Vond je de waarschuwing nuttig/zinvol?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Zeer nuttig/zinvol	32	28	24	28	30	29
Een beetje nuttig/zinvol	41	40	41	39	39	40
Niet zo nuttig/zinvol	16	21	23	20	20	19
Helemaal niet nuttig/zinvol	11	12	12	12	11	12

(Percentages; N=797, studentenenquête BSA 2019-2020; N=476, studentenenquête BSA 2020-2021; N=473, studentenenquête BSA 2021-2022; N=384, studentenenquête 2022-2023; N=415, studentenenquête 2023-2024; N=612, studentenenquête 2024-2025)

Tabel B. 15 – Waarom vond je de waarschuwing nuttig/zinvol? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Door de waarschuwing werd mij duidelijk op welke punten ik harder moest gaan werken	56	52	52	53	46	51
Door de waarschuwing werd ik (extra) gemotiveerd om mijn prestaties op school te verbeteren	46	40	43	43	45	45
Na de waarschuwing is het gelukt om mijn prestaties op school te verbeteren	20	16	15	19	17	18
Na de waarschuwing kreeg ik extra begeleiding om mijn prestaties op school te verbeteren	12	10	14	17	12	12
Anders	4	7	7	3	7	5

(Percentages; N=568, studentenenquête BSA 2019-2020; N=319, studentenenquête BSA 2020-2021; N=308, studentenenquête BSA 2021-2022; N=257, studentenenquête BSA 2022-2023; N=282, studentenenquête BSA 2023-2024; N=342, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 16 – Waarom vond je de waarschuwing niet nuttig/zinvol? (Meer antwoorden mogelijk)

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik heb geen waarschuwing nodig om mijn prestaties op school te verbeteren	33	25	30	28	23	31
Er werd mij niet voldoende duidelijk gemaakt waar ik harder aan moest gaan werken	31	34	36	39	23	31
Na de waarschuwing is het niet gelukt om mijn prestaties op school te verbeteren	23	34	25	30	30	22
Ik vond de waarschuwing onterecht					23	31
Anders	23	20	24	33	17	12

(Percentages; N=226, studentenenquête BSA 2019-2020; N=154, studentenenquête BSA 2020-2021; N=164, studentenenquête BSA 2021-2022; N=106, studentenenquête BSA 2022-2023; N=133, studentenenquête BSA 2023-2024; N=188, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 17 – Moest je stoppen of mocht je doorgaan met je opleiding?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ik mocht doorgaan	38	54	58
Ik moest stoppen	62	46	42

(Percentages; N=86, studentenenquête BSA 2022-2023; N=84, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=144, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 18 – Waarover gingen de afspraken?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Welke vakken/onderdelen ik moest verbeteren	61	54	63
Extra begeleiding vanuit de school	37	28	20
Hoeveel tijd ik krijg om te verbeteren	51	27	25
Mijn aanwezigheid en inzet bij de lessen	52	43	53
Mijn aanwezigheid en inzet bij bpv/stage/werk	24	17	12
Mijn gedrag tijdens de lessen	23	21	8
Mijn gedrag tijdens de bpv/stage/werk	8	4	0
Anders, namelijk...	2	10	8

(Percentages; N=54, studentenenquête BSA 2022-2023; N=26, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=54, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 19 – Heb je na het negatief bindend studieadvies nog een keer een gesprek gehad met iemand van school (bijv. je mentor of een slb'er) over hoe nu verder?

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Ja, een keer	29	29	28	40	38	31
Ja, meerdere keren	34	30	36	31	34	32
Nee	37	40	36	29	29	36

(Percentages; N=125, studentenenquête BSA 2019-2020; N=106, studentenenquête BSA 2020-2021; N=99, studentenenquête BSA 2021-2022; N=81, studentenenquête BSA 2022-2023; N=84, studentenenquête BSA 2023-2024; N=142, studentenenquête BSA 2024-2025)

Tabel B. 20 – Ben je nog door anderen geholpen?

	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Gemeente	6	9	16
Leerplicht / Doorstroompunt	18	14	16
Mijn nieuwe school	19	5	11
Mijn nieuwe opleiding aan mijn oude school	21	0	6
Anders	49	15	14
Ik ben niet door anderen geholpen	-*	58	53

(Percentages; N=31, studentenenquête BSA 2022-2023; N=38, studentenenquête BSA 2023-2024 ; N=59, studentenenquête BSA 2024-2025)

*Deze categorie was in de meting 2022-2023 abusievelijk niet meegenomen in de vragenlijst

Bijlage C
Tabellen bij Hoofdstuk 4

NF naar domeinen

Tabel C. 1 Overzicht van het aantal NF per opleiding, domeinen Techniek (1-4)

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Domein 1 – Bouw en Infra	11	10	18	24	30
GWW / grondverzet	3	3	5	9	12
Landmeetkunde	2	1	1	1	1
Opperman bestratingen/ straatmaker	2	2	2	5	6
Uitvoerder bouw en infra	2	3	4	3	3
Betontimmerman / betonstaalvlechter	2	-	4	2	2
Timmerman	-	-	2	4	4
Overig	-	-	-	-	2
Domein 2 – Afbouw, hout en onderhoud	15	15	16	12	12
Vastgoedonderhoud / projectmanager	3	1	1	-	1
Specialist schilderen / Decoratie- en restauratieschilder	2	3	1	1	3
Schilder	2	1	3	-	-
Meubelmaker/(scheeps)interieurbouwer	-	6	3	6	3
Meubelstoffeerder	-	-	2	2	-
(VeVa) Allround vakkracht onderhoud en klussenbedrijf	429	230	1	1	1
(VeVa) Servicemedewerker gebouwen	431	232	1	-	2
VeVa - Militair medewerker genie	-	1	2	-	-
VeVa - Bouw	-	-	2	1	1
Veiligheid en Vakmanschap				1	-
Overig	-	-	-	-	1
Domein 3 – Techniek en procesindustrie	13	19	14	15	14
VeVa –Mechatronica	5	7	5	3	2
VeVa - Berijfsautotechniek	-	-	1	-	-
(Eerste) monteur elektrotechnische/werktuigkundige installaties	-	7		1	10

29 Waarvan 2 VeVa
30 Allen VeVa
31 Waarvan 2 VeVa
32 Allen VeVa

Procesoperator A	-	1	1	-	-
Research instrumentenmaker / instrumentmaker	-	1	2	-	-
Technicus	-	2	1	3	-
Monteur mechatronica	-	-	2	3	-
Overig	8	-	2	-	2
Domein 4 - Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	29	19	23	14	12
Creatief vakman (schoenmaker / glazenier / hoedenmaker / keramist / lederwarenmaker)	7	2	3	4	6
Analist/Laborant	17	17	14	7	2
Uurwerktechniek	2	-	2	-	-
Orthopedisch technicus / tandtechnicus	-	-	3	2	4
Optiek	3	-	1	1	-
TOTAAL NF domeinen 1-4	**68**	**64**	**71**	**65**	**68**

Tabel C. 2 Domein 5 – Media en vormgeving, overzicht van het aantal NF per opleiding.

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Podium- en evenemententechnicus	23	11	9	4	6
Licht- of geluidstechnicus	-	2	-	1	-
Content Creator	-	2	-	-	-
Signmaking	17	11	13	7	6
AV-specialist	16	13	14	6	6
Fotografie	7	5	5	7	4
DTP-er / Mediamaker	19	10	11	11	8
Stand- en Decorbouwer	-	2	3	-	
Mediamanagement	6	5	7	2	1
Mediaredactie	5	6	4	4	3
Mediavormgever	31	28	27	15	11
Ruimtelijke vormgeving	4	5	7	3	1
Productpresentatie	4	2	1	1	1
Game artist	-	2	-	1	1
Overige	3	2	1	6	4
TOTAAL NF domein 5	**135**	**106**	**102**	**68**	**52**

Tabel 5.4 – Domein 6 – Informatie- en communicatietechnologie, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
ICT (Support)	2833	2234	2535	21	1936
IT Systems and Devices	9	737	-	9	1
Software/Game/Application Developer	15	5	4	6	4
TOTAAL NF domein 6	52	34	29	36	24

Tabel C. 3 Domein 7 – Mobiliteit en voertuigen, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Autospuiter/autoschadehersteller	4	-	-	-	-
(Bedrijfs)autotechnicus	2038	1939	1340	13	641
Vliegtuigonderhoud	-	2	-	-	-
(Motor/)fiets- /scootertechnicus	4	3	3	6	3
Technicus/Monteur Mobiele Werktuigen	2	2	3	8	1242
Techniek en mechanisatie	-	-	2	-	-
Overig	-	-	-	-	1
TOTAAL NF domein 7	30	26	17	27	22

33 Waarvan 6 VeVa
34 Waarvan 4 VeVa
35 Waarvan 5 VeVa
36 Waarvan 3 VeVa
37 Waarvan 1 VeVa
38 Waarvan 8 VeVa
39 Waarvan 8 VeVa
40 Waarvan 5 VeVa
41 Waarvan 5 Veva
42 Waarvan 8 VeVa

Tabel C. 4 Domein 8 – Transport, scheepvaart en logistiek, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Aviation Operations Officer	1	1	2	-	6
Chauffeur Goederenvervoer	1	1	-	-	-
Luchtvaartdienstverlener	4	5	9	2	6
Machinist railvervoer	-	1	-	-	-
Schipper/kapitein binnenvaart/rondvaartboot	2	2	-	-	-
Logistiek medewerker/teamleider	543	344	645	10	946
Overig	-	-	-	-	9
TOTAAL NF Domein 8	**13**	**13**	**17**	**12**	**30**

Tabel C. 5 – Domein 9 – Handel en ondernemerschap, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Interieuradviseur	5	5	4	6	7
Junior stylist	6	3	3	-	1
Leidinggevende Team/Afdeling/Project	-	1	1	-	-
Manager Retail	1	1	-	-	1
Mode- en maatkleding / Fashion	20	25	20	12	9
Vakman-ondernemer	2	2	1	1	3
Verkopert Mode/Wonen	-	4	3	4	2
Productpresentatie	-	-	1	-	-
TOTAAL NF Domein 9	**34**	**41**	**33**	**23**	**23**

43 Waarvan 2 VeVa
44 Waarvan 3 VeVa
45 Waarvan 4 VeVa
46 Waarvan 9 VeVa

Tabel C. 6 – Domein 10 – Economie en administratie, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Accountmanager / International business	5	4	3	-	-
E-commerce	-	2	-	2	2
Evenementenorganisatie / producent	3	4	4	2	6
Marketing en communicatie	5	3	4	1	1
Bedrijfs-/juridische/financiële administratie	7	9	10	-	1
Secretariaat en receptie / managementassistent	6	6	3	-	5
Human Resource Management	-	1	2	-	-
Junior assistent accountant	-	1	-	-	-
Overig	4	-	-	3	-
TOTAAL NF domein 10	**30**	**30**	**26**	**8**	**15**

Tabel C. 7 – Domein 11 – Veiligheid en sport, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
VeVa – Aankomend medewerker/onderofficier grondoptreden/maritiem	50	48	39	59	60
Handhaving toezicht en veiligheid	25	25	26	28	32
Beveiliging	1847	1848	1649	33	2950
Sport en bewegen	14	21	20	29	18
College de Toekomst	-	1		-	
TOTAAL NF domein 11	**107**	**113**	**101**	**149**	**139**

Tabel C. 8 – Domein 12 – Uiterlijke verzorging, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Grimeur	2	2	-	-	
Kapper/Haarstylist/Salonmanager dame/heer	15	20	23	20	26
Schoonheidsspecialist	12	9	8	5	5
Overig	-	-	-	-	4
TOTAAL NF Domein 12	**29**	**31**	**31**	**25**	**35**

47 Waarvan 4 VeVa
48 Waarvan 1 VeVa
49 Waarvan 3 VeVa
50 Waarvan 6 VeVa

Tabel C. 9 – Domein 13 – Horeca en bakkerij, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Bakker	6	2	3	4	6
Kok	5	-	-	-	-
Bediening	1	-	-	-	-
Gastheer/vrouw	2	-	-	-	-
Facilitair manager	1	2	551	1	-
Manager/Ondernemer horeca	4	2	1	1	-
TOTAAL NF Domein 13	**19**	**6**	**9**	**6**	**6**

Tabel C. 10 – Domein 14 – Toerisme en recreatie, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Leisure & hospitality	7	1	1	1	1
TOTAAL NF Domein 14	**7**	**1**	**1**	**1**	**1**

Tabel C. 11 – Domein 15 – Zorg en welzijn, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Doktersassistent	24	15	18	15	5
Apothekersassistent	6	7	4	5	2
Tandartsassistent/tandtechnicus	13	13	15	10	3
Pedagogisch medewerker/onderwijsassistent	14	5	7	10	20
Sociaal/sociaal-cultureel/sociaal-maatschappe-lijk/maatschappelijk werker	9	12	17	27	32
Helpende/verzorgende/verpleegkundige	10	1352	1653	17	1054
Acteur/theater/musical/dans	28	25	19	24	23
Muziek/muzikant	11	12	12	15	7
Sport en recreatie	10	9	6	12	2
(Facilitaire) dienstverlening	2	2	2	2	-
TOTAAL NF domein 15	**127**	**113**	**116**	**137**	**104**

51 Waarvan 3 VeVa
52 Waarvan 4 VeVa
53 Waarvan 5 VeVa
54 Waarvan 5 VeVa

Tabel C. 12 – Domein 16 – Voedsel, natuur en leefomgeving, overzicht van het aantal NF per opleiding

Opleidingen	NF 19-20	NF 20-21	NF 21-22	NF 23-24	NF 25-26
Bloem, groen en styling	2	-	-	-	-
Dierenverzorging	10	11	10	5	6
Onderzoeker natuur en milieu	1	-	-	-	-
Paardensport en -houderij	3	3	4	8	9
Paraveterinair	8	6	7	19	6
Schaapherder	-	1	1	-	1
Voeding en kwaliteit/techniek	3	1	1	-	-
Voeding- en leefstijladviseur	1	1	-	3	1
Overig	-	-	-	-	2
TOTAAL NF domein 16	**28**	**23**	**23**	**35**	**25**

Tabel C. 13 – NF-opleidingen per domein naar leerweg

	BOL	BBL	Totaal
1 Bouw en infra	5	25	30
2 Afbouw, hout en onderhoud	11	1	12
3 Techniek en procesindustrie	10	4	14
4 Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	10	2	12
5 Media en vormgeving	52	0	52
6 Informatie- en communicatietechnologie	24	0	24
7 Mobiliteit en voertuigen	19	3	22
8 Transport, scheepvaart en logistiek	29	1	30
9 Handel en ondernemerschap	23	0	23
10 Economie en administratie	13	2	15
11 Veiligheid en sport	135	4	139
12 Uiterlijke verzorging	27	8	35
13 Horeca en bakkerij	3	3	6
14 Toerisme en recreatie	1	0	1
15 Zorg en welzijn	96	8	104
16 Voedsel, natuur en leefomgeving	24	1	25
17 Entree	2	0	2
	484	62	546

Redenen NF

Tabel C. 14 Reden waarom de NF is ingesteld, naar niveau (2025-2026; uitgebreidere antwoorden)

Reden	MBO 2 %	MBO 3 %	MBO 4 %
Gebrek aan werkgelegenheid	-	1	6
Gebrek aan stageplekken	20	15	24
Gebrek aan opleidingscapaciteit	20	26	20
Gebrek aan werkgelegenheid en stageplekken	17	15	26
Gebrek aan werkgelegenheid en opleidingscapaciteit	2	4	4
Gebrek aan stageplekken en opleidingscapaciteit	3	-	12
Combinatie van gebrek aan werkgelegenheid, stageplekken en opleidingscapaciteit	2	4	2
VeVa (aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie)	32	35	4
Wettelijke bepaling aantal beschikbare plekken i.v.m. macrodoelmatigheid	-	-	-
Andere reden	2	-	1
TOTAAL NF (= 100%)	**88**	**112**	**95**

Tabel C. 15 – Reden waarom de NF is ingesteld, alleen voor leerweg BBL

	BBL	BBL	BBL
Reden	Aantal NF 21-22	Aantal NF 23-24	Aantal NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	-	-	-
Gebrek aan stageplekken	5	6	3
Gebrek aan opleidingscapaciteit	15	47	35
Gebrek aan werkgelegenheid en stageplekken	2	12	5
Gebrek aan werkgelegenheid en opleidingscapaciteit	10	-	1
Gebrek aan stageplekken en opleidingscapaciteit	-	33	2
Combinatie van gebrek aan werkgelegenheid, stageplekken en opleidingscapaciteit	1	-	2
VeVa (aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie)	-	2	2
Wettelijke bepaling aantal beschikbare plekken i.v.m. macrodoelmatigheid	1	-	-
Andere reden	2	-	1
TOTAAL NF	**36**	**49**	**51**

Tabel C. 16 – Reden waarom de NF is ingesteld, MBO 2 (meerdere jaren)

Reden (alleen of in combinatie met andere redenen) [55]	% NF 19-20	% NF 20-21	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	30	41	38	19	22
Gebrek aan stageplekken	37	41	42	53	43
Gebrek aan opleidingscapaciteit	24	25	23	27	28
Toelatingsbeperking	24	27	28	32	32
TOTAAL NF	**139**	**149**	**117**	**119**	**88**

Tabel C. 17 – Reden waarom de NF is ingesteld, MBO 3 (meerdere jaren)

Reden (alleen of in combinatie met andere redenen) [56]	% NF 19-20	% NF 20-21	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	31	27	41	15	24
Gebrek aan stageplekken	40	43	47	40	34
Gebrek aan opleidingscapaciteit	21	26	24	32	34
Toelatingsbeperking	23	28	29	37	35
TOTAAL NF	**151**	**149**	**132**	**115**	**112**

Tabel C. 18 – Reden waarom de NF is ingesteld, MBO 4 (vergelijking)

Reden (alleen of in combinatie met andere redenen) [57]	% NF 19-20	% NF 20-21	% NF 21-22	% NF 23-24	% NF 25-26
Gebrek aan werkgelegenheid	51	45	52	24	39
Gebrek aan stageplekken	42	58	58	60	64
Gebrek aan opleidingscapaciteit	25	32	33	40	38
Toelatingsbeperking	1	10	13	11	4
TOTAAL NF	**294**	**297**	**260**	**195**	**95**

55 Combinatie van antwoordcategorieën, totaal groter dan 100 procent
56 Combinatie van antwoordcategorieën, totaal groter dan 100 procent
57 Combinatie van antwoordcategorieën, totaal groter dan 100 procent

Tabel C. 19 – Reden waarom de NF is ingesteld, naar domein (2025-2026; absolute aantallen)

Domein	1	2	3	4	5	6	7	8
Reden	BI	AHO	TP	ALG	MeV	ICT	MoV	TSL
Gebrek aan werkgelegenheid	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebrek aan stageplekken	-	-	-	-	-	4	1	4
Gebrek aan opleidingscapaciteit	25	4	1	1	3	-	4	1
Gebrek aan werkgelegenheid en stageplekken	4	-	4	2	12	3	-	2
Gebrek aan werkgelegenheid en opleidingscapaciteit	-	-	-	-	-	-	2	-
Gebrek aan stageplekken en opleidingscapaciteit	-	-	-	-	-	-	-	3
Combinatie van gebrek aan werkgelegenheid, stageplekken en opleidingscapaciteit	-	-	-	-	-	1	3	-
VeVa (aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie)	1	2	8	-	-	3	7	10
Wettelijke bepaling i.v.m. macrodoelmatigheid	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders	-	-	-	-	-	-	-	-
Niet bekend	-	6	1	9	37	8	5	10
TOTAAL NF	**30**	**12**	**14**	**12**	**52**	**19**	**22**	**30**

Domein	9	10	11	12	13	14	15	16
Reden	HO	EA	VS	UV	HB	TR	ZW	VNL
Gebrek aan werkgelegenheid	-	-	-	2	-	-	5	-
Gebrek aan stageplekken	6	4	23	5	-	-	16	2
Gebrek aan opleidingscapaciteit	3	-	10	12	-	1	1	-
Gebrek aan werkgelegenheid en stageplekken	4	1	13	2	-	-	9	1
Gebrek aan werkgelegenheid en opleidingscapaciteit	2	-	5	-	-	-	2	-
Gebrek aan stageplekken en opleidingscapaciteit	2	2	1	1	-	-	5	-
Combinatie van gebrek aan werkgelegenheid, stageplekken en opleidingscapaciteit	-	-	1	-	-	-	3	-
VeVa (aantal plekken vastgesteld door Ministerie van Defensie)	-	-	36	-	-	-	4	-
Wettelijke bepaling i.v.m. macrodoelmatigheid	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders	-	-	3	-	-	-	2	-
Niet bekend	6	8	47	8	6	-	55	22
TOTAAL NF	**23**	**15**	**139**	**35**	**6**	**1**	**104**	**25**

Tabel C. 20 – Reden waarom de NF is ingesteld, naar domein (2025-2026; absolute aantallen, samengevoegde redenen

Domein	1	2	3	4	5	6	7	8
Reden	BI	AHO	TP	ALG	MeV	ICT	MoV	TSL
Gebrek aan werkgelegenheid	4	-	4	2	12	4	5	2
Gebrek aan stageplekken	4	-	4	2	12	8	4	9
Gebrek aan opleidingscapaciteit	25	4	1	1	3	1	9	4
VeVa / Wettelijke bepaling	1	2	8	-	-	3	7	10
Anders / Niet bekend	-	6	1	9	37	8	5	10
TOTAAL NF	**30**	**12**	**14**	**12**	**52**	**19**	**22**	**30**

Domein	9	10	11	12	13	14	15	16
Reden	HO	EA	VS	UV	HB	TR	ZW	VNL
Gebrek aan werkgelegenheid	6	1	19	4	-	-	19	1
Gebrek aan stageplekken	12	7	38	8	-	-	33	3
Gebrek aan opleidingscapaciteit	7	2	17	13	-	1	11	-
VeVa / Wettelijke bepaling	-	-	36	-	-	-	4	-
Anders / Niet bekend	6	8	50	8	6	-	57	22
TOTAAL NF	**23**	**15**	**139**	**35**	**6**	**1**	**104**	**25**

Procedure NF

Tabel C. 21 – Type procedure voor toelating, naar niveau (2025-2026, percentages)

Type procedure	MBO 2	MBO 3	MBO 4
Op volgorde van aanmelddatum	61	56	56
Loting	-	1	2
Combinatie volgorde van aanmelddatum en loting	2	1	2
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna volgorde aanmelddatum	35	41	33
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna loting	2	2	1
Anders	2	1	8
TOTAAL NF	**123**	**153**	**193**

Tabel C. 22 – Type procedure voor toelating, naar leerweg (2025-2026, percentages)

Type procedure	BOL	BBL
Op volgorde van aanmelddatum	54	74
Loting	1	-
Combinatie volgorde van aanmelddatum en loting	1	3
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna volgorde aanmelddatum	40	20
Voldoen aan aanvullende eisen, daarna loting	2	-
Anders	4	3
TOTAAL NF	**424**	**61**

© KBA Nijmegen